

DE
LECTURA

În spiritul prieteniei tradiționale
și al voinței comune de a dezvolta
conlucrarea multilaterală

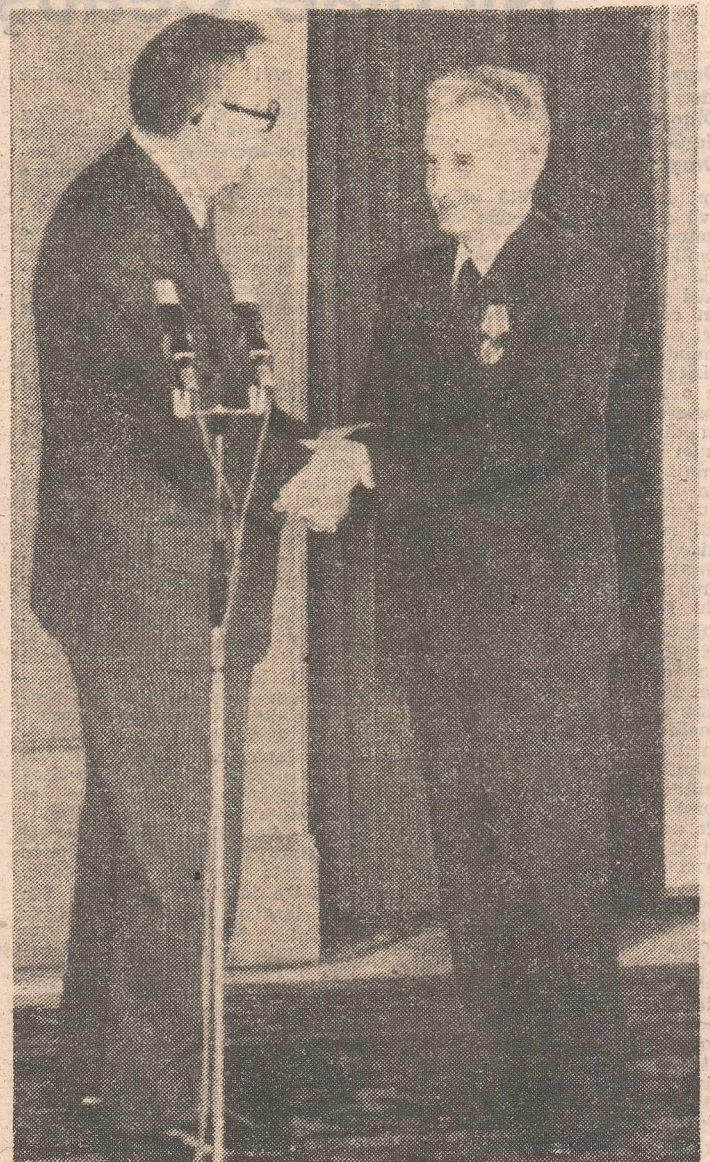
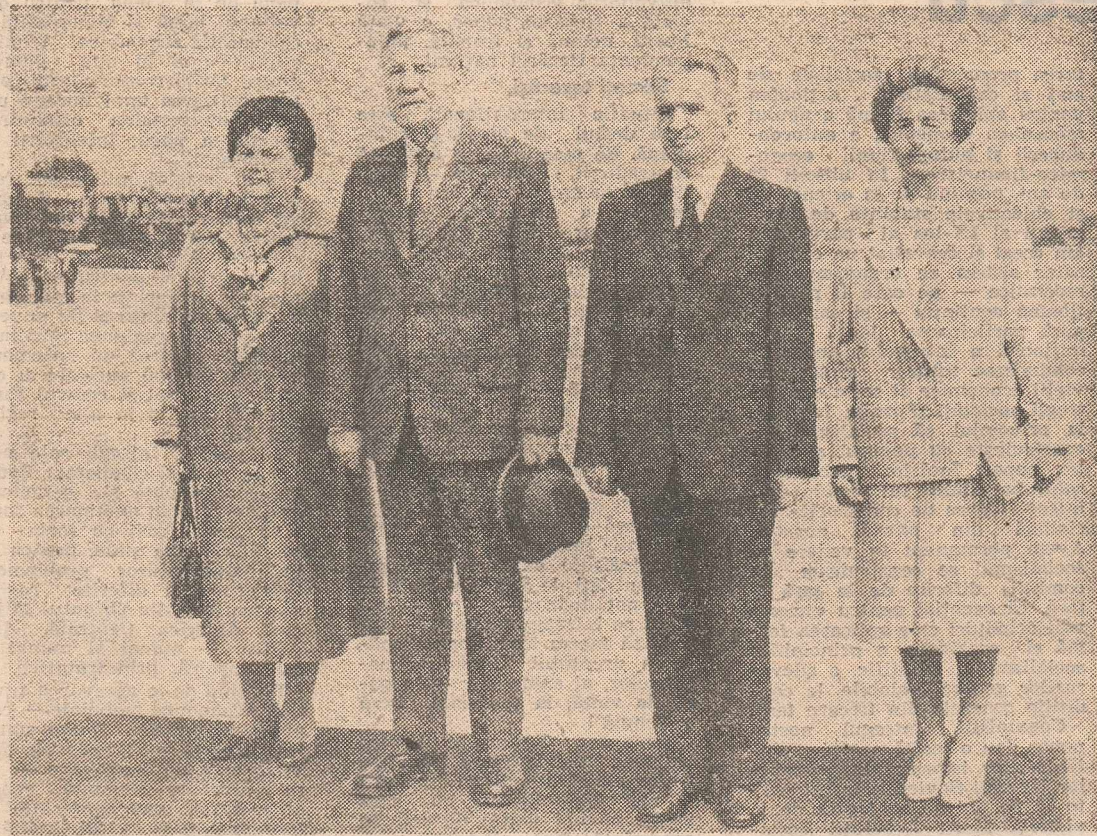
flacara

Săptăminal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVII
19
(1716)
VINERI
13 mai
1988

RODNIC DIALOG ROMÂNNO-SOVIETIC

*La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, în aceste zile se află în țara noastră,
în vizită oficială de prietenie, tovarășul Andrei Andreevici Gromîko.*

- Tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost înmînat Ordinul „Lenin“
- Dineu oficial în onoarea înalților oaspeți
- Toasturile rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Andrei Gromîko
- Vizitarea unor obiective de interes social-edilitar din Capitală

în paginile 2-3

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Teze fundamentale pentru prezentul și viitorul României

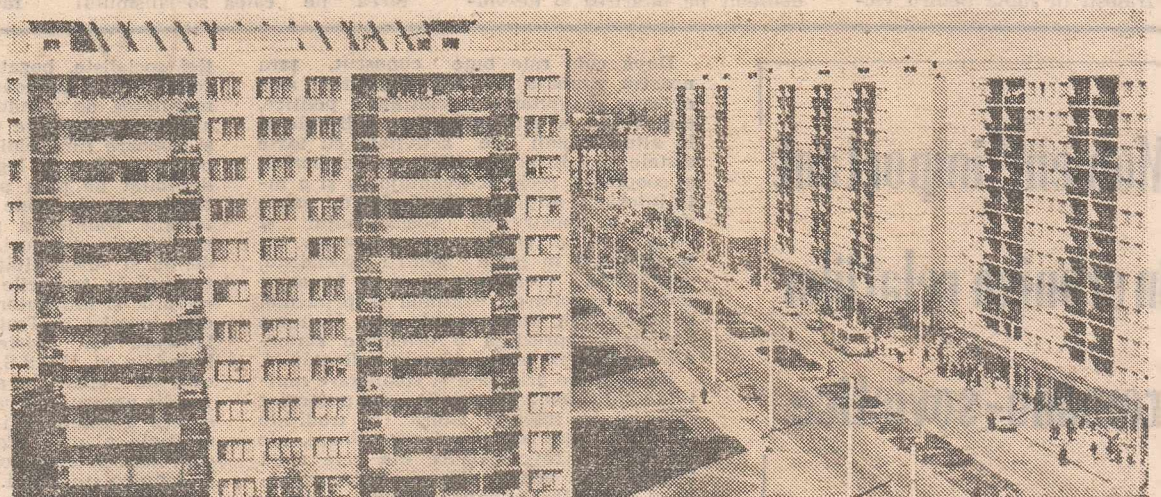
Document programatic

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, făcută în ședința din 29 aprilie a.c. a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., constituie o contribuție de o excepțională însemnătate la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialiste, la îmbogățirea gândirii revoluționare, un amplu program de perfecționare a activității de conducere, de afirmare puternică a democrației muncitorești-revoluționare, de acțiune pentru întregul partid și popor. Document programatic de mare valoare teoretică și practică, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu pune accentul pe măsurile necesare pentru perfecționarea în continuare a întregii activități, în deplină concordanță cu hotărârile Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, din perspectiva îndeplinirii neabătute a obiectivului fundamental al actualului cincinal – trecerea României într-un nou stadiu, de țară mediu dezvoltată. „Trebuie să acționăm cu toată hotărîrea – a arătat secretarul general al partidului – pentru a asigura îndeplinirea neabătută a planului cincinal actual, care are un rol hotărîtor, aș putea spune, pentru dezvoltarea noastră pînă în anul 2000”. În același timp, expunerea deschide largi perspective activității de politică externă a României socialiste, stabilind orientări și direcții de acțiune

(Continuare în pag. 6)

Strategia dezvoltării societății socialiste multilateral dezvoltate

în pagina 6

Una dintre frumoasele artere ale Sibiuului : bulevardul Mihai Viteazul

RODNICUL DIALOG

Dineu oficial oferit de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu,

Nouă și importantă manifestare a prieteniei și colaborării româno-sovietice, vizita oficială de prietenie în țara noastră, efectuată la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Ro-

mân, președintele Republicii Socialiste România, de tovarășul Andrei Gromiko, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al

Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, a dat expresie dorinței comune de a ridica la un nivel și mai înalt relațiile dintre țările, partidele și popoarele noastre, cu vechi și îndelungate tradiții. În cadrul vizitei, tovarășul Nicolae

Toastul tovarășului Nicolae Ceaușescu

Dragă tovarășe Andrei Gromiko,
Dragă tovarășe Lidia Gromiko,
Dragi tovarăși,

Îmi face o deosebită plăcere să vă adresez și în acest cadru dumneavoastră, tovarășe Gromiko, precum și tovarășei Lidia Gromiko, și celorlalți tovarășii care vă însoțesc, un salut cordial și cele mai calde urări de bun venit pe pământul României.

Vizita dumneavoastră constituie o nouă și importantă manifestare a prieteniei și colaborării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică, dintre poporul român și popoarele sovietice, o expresie a dorinței comune de a ridica la un nivel și mai înalt aceste relații, cu vechi și îndelungate tradiții.

Relațiile româno-sovietice au rădăcini adânci în trecutul istoric. În multe momente ale istoriei lor, popoarele noastre au luptat împreună. Încă de la primele începuturi ale mișcării muncitorești în țările noastre, revoluționarii români și ruși au stabilit strânse legături, au colaborat și s-au intrajutorat în lupta pentru înlăturarea exploatarea și asupririi, pentru libertate și o viață mai bună. Spiritul de solidaritate militantă al revoluționarilor români și-a găsit expresie în sprijinul larg pe care l-au găsit în România marinarii ruși de pe vasul „Potemkin” în revoluția din 1905 și, deosebi, în participarea cu arma în mână a brigăzilor de revoluționari români la lupta pentru victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și pentru apărarea tinărului stat sovietic creat de Lenin.

Prietenia și solidaritatea dintre partidele și popoarele noastre au fost puternic cimentate de singele ostasilor români și sovietici care, în a doua parte a celui de-al doilea război mondial, au luptat, umăr la umăr, și au dat jertfe grele pentru zdrobirea masinii de război hitlerist și izbăvirea omenirii de cel mai periculos dușman al popoarelor — fascismul.

Întemeindu-se pe aceste puternice tradiții de prietenie și solidaritate, relațiile româno-sovietice au cunoscut în anii construcției socialiste o puternică dezvoltare în toate domeniile. La baza lor am așezat ferm principiile depline egalități, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajul reciproc, idealurile nobile ale socialismului, ale conlucrării frățești în lupta pentru vic-

toria noii orinduri în țările noastre.

Partidul și poporul nostru dau o înaltă apreciere relațiilor româno-sovietice și sint hotărâte să facă și în continuare totul pentru ca aceste relații să se afirme tot mai puternic ca un exemplu de relații între țări socialiste, vecine și prietene, care colaborează și conlucrează activ în lupta și munca pentru edificarea cu succes a noii orinduri în țările lor, pentru cauza socialismului, pentru triumful păcii în lume.

Evocind, cu satisfacție, cursul pozitiv al acestor relații, doresc să subliniez, și cu acest prilej, rolul de mare însemnatate pe care l-au avut convorbirile și înțelegerile convenite la cel mai înalt nivel pentru întărirea continuă a prieteniei și colaborării româno-sovietice. O deosebită importanță au avut, în acest sens, întâlnirile pe care le-am avut cu secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, tovarășul Mihail Gorbaciov, care s-au înscris, de fiecare dată, ca momente de cea mai mare importanță în dezvoltarea raporturilor bilaterale. Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, până în anul 2000, celelalte înțelegeri asigură cadrul larg al dezvoltării raporturilor româno-sovietice pe cele mai diverse planuri, al întăririi prieteniei și colaborării dintre țările, partidele și popoarele noastre.

Sintem convinși că întâlnirile și convorbirile pe care le avem în aceste zile vor deschide noi perspective de întărire a raporturilor româno-sovietice, de intensificare a conlucrării pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de interes comun.

Vizita vă dă prilejul să cunoașteți noi aspecte din munca și realizările poporului român, angajat cu toate forțele în înlăturarea hotărârilor stabilite de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale Partidului Comunist Român, pentru trecerea României, până la sfârșitul actualului deceniu, la un stadiu nou de dezvoltare — cel de țară socialistă mediu dezvoltată. În actualul cincinal ne-am propus importante obiective privind dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii, științei, învățământului și culturii, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. Acordăm o atenție deosebită perfecționării în continuare a formelor de conducere și planificare a activității economice, punem accent deosebit pe întărirea și dezvoltarea proprietății socialiste de stat și cooperatiste, acționăm pentru aplicarea fermă a noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestunii economico-financiare. În ultimii 20 de ani, pornind de la orientările și obiectivele stabilite de Congresul al IX-lea al partidului, am creat și dezvoltat un cuprinzător sistem de organisme democratice — pe care îl perfecționăm continuu — și care asigură participarea largă și nemijlocită a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, a întregii societăți. Pornim ferm de la principiul că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor. Întărim necontenit rolul partidului în conducerea întregii opere de construcție socialistă din patria noastră. Avem permanent în vedere că socialismul se construiește în condiții diferite de la țară la țară, că esențial pentru victoria noii orinduri este aplicarea fermă și creatoare, a principiilor socialismului științific, a adevărilor generale valabile, la condițiile concrete din fiecare țară. Comuniștii, întregul nostru popor dau o înaltă apreciere înfăptuirilor istorice ale popoarelor Uniunii Sovietice în cei peste 70 de ani ce au trecut de la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, marilor realizări obținute în edificarea socialismului, în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății — în industrie, agricultură, știință și tehnică — în toate domeniile de activitate. Urmărim preocupările popoarelor sovietice pentru înlăturarea hotărârilor Congresului al XXVII-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice privind dezvoltarea și perfecționarea tuturor laturilor vieții economico-sociale, largirea democrației socialiste și ridicarea la un nivel superior a întregii activități de edificare a noii orinduri. Ca vecini și prieteni, vă urăm din toată inima, dragi tovarășii, succese tot mai mari pe calea făuririi socialismului și comunismului în Uniunea Sovietică.

Considerăm că realizările României și Uniunii Sovietice, ale tuturor țărilor care construiesc socialismul, eforturile țărilor noastre pentru punerea mai largă în valoare a posibilităților pe care le oferă noua orinduire socialistă constituie o contribuție de cea mai mare însemnatate la creșterea forței socialismului, a prestigiului și influenței sale în rândul popoarelor, la întărirea forțelor progresului și păcii în lume. Fără nici o îndoială că edificarea noii societăți a cerut și cere eforturi deosebite din partea fiecărui popor, că în înaintarea pe calea socialismului

mai sint de invins multe greutăți, de lichidat multe lipsuri — dar viața, experiența de până acum au demonstrat și demonstrează cu putere că numai și numai socialismul asigură dezvoltarea economică și socială a fiecărui popor, o viață liberă, demnă și fericită, independența fiecărei națiuni.

Situația internațională este încă destul de gravă și complexă. Se mențin și se dezvoltă contradicții puternice — politice, economice, militare — ca urmare a continuării cursei înarmărilor, însoțite de cele nucleare, a perfecționării și dezvoltării de noi arme nucleare, a conflictelor și stărilor de tensiune existente în diferite regiuni ale lumii a adăncirii tot mai puternice a decalajelor dintre țările bogate și cele sărace. Pornind de la aceste realități, se impune intensificarea eforturilor și acțiunilor tuturor popoarelor pentru oprirea acestui curs periculos al evenimentelor și pentru afirmarea fermă a politicii de pace, de dezarmare, de largă colaborare între toate națiunile lumii.

În condițiile existente uriașelor cantități de arme nucleare — care pot distruge de câteva ori viața pe întreaga planetă — trebuie să facem totul pentru apărarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor — la pace, la viață, la existență liberă și demnă!

Semnarea Tratatului dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii cu privire la rachetele nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune reprezintă, fără îndoială, un eveniment de o însemnatate deosebită, o dovadă a faptului că este posibil să se ajungă la soluționarea problemelor pe calea tratativelor. Avind în vedere însă că au mai rămas uriașe stocuri de arme nucleare, care pot să distrugă de mai multe ori întreaga omenire, că țările N.A.T.O. au discutat chiar problema modernizării și dezvoltării rachetelor cu rază mai scurtă de acțiune, este necesar să fie intensificate eforturile tuturor țărilor și popoarelor pentru a se ajunge la noi înțelegeri și acțiuni în direcția realizării unui program complex de dezarmare, care să ducă la lichidarea în mai multe etape a armelor nucleare, la oprirea experimențelor nucleare și a militarizării Cosmosului, la eliminarea pericolului unui război nuclear nuclear. În acest context, ar avea o mare însemnatate dacă s-ar ajunge la un acord între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii privind reducerea cu 50 la sută a armelor strategice. Viitorul omenirii nu poate fi asigurat prin noi arme, ci numai prin eliminarea completă a oricăror arsenale nucleare și chimice, reducerea substanțială a armelor convenționale, a efectivelor și bugetelor militare, printr-o politică realistă, de colaborare și înțelegere între toate statele. Noua gândire economică trebuie să-și facă loc în condiții grele de lup-

tă. Ea trebuie însoțită de o politică nouă, de relații cu adevărat noi între toate statele lumii. România acționează consecvent pentru încheierea cu succes a Conferinței general-europene de la Viena, pentru dezvoltarea largă și neîngrădită a colaborării economice, tehnico-științifice și în alte domenii dintre țările continentului, pentru realizarea unei Europe unite, în diversitatea orindurilor sociale, a păcii, înțelegerii și colaborării.

Țara noastră militează ferm pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și înțelegerii, fără arme nucleare și chimice, fără trupe și baze militare străine, pentru organizarea unei conferințe la nivel înalt a șefilor de state și de guverne din această regiune. Sprijinim, totodată, crearea de asemenea zone fără arme nucleare și chimice în nordul și centrul Europei, precum și în alte regiuni ale lumii.

În spiritul întregii sale politici de pace și colaborare România se pronunță și acționează susținut pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța din relațiile dintre state, pentru soluționarea tuturor problemelor litigioase din diferite regiuni ale lumii — din Orientul Mijlociu, America Centrală, Asia, Africa, — numai și numai pe cale pașnică, prin tratative.

Pornind de la agravarea situației economice mondiale — care afectează practic, toate statele lumii, și în mod deosebi țările în curs de dezvoltare — țara noastră se pronunță pentru organizarea unei conferințe internaționale, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, la care să participe, cu drepturi egale, atît țările în curs de dezvoltare, cit și statele dezvoltate, pentru a se ajunge la soluții reciproce acceptabile în vederea reglementării globale a problemelor subdezvoltării — inclusiv a problemei datoriei externe ale țărilor în curs de dezvoltare — și a instaurării noii ordini economice mondiale.

Realitățile demonstrează că soluționarea justă și durabilă a problemelor complexe din viața mondială nu poate fi asigurată decât cu participarea activă, egală, a tuturor statelor, fără deosebire de mărime sau orinduire socială. În acest spirit, ne pronunțăm pentru creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite în soluționarea democratică a problemelor de care depinde asigurarea păcii și progresului tuturor popoarelor.

Avind convingerea că vizita dumneavoastră se va înscrie ca o nouă și importantă contribuție la dezvoltarea raporturilor de prietenie și colaborare dintre partidele, țările și popoarele noastre, doresc să toastez pentru întărirea continuă a prieteniei și colaborării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre România și Uniunea Sovietică, dintre popoarele țărilor noastre, pentru pace și colaborare în întreaga lume! (Vă aplauze).

Moment important
în cronica relațiilor
româno-sovietice

După cum este bine cunoscut, țara noastră situează în centrul politicii sale externe dezvoltarea relațiilor politice, economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii de activitate cu toate statele socialiste, amplificarea colaborării și cooperării reciproc-avantajoase și a intrajutorării, largirea schimbului de experiență în construirea socialismului și comunismului, conlucrarea pe arena internațională în lupta pentru socialism, dezarmare, securitate și pace. În acest cadru, dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării multilaterale cu Uniunea Sovietică reprezintă o orientare statornică a politicii internaționale a României. Relațiile de prietenie și colaborare multilaterale româno-sovietice au puternice rădăcini în trecutul istoric, în tradițiile de solidaritate ale clasei muncitorești, ale mișcărilor revoluționare din cele două țări în lupta pentru eliberarea de asuprire și exploatare, pentru făurirea socialismului și comunismului. În anii construc-

ției socialiste, bogatelor tradiții de luptă comună li s-au adăugat factori noi: comunitatea de orinduire, de ideologie și aspirații, legăturile dintre cele două țări și popoare fiind ridicate pe o treaptă superioară. Aceste legături s-au întărit și dezvoltat pe plan politic, economic, cultural și în alte zone de interes comun, pe temelia trainică a principiilor depline egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și intrajutorării tovarășești. Principii înscrise în Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre România și U.R.S.S., în alte documente, care au creat un amplu cadru politico-juridic pentru largirea și diversificarea cu succes a colaborării româno-sovietice pe multiple planuri. Pe această bază s-au dezvoltat puternic colaborarea economică și tehnico-științifică. Este cunoscut că în ansamblul relațiilor economice externe ale României, Uniunea Sovietică a deți-

nut și deține constant primul loc. Pentru intensificarea conlucrării reciproc-avantajoase dintre țările noastre, de o mare importanță sint Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice româno-sovietice până în anul 2000, semnat în 1986 de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și de tovarășul Mihail Gorbaciov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Acordul de lungă durată privind dezvoltarea schimburilor de mărfuri și a colaborării economice între România și U.R.S.S. pe perioada 1986—1990, precum și alte acorduri. Transpunerea în viață a prevederilor cuprinse în aceste documente are drept scop să ducă la asigurarea în condiții cit mai bune a cerințelor de materii prime și energetice, la folosirea mai completă a capacităților de producție, la extinderea cooperării și spe-

ROMÂNNO-SOVIETIC

În onoarea tovarășului Andrei Gromîko și a tovarășei Lidia Gromîko

Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu au oferit un dîneu în onoarea tovarășului Andrei Gromîko și a tovarășei Lidia Gromîko. Au participat membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.,

secretari ai Comitetului Central al partidului, membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, conducători ai unor instituții centrale, organizații de masă și obștești. Au luat parte persoanele care îl însoțesc pe înal-

tul oaspete în vizita sa în România. În timpul dîneului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Andrei Gromîko au rostit toasturi subliniate cu vii aplauze. Publicăm în cele ce urmează toasturile rostite.

Toastul tovarășului Andrei Gromîko

Dragă tovarășe Nicolae Ceaușescu,
Dragă tovarășe Elena Ceaușescu,
Dragi tovarăși,

Aș dori în primul rînd să exprim tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, mulțumiri pentru invitația de a face o vizită în țara dumneavoastră, precum și pentru primirea caldă care ni s-a făcut.

Am avut nu o dată prilejul să vizitez România, de a cunoaște Bucureștiul, de a comunica cu oamenii ai muncii din țara dumneavoastră. Ospitalitatea pe care o simțim pe pămîntul dumneavoastră constituie o mărturie a trainicilor relații de bună vecinătate existente între popoarele frățești ale Uniunii Sovietice și Republicii Socialiste România.

Relațiile noastre au rădăcini adînci. Și aceasta nu este o simplă formulă de politețe diplomatică. Inseși faptele istorice, îndepărtate și mai recente, sînt o mărturie în acest sens.

La începutul secolului, prin București și Iași trecea unul din drumurile pe care se aducea „Iskra” leninistă la Petersburg și Moscova — socialismul românii își aveau în această acțiune pe social-democrații ruși. Aceasta se întîmpla în zorii mișcării revoluționare, care curînd avea să zguduie din temelii întregul sistem imperialist, iar în Rusia avea să răstoarne, în octombrie 1917, orînduirea burghez-moșierească.

Istoria nu a uitat, de asemenea, că echipajul cuirasatului „Potemkin”, neînfrînt de tarism, și-a orientat nava spre România, unde a fost primită cu simpatie de poporul muncitor. Și acest lucru s-a întîmplat adînc în sufletul maselor revoluționare din Rusia.

În stadiul final al celui de-al doilea război mondial, soldații români, umăr la umăr cu eliberatorii sovietici, au mers la luptă împotriva fascismului. Drumul spre birlogul acestuia este presărat cu numeroase morminte ale ostașilor români alături de cele ale soldaților sovietici.

Și în aceste zile de primăvară, zile de mai în care sărbătorim victoria asupra fascismului, oamenii sovietici își amintesc de cei care au fărînit în luptă comună această victorie. Alianța actuală a țărilor frățești s-a născut în vîpaia luptelor crîncene.

Pe bună dreptate se poate spune că de atunci relațiile sovieto-române își trag seva din izvorul prieteniei cimentate

prin țelurile lor comune în construcția socialismului. Aruncînd azi o privire retrospectivă de la înălțimea anilor '80, constatăm că drumul urmat de popoarele noastre în construcția vieții noi nu a fost un drum ușor. E prea puțin probabil și că drumul lor viitor va fi al domului unei șosele drepte și netede. În ceea ce ne privește, noi, comunistii sovietici, sîntem încredințați că, sorbind puterea pentru planurile noastre creatoare din energia poporului, din aspirația lui de a depăși tot ceea ce îl împiedică în progresul său continuu, vom putea imprima societății noastre dinamismul necesar dezvoltării ei.

Acestui țel îl este subordonat cursul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, al celui de-al XXVII-lea Congres al său. Acest curs se intrupează în alit de cuprinzătorul cuvînt „perestroika”. El înseamnă că partidul caută răspunsuri la problemele complexe pe care le formulează realitatea nu dincolo de frontierele socialismului, ci, dimpotrivă, în dezvoltarea, în înfăptuirea consecventă a profundelor idei leniniste, în dezvoltarea puternicului potențial al socialismului, în înnoirea revoluționară a tuturor laturilor vieții societății sovietice.

Înfăptuind prefaceri de mare amploare, P.C.U.S., statul sovietic consideră omul factorul esențial al preocupărilor lor, întrucît de starea lui, de măsura în care se simte el stăpîn în țara sa, în viața socială, la locul său de muncă depinde în ultimă instanță dezvoltarea forțelor sale creatoare, a capacității sale de creație.

Procesul restructurării din țara noastră a dinamizat masele de multe milioane de oameni ai muncii. El prinde acum și va prinde și în viitor puteri prin intermediul reformei economice radicale și al democratizării profunde a vieții sociale, în contextul lărgirii pe toate căile a stării de glasnost.

Restructurarea cuprinde toate laturile economiei, ale vieții sociale, ale culturii și științei, ale gândirii ineseși a oamenilor.

Comitetul Central al partidului nostru a formulat cu toată franchețea aceste probleme în hotărîrile sale.

Rațiunea și experiența colectivă a partidului vizează înfăptuirea unor prefaceri cardinale, vizează realizarea acce-

bunătățirea vieții oamenilor muncii.

Sarcinile care ne stau în față sînt sarcini complexe și dificile, dar partidul și poporul sînt ferm hotărîți să biruie toate obstacolele care mai există azi și ar mai putea exista și mâine.

Un important reper al progresului nostru îl va constitui apropiata Conferință a XIX-a al partidului, care urmează să lărgască orizonturile prefacerilor, să stabilească contururile reorganizării structurii politice, să indice calea spre creșterea rolului organelor democratice.

Rezolvînd problemele grandioase care stau în față oamenilor sovietici, noi aspirăm cu mult interes și căutăm cu atenție să studiem experiența celorlalte țări socialiste.

Formele de colaborare existente între Uniunea Sovietică și România cuprind domenii diferite. Puteam evidenția la activul nostru comun numeroase rezultate pozitive. Totuși, dinamica dezvoltării socialismului formulează mereu alte sarcini, ea reclamă acționarea mai deplină a posibilităților socialismului, îmbogățirea în acest mod a conținutului relațiilor sovieto-române, reclamă sporierea eficienței lor pentru popoarele ambelor țări, care să se imprime un caracter mai fertil tuturor direcțiilor colaborării.

Lucrul cel mai important acum este transpunerea în fapte concrete a perspectivelor relațiilor sovieto-române. O bună temelie pentru aceasta o constituie rezultatele convorbirilor de la București dintre Mihail Sergheevici Gorbaciov și tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitei oficiale de prietenie pe care secretarul general al C.C. al P.C.U.S. a făcut-o în România, în luna mai a anului trecut.

În prezent fac obiectul unei preocupări constante problemele privind lărgirea și adîncirea relațiilor economice reciproce avantajoase, adîncirea eficienței colaborării bilaterale. În acest sens există o aspirație comună, lucru pe deplin firesc. Așa după cum atestă practica mondială, specializarea și cooperarea în producție, diviziunea internațională a muncii constituie forme ale colaborării mai avansate decît simpla majorare a volumului mărfurilor.

Aceste forme orientează mult mai bine producția spre progresul tehnico-științific, facilitează îndeplinirea obiectivului comun vizînd creșterea competitivității produselor noastre pe piața mondială. Și nu e nimic de mirare în faptul că aceste

probleme sînt sistematice discutate de către reprezentanții țărilor noastre. Aruncînd acum o privire în viitorul relațiilor economice sovieto-române, noi ne imaginăm spectrul lor cu mult mai bogat și caracterizîndu-se printr-o mai mare diversitate. Se impune însă ca această teză generală justă să fie transpusă în limbajul programelor de colaborare concrete.

Așa după cum apa Dunării se formează din multimea afluenților ei, la fel și relațiile noastre se constituie din mîile de fire care leagă între ele popoarele sovietic și român, a spus vorbitorul. La îmbogățirea lor reciprocă și-ar putea aduce contribuția lărgirea pe mai departe a contactelor dintre organizații de partid, dintre colective de muncă, dintre unele regiuni, județe, orașe în zonele de frontieră, precum și a legăturilor de prietenie dintre oameni.

Tabloul colaborării noastre ar fi desigur incomplet, dacă nu am aminti și de legăturile din domeniul culturii, al științei, al învățămîntului de legăturile pe linia asociațiilor de prietenie, pe linia sindicatelor, a organizațiilor de tineret, a organizațiilor de femei și a altor organizații obștești. Posibilitățile de dezvoltare a colaborării în toate aceste direcții par să nu fi fost încă în totalitatea lor fructificate.

Permiteți-mi, de asemenea, ca, în numele conducerii sovietice, să exprim cîteva gânduri referitoare la problemele internaționale.

Influența rodnică a noii gândiri politice se face tot mai mult simțită în politica mondială. Și aceasta este un lucru lesne de înțeles. Omenirea se îndreaptă spre ziua în care secolul actual, al XX-lea, va ceda locul secolului XXI. Sau, ca să exprimăm plastic, două secole se privesc față în față. Fieșce că încă de pe acum s-a pus cu toată tăria problema mîșterii pe care secolul nostru o lasă secolului care va veni. Toate popoarele doresc, fără îndoială, ca mîșterea noastră să o constituie pacea, dezarmarea, și înainte de toate, lichidarea armei nucleare.

Nimeni dintre oamenii cu judecată nu va încerca să neghe că multe zeci de state, și chiar continente întregi, trăiesc în condițiile sărăciei și lipsei de drepturi, sub jugul stării de aservire care le-a fost impus de cîteva puteri industriale mari. Una din căile cele mai eficiente de înlăturare a acestor stări de aservire economică ar constitui-o dezarmarea și transferarea mijloacelor astfel eliberate în sensul acordării de ajutor țărilor sărace.

Desigur că ar putea face mult în acest sens și Organizația Națiunilor Unite, a cărei activitate este paralizată de cei care nu doresc să renunțe la cursa înarmărilor.

Este de datoria tuturor statelor, mari și mici, independent de orînduirea socială în condițiile căreia trăiesc și se dezvoltă un popor sau altul, să facă totul pentru a asigura dezarmarea și pacea pe pămînt.

Omenirea se mai află încă sub impresia Tratatului cu privire la lichidarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune semnat la Washington. Acest document a fost primit ca un triumf al rațiunii.

În prezent, așa după cum se știe, se duc tratative intense în scopul încheierii între Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii a unui acord privind reducerea armamentelor strategice ofensive, cu respectarea Tratatului cu privire la apărarea antirachetă. Înlăturarea tuturor obstacolelor din calea semnării acestui acord constituie o problemă importantă și complexă dar pe deplin rezolvabilă. Ea este rezolvabilă dacă ambele părți aspiră în egală măsură și sînt ferm hotărîte să încheie tratativele cu rezultate pozitive.

În ceea ce o privește, Uniunea Sovietică caută să obțină tot mai mult acest lucru. Ea manifestă o asemenea disponibilitate și face tot ceea ce depinde de ea pentru a trece cu succes acest prag istoric din calea lichidării totale a armei nucleare. Ar fi de dorit ca tocmai în acest spirit să decurgă convorbirile din timpul apropiatei vizite la Moscova a președintelui Statelor Unite ale Americii.

Noi dăm o înaltă apreciere eforturilor țărilor frățești vizînd eliminarea primejiei nucleare. În acest plan se bucură de sprijinul nostru deplin inițiativele României și Bulgariei privind crearea în Balcani a unei zone libere de arma nucleară și de arma chimică. În făptuirea acestei idei, ca și a altor propuneri constructive ale țărilor socialiste, ar constitui o contribuție importantă la procesul dezarmării, al organizării colaborării regionale și general-europene, la întărirea securității și încrederii în Europa.

Opinia publică mondială a primit cu o imensă satisfacție semnarea, la Geneva, a acordurilor referitoare la Afganistan. Aceste acorduri, pe lingă că au constituit un pas către pace în această zonă, au mai și arătat în chip elocvent că reglementarea politică a conflictelor regionale reprezintă o cale justă în problemele internaționale. Ele au făcut încă o dată, în fața tuturor popoarelor, dovada forței de atracție și a eficienței noii gândiri politice, a liniei de politică externă pașnică a socialismului, a statelor participante la Tratatul de la Varșovia.

Mă folosesc de prilej pentru a ura oamenilor muncii din România socialistă mari succese în îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, fericire și prosperitate.

Să se înlădrească prietenia de neclintit dintre țările și popoarele noastre! (Vii aplauze).

cializării în vederea promovării tehnologiilor moderne, ridicării nivelului tehnic și a calității producției, la creșterea eficienței întregii activități. Un important factor al colaborării româno-sovietice sînt și schimburile culturale, artistice, turistice, sportive, în domeniul învățămîntului și al mijloacelor de informare în masă. România și U.R.S.S. conflucrează activ pe linia C.A.E.R. și a Tratatului de la Varșovia, în diferite organizații și foruri internaționale.

În dezvoltarea generală și întărirea continuă a raporturilor româno-sovietice, un rol determinant l-au avut vizitele reciproce, convorbirile și înțelegerile la nivel înalt, care au dat de fiecare dată noi și puternice impulsuri colaborării și conlucrării reciproce pe numeroase planuri. O puternică expresie a trăiniceii legăturilor dintre partidele, țările și popoarele noastre, a dorinței comune de a le conferi noi dimensiuni a constituit-o întîlnirea de la București din mai 1987

dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mihail Gorbaciov, eveniment care a deschis noi perspective conlucrării reciproce-avantajoase dintre România și U.R.S.S. O importanță deosebită au avut, de asemenea, convorbirile la nivel înalt din toamna anului trecut de la Moscova. În lumina hotărîrilor la nivel înalt, relațiile româno-sovietice cunosc un curs mereu ascendent. În acest cadru se înscrie și vizita oficială de prietenie în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășului Andrei Gromîko, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste.

Cu prilejul vizitei, înaltul oaspete sovietic a înmînat tovarășului Nicolae Ceaușescu Ordinul „Lenin”, cea mai înaltă distincție de stat a U.R.S.S., conferită prin Decret al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Luînd cuvîntul la

solemnitatea înmînării distincției, tovarășul A.A. Gromîko a spus, printre altele: „Decorarea dumneavoastră cu cel mai înalt ordin sovietic, ce poartă numele întemeietorului primului stat socialist din lume, statul care încă din primele zile ale existenței sale promovează cursul păcii și prieteniei între popoare, este o recunoaștere a marii dumneavoastră contribuții la cauza întăririi permanente a relațiilor sovieto-române, a colaborării multilaterale dintre Uniunea Sovietică și România.” La ceremonia înmînării înaltei distincții a participat tovarăsa Elena Ceaușescu. Au luat parte membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului, membri ai Consiliului de Stat și ai guvernului, alte persoane oficiale.

Între tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Andrei Gromîko au avut loc convorbiri, în cadrul cărora s-a efectuat

un schimb de păreri cu privire la mersul construcției socialiste în cele două țări și la stadiul și perspectivele de dezvoltare a relațiilor româno-sovietice.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Andrei Gromîko, tovarăsa Elena Ceaușescu și tovarăsa Lidia Gromîko au asistat la un concert vocal-simfonic extraordinar, la Ateneul Român.

Desfășurîndu-se într-o atmosferă tovarășească, de caldă prietenie, vizita în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășului Andrei Gromîko — vizită care la închiderea ediției revistei noastre continuă — va marca, fără îndoială, un moment important în întărirea relațiilor de prietenie și colaborare româno-sovietice, aducînd o contribuție de seamă la dezvoltarea conlucrării dintre România și Uniunea Sovietică, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, păcii, înțelegerii și progresului în lume.

ION D. GOIA ■

Știința — temelia înaltelor performanțe din producție

Nu poate fi vorba de înaltă calitate, de productivitate ridicată, de eficiență reală în afara scurtării drumului dintre cercetarea științifică — veritabilă „bancă” de idei pentru soluțiile tehnice de azi și de mâine — și producția propriu-zisă. Așa cum se subliniază și în recenta Expunere a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ritmul rapid al dezvoltării științei și tehnicii, ritmul fără precedent al înnoirii produselor impun un sistem de colaborare între aceste domenii majore ale economiei, un sistem așezat în termeni mereu

optimizați. Fiecare reușită a tehnicienilor și oamenilor noștri de știință, odată ce a primit girul valorii sale, trebuie să găsească cât mai rapid culoarul direct către aplicarea ei în beneficiul economiei naționale. Triunghiul fundamental — legătura dintre învățămînt, cercetare și producție — este și trebuie să rămînă principiul călăuzitor al muncii noastre. Reportajele ce urmează ilustrează câteva dintre etapele acestui drum, semnalînd totodată și prezența, în câteva locuri, a unor idei care-și așteaptă finalizarea în halele de producție.

O bijuterie de 300 kilograme

Am urmărit de câteva ori, la televizor, o imagine tulburătoare: o sapă de foraj, cu role, mușca pur și simplu dintr-un bloc de oțel. Se verifica puterea de pătrundere a sapei printr-un presupus strat geologic de duritatea oțelului. Am avut privilegiul de-a urmări, acum câteva zile, la standul de testări a sapei, la întreprinderea „1 Mai” din Ploiești, o astfel de verificare. Imbrăcată într-un jet de apă menită să răcească dinții conurilor care mușc din oțel, sapa înainta, încet și sigur, în inima blocului de metal. Pe fața muncitorului specialist Dumitru Mizgoi, cel ce conducea acest test în care condițiile de lucru sînt înfinit mai dificile decît cele dintr-un foraj obișnuit, se citea o mare satisfacție. Încă un lot de sape trecea cu bine condițiile aspre și exigente ale încercărilor.

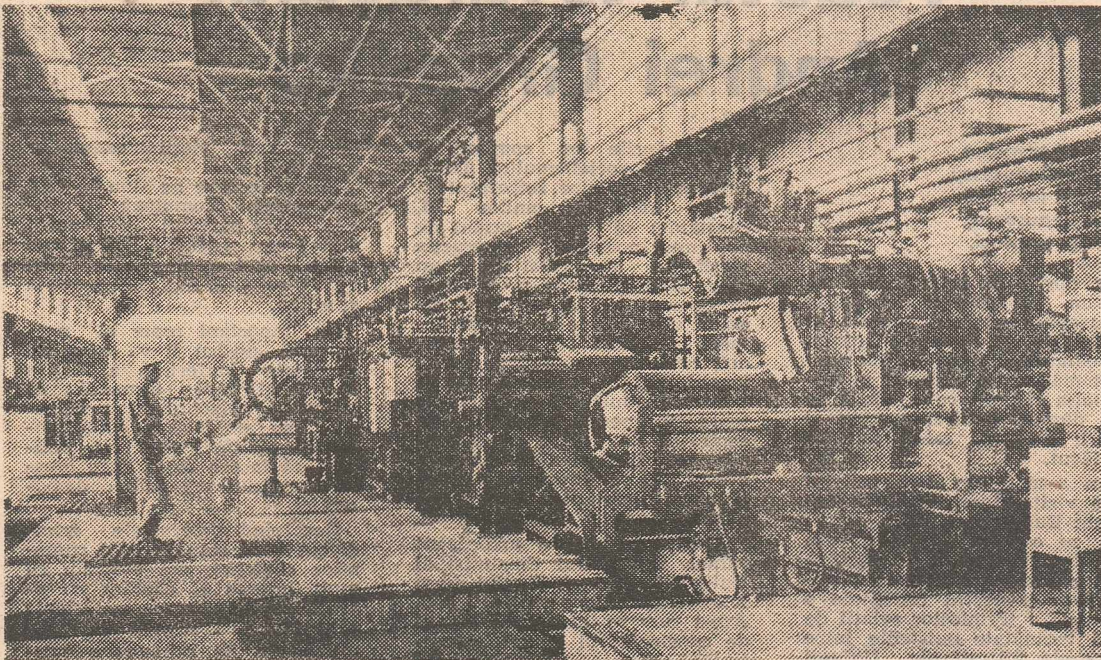
Îl rog pe inginerul Dumitru Ene, directorul Fabricii de sape de foraj, din cadrul întreprinderii „1 Mai” din Ploiești, să ne facă o scurtă descriere a acestui produs de vîrf al industriei românești. Dar, pînă să transcriu spusele sale, notez că inginerul Dumitru Ene lucrează în domeniu de 25 de ani, de-un sfert de secol, ca să zicem așa, amănunt care ne convinge că interlocutorul nostru este unul dintre marii noștri specialiști în fabricarea sapei de foraj. „Sapele de foraj, ne spune dînsul, sînt partea cea mai importantă — cea mai delicată, dar și cea mai dură, cea mai puternică — dintr-un întreg și urias complex de instalații și echipamente de foraj. Fără o sapă bună, capabilă să străbată roci de diferite durități, munca de la suprafață, inclusiv tehnica, eforturile a zeci și zeci de oameni n-au nici un sens. Sapa de foraj deschide drumul spre stratul de țîței. Noi, românii, avem o frumoasă și recunoscută tradiție pe plan mondial în domeniul producerii echipamentelor de extracție și în mod special al sapei de foraj. Iar dacă astăzi sapele noastre, cu performanțe într-un totu comparabile cu cele mai bune sape din lume au ajuns să funcționeze 90 de ore, înaintînd peste 200 de metri, măsurați de la talpa sondei, acest lucru se datorează, fără doar și poate, continuării la un nivel superior a tradiției, menținerii pasului cu tehnica mondială de vîrf.”

Pentru inginerul Dumitru Ene tradiția nu este doar un simplu cuvînt, ci o realitate pe care în bună parte a trăit-o cu chiar propria sa viață. „Primele sape cu role, precizează dînsul, care aveau să le înlocuiască pe cele cu lame, s-au fabricat la noi, la Ploiești, prin 1947-1948. În 1963, cînd am venit în acest colectiv, am avut bucuria să-i cunosc pe autorii acelor sape, ba chiar să și lucrez alături de ei. Mă gîndesc, cînd spun tradiție, la inginerii Cristel Popoea, Carol Șovoială, Pericle Bolgiu și Aurel Bivolău, dar și la proiectantul sapei cu role, Iosif Lisowski, inclusiv la maistrul Ion Ungureanu și Gheorghe Manoliu. Erau niște oameni pentru care meseria se afla mai presus de orice. Și nu orice fel de meserie, vreau să spun nu meserie la oricare nivel, ci meserie la cel mai înalt grad cu putință. Ei nu concepeau ca din mina lor să iasă un lucru de mîntuială. Aveau în ei mîndria, demnitatea și

convingerea că trebuie să fie printre cei mai buni din lume. Cei mai buni, pentru că, la rîndul lor, au preluat meseria de la niște oameni care, în acea vreme, erau printre cei mai buni din lume.”

Notez cu minuție aceste considerații ce țin locul unei adevărate profesiuni de credință, dar constat că încă nu știu prea multe lucruri despre sapa de foraj cu role. Ce este, totuși, o sapă de foraj cu role? Ar fi, zic eu, așa, la prima vedere (mi-au fost puse în față, pe masă, o serie de sape miniaturale!), ca o bijuterie, într-atît de delicate și rafinate sînt elementele care o compun. E-adevărât, adaug, bijuteriile astea cîntăresc câteva sute de kilograme („între 4-5 și 300 de kilograme, adaugă inginerul Dumitru Ene, și mai trebuie să scrieți că producem cam 200 de tipuri de sape, ceea ce vrea să însemne, desigur, și 200 de dimensiuni”), dar sînt atît de perfect lucrate („precizia danturii conurilor este obținută, subliniază interlocutorul meu, printr-o geometrizare realizată pe calculator, iar prelucrarea prin așchiere o facem cu ajutorul unor mașini cu comenzi și programe numerice de ultimă oră”) încît nu cred că bijuteriile ar avea în ele mai multă tehnică și, în același timp, mai multă exactitate, mai multă artă, chiar. „Nu m-am gîndit niciodată să le compar cu o bijuterie, ține inginerul Dumitru Ene să pună lucrurile la punct, pentru că dimensiunile unei sape de foraj sînt, totuși, uriașe în comparație cu o agrață, un cercel, sau o broșă, apoi, în altă ordine de idei, o sapă de foraj se confruntă cu roci de diferite durități, unele chiar extradure, pe cită vreme o bijuterie este un simplu obiect decorativ, solicitat doar de privirea noastră și-atît. Ce este însă, lăsînd la o parte divagațiile acestea, o sapă cu role? O sapă cu role are trei conuri care constituie elementul activ al sapei. Cele trei conuri interacționează cu roca, la talpa sondei, în timpul forajului. Dantura conurilor este din oțel aliat special, cu molibden și nichel. Calitatea sapei este direct proporțională cu calitatea tratamentelor tehnice, a nitrurilor și a unui foarte complicat proces de durificare a danturii. Ar mai fi de spus, dincolo de această foarte sumară descriere, că sapele cu role se împart în trei mari categorii: sape cu role cu lagăre de rostogolire, cu lagăre de alunecare și cu corpi turnați. Produsul nostru de vîrf, cel cu care ne-am impus pe piața mondială, este sapa cu role cu lagăre de alunecare. Știu, denumirea este lungă și complicată, dar mult mai dificil ar fi să-i descriem funcționarea. Mai simplu ar fi să vă citesc câteva zeci de telegrame soșite în ultimele trei-patru zile prin care diverși beneficiari, din țară și din străinătate, ne felicită pentru performanțele și buna funcționare a sapei noastre.”

Dar și mai interesant ar fi, zic eu, să spunem că soluțiile tehnice de ultimă oră pentru cea mai recentă variantă a sapei cu role cu lagăre de alunecare sînt rodul unei perfecte colaborări între Institutul de proiectare pentru utilaj petrolier din Ploiești și diversele secții, ateliere și laboratoare ale întreprinderii. Cîteva colec-

tive de proiectare sînt efectiv coordonate de directorul general al întreprinderii, inginerul Atanase Niculescu, și de directorul tehnic al întreprinderii, inginerul Alecu Rădulescu. Gratie unor eforturi ce au cuprins zeci și zeci de specialiști, grație unui interes ce a stat permanent pe primul plan al activității de cercetare, s-a ajuns la o recentă variantă care asigură o mai bună etarșizare a lagărelor, mărește portanța suprafeței lagărelor, inclusiv rezistența la uzură a acestora, asigură o geometrie corespunzătoare a danturii conurilor. Se subînțelege că atingerea acestor noi și necesare performanțe a fost posibilă prin cooptarea în procesul tehnologic a tehnicii de vîrf, a calculatoarelor și a mașinilor cu comenzi și programe numerice, dar la fel de adevărat este și faptul că această modernizare trebuia să-și aibă un corespondent și în pregătirea profesională a tuturor celor de sub mina cărora se nasc aceste sape ce uimesc, prin performanțele lor, lumea echipamentelor de foraj. Cu alte cuvinte, s-a desfășurat și încă se mai desfășoară o intensă activitate pentru continuă perfecționare a întregului personal de execuție. Ridicarea calificărilor profesionale a tuturor oamenilor muncii din Fabrica de sape de foraj s-a arătat a fi o condiție esențială, de prim or-

din, obiectiv atins prin întințirea colectivului format la ora actuală, în marea sa majoritate, din absolvenți ai liceelor industriale de specialitate. Și pentru că am transcris deja numele cîtorva oameni care au transformat ideea fabricării unor sape de foraj de nivel mondial în scopul însuși al vieții lor, al ambiției lor profesionale, să mai notăm numele altor oameni a căror semnătură se află pe partea nevăzută a acestui veritabil obiect de artă tehnică: de la secția întii, inginerul Ștefan Ionescu, maistrul Nicolae Bunea și strungarul Ion Lazăr; de la secția a doua, de tratamente termice, inginerul Traian Burduloiu și maistrul Nicolae Vlașu; de la secția a treia, de prelucrări sape, subinginerul Marin Stelian, rectificatorul Ion Stănilă și maistrul Dumitru Dumitru. „Dacă ar fi, însă, după mine, avea să precizeze inginerul Dumitru Ene, lista ar trebui să fie mult mai lungă și în capul ei l-aș așeza pe însuși directorul Centralei noastre, pe tovarășul inginer Dumitru Gheoca, sub directa sa coordonare desfășurînd-se de fapt toată această biată pentru menținerea sapei cu role românești în constelația destul de restrînsă a celor mai bune sape cu role din lume.”

VICTOR NIȚĂ ■

Portretul robot al inventatorului

„Acum cîteva zile, o mare firmă din S.U.A., de mai mult timp clienta noastră, a reînnoit comenzile și s-a arătat doritoare să achiziționeze imediat orice nou tip de tractor. Delegația sovietică a anulat, după vizitarea uzinei, perioada de teste la tractorul industrial pe șenile care se dorea să funcționeze și la minus 40 de grade. Ne-a semnat astfel un certificat de calitate în alb. Sînt dovezi ale renumelui „mașinii” noastre care se păstrează greu în condițiile pasului de sprint al industriei mondiale. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în magistrala sa expunere, la sesiunea Comitetului Politic Executiv, ne-a indicat cu o excepțională clarviziune metodele de

a crește calitatea și competitivitatea produselor românești, de a mări productivitatea și eficiența muncii. Numai „monstru” mereu idei noi în „organismul” tractorului nostru, în fluxurile de fabricație, putem răspunde acestor înalte comenzi.”

Astfel a deschis sesiunea de comunicări tehnico-științifice a Întreprinderii Tractorul Brașov, directorul general Octavian Căpitanu. Aceste reuniuni de aleasă ținută profesională ce se organizează în fiecare an, intrate în tradiție, au devenit, cum spunea cineva: „vitaminele gîndirii brașovene”. În cadrul lor, are loc o osmnoză de idei între specialiștii din țară și cei de lingă culmea Timpei, soldate adesea cu ade-

vărate transfuzii de inițiative tehnice și către alte uzine. Căci la „Tractorul”, cei mai mulți s-au obișnuit să vină la serviciu cu o idee nouă în servietă, și asta firesc, ca o rostire de „bună dimineață”. Aici, mișcarea de invenții și inovații nu e o campanie, ci o semnătură zilnică în condica de prezență, de adevărată prezență. Recolta acestei stări de spirit este reprezentată de cele peste 50 de tipuri de tractoare în 400 de variante, cu forța lor parca zvîcnită din silueta suplă și elegantă.

În fața sutelor de tehnicieni, inginerul Eugen Ioan Popa face prezentarea modernizării concepute de el pentru tehnologia de sudură. Ideea n-a apărut dintr-un joc al imaginației. A cerut-o cu glas tare producția. La șenilele tractoarelor industriale trebuiau asamblate niște lonjeroane, care, dacă ar fi fost laminate, s-ar fi plătit niște sute de milioane unei uzine siderurgice. S-a adoptat pentru început soluția sudurii manuale. Însă oamenii stăteau în vulcanul de foc și praf al flăcării aparatului, consumînd 16 kW și 7 kg de electrozi. Inginerii Eugen Popa și Erwin Hellman au realizat în atelier, prin autodelare, o mașină care execută simultan 2 suduri de cîteva metri făcînd contorul să înregistreze numai 7 kW și folosînd doar 3 kg de sîrmă. Înaintea primei demonstrații, mulți s-au uitat la ea, cu neîncredere. Directorul Octavian Căpitanu, om cu o fereastră permanent deschisă în stînga pieptului, a primit această idee cu: „bun venit”. Acum, cînd mașinaria înșiră kilometri de cordoane de sudură aproape perfecte, iar sora ei automatizată „lipește” de 15 ori mai rapid și fuzete, sudorii apasă doar pe buton și pot veni în cămașă albă.

În familia celor care gîndesc tinerețea fără de bătrînețe a tractorului românesc se intră cu o singură legitimație pe care scrie dragoste pentru el și competență. Gardul ce separă uzina de institutul de cercetare și proiectare ICSITTA are poarta mereu dată la perete. Halatele albe roiesc prin hale, cele albastre se apleacă asupra planșetelor. Cercetătorul Mihai Tașevian a conceput un amplificator hidrolic pentru tractoarele de 360 CP absolut original în lume ce scutește importul. În sesiunea de comunicări, se afirmă că orice mare revistă de specialitate din lume s-ar îngheșui să-l prezinte pe prima pagină. Noul aparat hidrolic, cel ce comandă mușchii și forța colosului, este mai precis și mai fiabil decît cele existente pe glob, cu gabarit și greutate

cu 30 la sută mai mică și asigură o reducere cu 10 la sută a consumului de motorină. Nașterea acestei bijuterii de mecanică fină ascunde în spatele ei o frumoasă poveste omenească. „Prototipul executat într-un atelier n-a vrut să pornească la probele de laborator, își amintește Mihai Tavitian. Eu și colegul Mircea Vlad eram însă siguri pe principiul de funcționare. Săream din pat noaptea și refăcăm calculele și schițele care se verificau la ze-cimală. Cu toate acestea, frigul indoielii ne intrase în suflet. Poate că prelucrarea subsan-samblelor trebuie să fie mai fină, ne-am zis. Și am început să finisăm fiecare piesă, acasă, în bucătărie, cu pila de unghii și șmirghel. Cind am remontat aparatul, mulți dădeau din cap că arată cam anemic pentru utilajele gigant ce lucrează la canalele Dunării. Cind „dino-zaurul” a cărui forță e dirijată de miniconrolerul nostru cit o tabacheră a început să mute niste munți de reziduuri metali-ce, am băut o șampanie în bu-cătăria „chinului” nostru de ci-teva săptămâni”.

Microbul inițiativelor crea-toare a cuprins marea masă a „tractoristilor” uzinei. Acești oameni s-au obișnuit să poarte mereu în minte imaginea unui tractor mereu îmbunătățit. Așa cum ne spunea inginerul Augusta Moldovan, peste 2500 de inventatori și inovatori au intrat pe ușa cabinetului tehnic cu o propunere aplicabilă și interesantă. Numai în 1987, a-cestea au condus la o eficiență economică de circa 26 milioane de lei prin mărirea productivi-tății muncii, economii de ma-teriale, reducerea importului, îmbunătățirea calității produ-selor.

Inginerul Cornel Căpitanu de-abia a terminat stagiatura și are la activ 5 inovații. Tânărul în blugi, sigur pe el ca un vulpoi al meseriei, n-a mai ac-ceptat ca muncitorii din sculă-rie, e drept, adevărați bijutieri ai oțelului, să sculpteze inelul canelator ce controlează calita-tea arborilor evolutivici, dinte cu dinte, în peste 30 de ore. Avându-l alături pe directorul tehnic Stelian Bontescu, el a introdus pe traseul prelucrării o mașină de electroeroziune și pentru că mai era necesară o migăleală manuală, a construit și o mașină de rodat semiauto-mată. Ea își vede singură de treabă, iar alături muncitorul poate lucra la alte SDV-uri. Ba mai mult, nu s-a inhibat că utilajele de electroeroziune erau de la o firmă străină de renume. Le-a grefat un generator de impulsuri modificat după o idee încolțită în mintea lui, mă-rindu-le precizia de prelucrare.

Mașinăriile inginerului Carol Szilvassy nu au avut răbdare să suie la tribuna sesiunii științifice. Au zumbăit mai întâi în secția de sculărie. Mașina de rectificat piese bifurcate înlă-tură munca manuală grea și monotonă crescând productivi-tatea de 4 ori. Cu niste reglaje simple și ingenioase, ea asigură un salt până la microni în pre-cizia de prelucrare. „Ideile noastre încolțesc” din nevoile tehnologiilor. Prima mea ino-vație, dispozitivul mecanizat de marcare a sculelor, a apă-rut după ce am fost impresio-nat de o muncitoare, în prag de pensie, care o viață bătuse pon-soane cu ciocanul încit coada acestuia avea imprimată pe mineral de lemn forma miinii ei”.

Fiecare dorește să semneze cu un gând nou pe biografia tractorului românesc. Într-o adunare cineva a întrebat: care sint calitățile unui inven-tator? S-a răspuns că, pentru a desena portretul robot al ino-vatorului, ar trebui să se ia ca

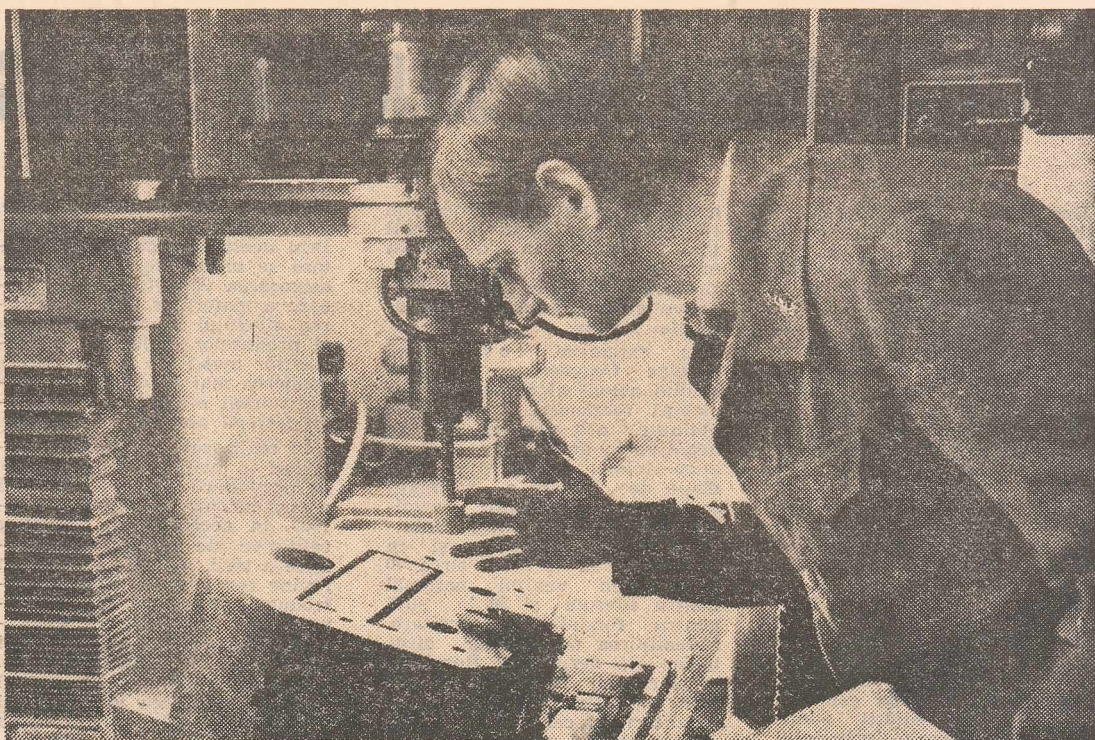
model personalitatea ingine-rului Bucur Constantinescu, de peste 20 de ani campionul mo-toarelor, și despre care se spu-ne că „dacă îl ții de vorbă 10 minute ai sugrumat o idee”. Scintila unei gândiri scormoni-toare, aprinderea unei pasiuni neobosite, compresia argumen-telor asupra celor care sint re-ticenti la nou, destinderea scurtă cind totul merge — ceas, acesta este ciclul de funcțio-nare a unui nou motor purtind marca creativității lui Bucur Constantinescu. A tot modificat anatomia inimii tractoarelor și a crescut puterea motoarelor de la 70 la 85 cai putere redu-cindu-le consumul de combus-tibil cu 12 la sută.

În uzina brașoveană este un motto al muncii: cu idei noi și cu aceleași utilaje se poate construi o instalație modernă. Muncitorul Constantin Forsea a mesterit un robot cu 6 grade de libertate și peste 130 de mii de puncte în care îi poate ac-ționa brațul. N-a folosit multă electronică, ci mai ales meca-nică fină. Programarea lui e simplă, se face în 2 minute și poate fi învățată de oricine în 20, iar manevrabilitatea mult mărită. Nu s-a inspirat din nici un model, ci din laboratorul minții lui în care s-au născut 30 de inovații și de la un joc cu celulă fotoelectrică din li-brării. Simpaticul mecanic ne oferă o carte de vizită, o floare și ne dă mina la plecare. Este doar o joacă, căci treaba lui e să servească cu precizie de 4 sutimi de milimetru două strunguri semiautomate cres-cind productivitatea cu sută la sută. Maistrul Vladimir Co-jocaru a luat de la o altă fa-brică o mașină din import ga-sată, i-a făcut un tratament de geriatric pe propriile idei și a-cum, utilajul întinerit funcțio-nează la CTC, economisind milioane de mărci ale unui import. Acest spirit gospodă-resc de autodotare a fost învâ-țat din generație în generație de la acei eroi care au plămă-dit primul tractor românesc în halele bombardate și profilate, în doar cîteva luni, de la pre-lucrarea aluminiului la turna-re a fontei.

Tractorul românesc ară pe toate continentele lumii, în peste 80 de țări. În cabina lui se află fermierii americani, canadieni dar și cel australian. Calcă brazdele din China până-n Africa, din Suedia până-n Portugalia. Construc-torii lui, considerați cum spu-neau un expert străin „profes-ionisti pur singe”, au ridicat fabrici și linii de montaj „Made in Romania” în Iran, S.U.A., Egipt. Dar, ei știu că nu te poți odihni prea mult cu motorul la relanti mirosind florile unui succes. Trebuie să fii mereu în competiție. Cu alții și cu tine. Gîndind, modernizînd, adu-cînd mereu noutăți în regim de eficiență.

Din toate aceste gânduri și din altele s-a născut generația a treia de tractoare moderniza-te cu performanțe superioare și linie aspectuoasă dar cu greu-tate mai mică și consum de combustibil redus. Și cursa continuă. În expoziție se află și acum tractorul cu numărul 1. Stă ca un bunic în capul mesei și pornește și acum la cheie. Între el și ne-poții moderni de astăzi se în-siră prin timp peste un milion două sute de mii de tractoare care demonstrează forța unei economii. A transmis, printr-o puternică ereditate, miilor de oameni ce intră pe poarta uzi-nei nu numai profesionalismul, plăcerea lucrului bine făcut pe care l-au avut cei ce l-au pro-dus, ci și romantismul, lor ce pune aripi gîndului.

FLORIN CONDURĂTEANU

Virstele unui brevet adolescent

Sute de substanțe, închise în pasivitatea înșelătoare a fla-coanelor niciodată pline (canti-tatea suportă aici mult mai evi-dent amendamentele calității), înțelesul misterios al zecilor de mașinării în repaos, aliniate în dulapurile unui laborator de chimie, compun, pentru oaspe-te nevizitat care sint, o mică neliniște ocultă. Totuși, în în-căperea în care mă aflu plu-tește încă aerul viu al adoles-cenței. Cîteva elevi abia au pără-sit-o: Liceul industrial nr. 6 din Satu Mare, cercul de chi-mie aplicată „Cunoaștere și adevăr”, condus de inginerul Atyim Paul. În loc de orice in-troducere, un plic albastru din care ies la iveală două certifi-cate de inventator, datele 1985. În jurul lor (și al altora, aflate încă în stadiul de potențialitate) se poartă un dialog de mai multe ceasuri.

Inginerul Atyim trebuie să aibă cu ceva peste 35 de ani. Așa s-ar părea din recompu-nerea biografiei lui didactice, căci, deși cercetător la întreprinderea de piese de schimb și utilaj pentru industria chi-mică (IPSUIC) din Satu Mare, cea mai mare parte a activității și-a desfășurat-o în acest liceu, îndrumînd elevii claselor de chimie industrială în activitățile practice de laborator. De unsprezece ani conduce acest cerc de chimie aplicată. Din dra-goste față de copii, din dragoste, pentru chimie și mai ales pen-tru cercetare, dar și din respect pentru amintirile sale de fost elev al Liceului nr. 6. Între timp, cercul s-a mai rotunjit o dată. Unul din foștii săi elevi și membri ai cercului „Cunoa-ștere și adevăr”, Leiti Ștefan, este astăzi inginer și colabora-tor al inginerului Atyim în pro-blemele de cercetare.

Unsprezece ani. Anul trecut, o sărbătoare mult așteptată a fost aniversarea unui deceniu de existență a cercului. Au ven-it din toate colțurile țării foști elevi, astăzi medici, biologi, in-gineri sau ngmai studenți, unii dintre ei purtînd încă haina militară a stagiului de după admitere, pentru că cei mai mulți dintre membrii constanți ai cercului au devenit după ab-solvire studenți și, crede ingi-nerul profesor, speranțe ale cercetării românești.

Primele succese la nivel na-țional datează din 1981: un premiu II la Sesiunea națională de comunicări științifice ale cadrelor didactice și elevilor de la Sibiu. El a însemnat debu-șul unor ambiții cu adevărat creatoare. „Am instituit în cerc un fel de regulament nescris. Nu intră nimeni în cartea de onoare a cercului fără să fi ajuns, cu premii, măcar la faza pe țară a unor competiții știin-țifice. Firește, am putut spune asta numai după ce copiii s-au deprins, vreme de cîteva ani, cu sistemul muncii de cercetare. Am lucrat întotdeauna cu elevi din anii II, III și IV, ba chiar și cu unii de la seral, știind cu

toții că roadele nu se pot arăta din primele luni. Creativitatea, talentul, cunoștințele teoretice și abilitatea practică, aceasta din urmă deloc dispensabilă do-meniului nostru, și-au intrat încet-încet în drepturi. Astăzi, cercul este un colectiv rîvnit, înconjurat cu un real respect din partea elevilor. În iunie, a-proape de sfîrșitul fiecărui an școlar, organizăm o festivitate de închidere a activității cercu-lui, cînd înmîm celor mai buni distincții și anunțăm cine va intra, din seria respectivă, în „posteritatea” cărții noastre de onoare. S-ar putea spune că acestea sint lucruri prea puțin semnificative, nițel chiar de paradă. Nu e așa. Aspectul de etică și de echitate se imple-țește neabînit de strîns cu fie-care moment al activității noas-tre. Copiii de la cercul nostru știu că talentul și munca își au răsplata cuvenită. Este, dincolo de partea științifică, o fasci-nantă muncă de formare a lor. Colegialitatea, munca în colec-tiv, bucuria pentru reușita ce-luilalt spre lauda întregului co-lectiv sint trăsături, sentimente pe care le cultivăm cu bună știință”.

Inginerul Atyim Paul poate povesti oricînd despre ceea ce fac elevii săi în laboratorul de chimie aplicată. Pupitrele fa-lanțate, cu scaune înalte, impu-nătoare, rămîn într-o perfectă ordine la sfîrșitul fiecărei ore de laborator. Din patru rînduri de pupitre, unul este rezervat activității de cercetare. Promo-varea pe acel rînd este deci o chestiune de competență. Zona — interzisă începătorilor și ce-lor care încă n-au descoperit curiozitatea combinațiilor încă inedite — funcționează ca o ștachetă stimulatorie.

Asadar, la Satu Mare, la Li-ceul industrial nr. 6 sint mai bine de zece ani de cînd înle-garea învățămîntului cu pra-ctica și cercetarea a devenit o realitate incontestabilă și un prilej de lauri. Elevi inventa-tori, membrii cercului „Cunoa-ștere și adevăr” pornesc în viață cu sentimentul valorii lor, cu încrederea în șansele competen-ței lor. Dacă adăugăm aici fap-tul că normele Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM) prevăd ca orice lucrare propusă spre brevetare să re-prezinte progres tehnic pe plan mondial și să dovedească ori-ginalitate a soluțiilor, putem afirma că liceenii chimiști de la Satu Mare au atins cote extraordinare pentru vîrsta lor.

Se știe însă că virstele per-formanței au o necontenită ten-dință de scădere, în toate do-meniile. Inteligența umană acu-mulează un potențial tot mai concentrat. Asadar, talentul ti-nerilor inventatori despre care vorbim nu șochează în sine. Ceea ce trebuie să treacă pe primul plan al atenției noastre este fenomenul colectiv pe care îl acreditează. Cercul de chimie aplicată al inginerului Atyim Paul este, în acest nord de țară,

unul din drumurile care duc că-tre avangarda științei. Rostul său, valoarea sint cunoscute aici și cîntărite cu modestia ne-cesară și, totodată, cu sentimen-tul unei adevărate responsabi-lități.

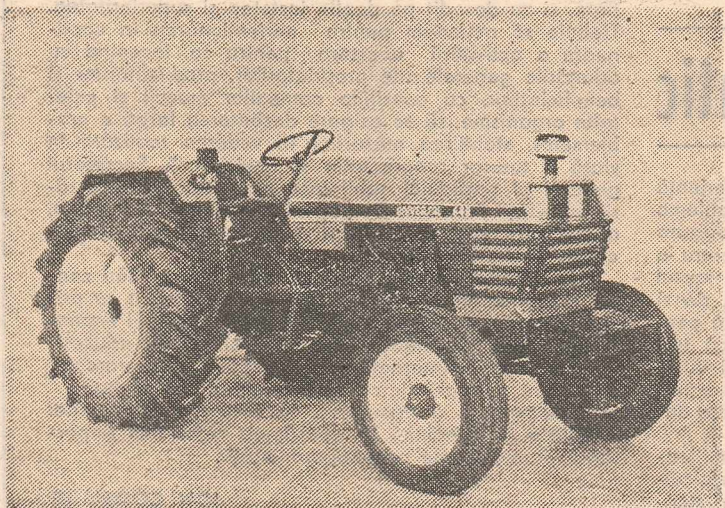
„Unii din foștii mei elevi sint la această oră soldați. Vin în permise două zile, și, din ele, una și-o petrec cu mine în laborator”. „Sint perioade cînd stăm, și eu și unii dintre elevii din cerc, și de dimineață pînă seara în laborator, cu o scurtă pauză, cit să imbucăm ceva la prînz. Nu se desprind de stati-vele cu substanțe înainte de a fi siguri că am mai făcut un pas”. „Da, mă simt la locul meu în această activitate. Nu știu dacă am devenit cu ade-vărat dascăl. Asta trebuie să o spună alții. Tot ce știu este că sint că e viu ceea ce fac și sper să fie și durabil”. Sint frînturi din ceea ce are de spus profesorul inginer Atyim Paul și din ceea ce, cu siguranță, împărtășesc și elevii lui, după cum o împărtășește și directo-rul liceului, profesorul Vasile Roman.

În unsprezece ani, zece lu-crări definitive, două brevete de invenții (certificat de inven-tator nr. 87350 pentru „Cerneluri colorate și procedee de obținer-e a lor”, și certificat de inventator nr. 87521, Materialul cu proprie-tăți de antifricțiune cu un-gere intrinsecă și procedee de obținere a lui” un do-sar predat spre brevetare la OSIM, încă opt lucrări în stadiu final de cercetare, cu șanse de brevetare, nenumerate premii la concursuri și sesiuni științifice de profil. Iată un bilanț ca o carte de vizită.

PABE-1 este denumirea setu-lui de cerneluri colorate pentru retroproector (pentru scrierea pe folia de polietilenă destinată folosirii la retroproector). Așa-dar o invenție cu aplicabilitate în primul rînd în diforitele for-me ale instrucției științifice, în activitatea școlară, universitară. Realizate în șase culori, cerne-lurile au fost prezente în 1983 la Expoziția internațională a ti-nerilor inventatori de la Plov-div, Bulgaria, unde ar fi putut primi și titlul de cea mai tînără invenție. Se așteaptă în conti-nuare un producător pentru unealta de scris care să încaroce această cerneală realizată pen-tru prima oară în lume, în a-cestă variantă (firme japoneze s-au arătat interesate de secre-tul lucului ei deosebit!). „Ar putea fi un fel de Rothring, al cărui tub capilar să fie însă metalic, întrucît cerneala dizol-vă plasticul. Nu știu foarte bine. De aici încolo nu mai este meseria mea. Cernelua există, poate fi produsă oricînd, din momentul în care se va găsi o soluție pentru „amba-larea” ei funcțională”.

Ideile inginerului Atyim și ale elevilor săi nu se află în luptă cu timpul. „Planurile noastre de cercetare sint gin-dite pe termen lung. Pot spune că abia de acum putem face cu adevărat planuri. Conțez pe ti-nerețea colaboratorilor mei elevi, pe faptul că ea ne va ține întotdeauna cu cîteva pași înaintea prezentului. Aici, în-vățăm pentru viitor”.

TANIA RADU

STRATEGIA DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, document programatic de excepțională însemnătate teoretică și practică, reprezintă un model de analiză marxist-leninistă a drumului parcurs de societatea românească de la Congresul al IX-lea al P.C.R. până în prezent, ne arată direcțiile în care trebuie acționat pentru realizarea obiectivelor cuprinse în Programul P.C.R. de formare a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism, a obiectivelor cuprinse în hotărârile Congresului al XIII-lea și ale conferințelor naționale ale partidului. În acest document se apreciază că linia generală și strategia dezvoltării adoptată de congresele partidului este justă, corespunzătoare cerințelor obiective, legităților generale, posibilităților reale ale economiei românești. Totodată, rezultatele obținute în crearea și dezvoltarea unei puternice baze tehnico-materiale în anii construcției socialiste, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului confirmă din plin această apreciere. Astfel, bogăția națională a ajuns la circa 5 trilioane lei, din care fondurile fixe reprezintă peste 3,2 trilioane lei. Avem astăzi o economie complexă, multilateral dezvoltată, dispunem de o industrie modernă și o agricultură în plin proces de modernizare, de o infrastructură care satisface din ce în ce mai mult nevoile de progres ale tuturor ramurilor economiei naționale. Aceste rezultate care situează România printre țările cu economia cea mai dinamică din lume în ultimele decenii au fost posibile de obținut datorită alocării în ultimii 23 ani a circa 33 la sută din venitul național pentru fondul de dezvoltare. Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi sesizat pentru prima dată în gândirea economică contemporană rolul determinant al ratei înalte a acumulării în realizarea unor ritmuri rapide de dezvoltare economico-socială, al efortului propriu în asigurarea resurselor necesare accelerării dezvoltării forțelor de producție, lichidării decalajelor tehnologice mai ales pentru țările în curs de dezvoltare. Opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării a devenit o coordonată fundamentală a politicii de industrializare a țării, a procesului de reproducție socialistă largită, a întregii dezvoltări economico-sociale a țării. Experiența românească în dezvoltarea economico-socială a țării, rezultatele obținute în toate domeniile de activitate, schimbările profunde care au

avut loc în structura economiei românești, în locul și rolul țării noastre în diviziunea mondială a muncii, este o confirmare a justetei legilor obiective ale acumulării și reproducției largite.

În expunere, tovarășul Nicolae Ceaușescu, analizând stadiul actual al dezvoltării societății românești, rezultatele obținute, atât pozitive, cât și negative în dezvoltarea economico-socială, obiectivele noii etape de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate până în anul 2000, subliniază că este necesar ca și în continuare să se aloce circa 70 la sută din venitul național pentru consum și 30 la sută pentru fondul de dezvoltare. Îndeplinirea obiectivelor strategice ale dezvoltării României în cincinalul 1986-1990, dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și celorlalte sectoare de activitate, realizarea unei noi calități a muncii și vieții, înfăptuirea noii revoluții tehnico-stiințifice, a noii revoluții agrare și trecerea țării noastre la un nou stadiu de dezvoltare economico-socială — cel de țară socialistă mediu dezvoltată, se poate face numai printr-un mare efort investițional, prin alocarea în continuare a unei părți importante din venitul național pentru acumulare. În anii construcției socialiste volumul investițiilor a crescut de la un cincinal la altul. În planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe perioada 1986-1990, se prevede un volum total de investiții de 1400 miliarde lei, cu aproape 230 miliarde lei mai mult decât în cincinalul 1981-1985.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind strategia făuririi unei societăți multilaterale dezvoltate până în anul 2000, un loc central ocupă factorii intensivi-calitativi ai dezvoltării, cercetării științifice și învățămîntului, formarea omului nou, temeinic pregătit profesional, cu înaltă competență științifică, capabil să o aplice cu rezultate benefice pentru întreaga noastră societate. În cincinalul al 8-lea, are loc o creștere substanțială a rolului științei, al învățămîntului, al culturii în general, ca factori determinanți în înfăptuirea cu succes a Directivei Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării în perioada 1986-1990.

Semnificativ în această direcție este faptul că în planul cincinal 1986-1990, sint prevăzute 8296 obiective principale de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, din care 6411 se vor încheia și aplica în practică în această perioadă. De asemenea, în plan se mai prevede: introducerea în producție a 2932

tehnologii noi și perfecționate, asimilarea a 2642 produse noi. Prin aceste obiective de cercetare se urmărește, în principal, asigurarea valorificării superioare a materiilor prime, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor materiale și energetice, creșterea mai accentuată a productivității muncii și a eficienței întregii activități economice.

În realizarea obiectivelor cuprinse în planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării noastre în perioada 1986-1990, în accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării economice a țării, un rol determinant revine cercetării științifice, introducerii cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., „Potrivit prevederilor Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986-1990, activitatea de cercetare va trebui să asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești”.

Activitatea de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare, are ca sarcină prioritară realizarea integrală a obiectivelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic potrivit cerințelor aplicării măsurilor din programele de perfecționare a organizării și modernizării proceselor de producție. Un alt obiectiv important al progresului de cercetare îl constituie dezvoltarea mai accentuată a bazei proprii de materii prime și combustibil, în strinsă concordanță cu cerințele economiei; descoperirea și punerea în valoare de noi substanțe minerale utile și resurse energetice; sporirea eficienței activității geologice prin concentrarea forțelor tehnice și a mijloacelor materiale în zonele prioritare și scurtarea perioadei de trecere de la faza de cercetare la punerea în producție a rezervelor descoperite; perfecționarea tehnologiilor existente și elaborarea de tehnologii noi de extracție și preparare a substanțelor minerale în industria extractivă, în vederea creșterii randamentelor globale de extracție; valorificarea tuturor zăcămintelor disponibile, inclusiv a celor cu conținuturi mai reduse de substanțe utile sau situate în condiții grele de exploatare. Programul cuprinde sarcini importante privind dezvoltarea și funcționarea în bune condiții a sistemului electro-energetic național, dezvoltarea bazei și resurselor energetice, a noilor surse de energie electrică și termică, inclusiv energetică nucleară, realizarea de combustibili și carburanți sintetici, utilizarea tuturor categoriilor de resurse energetice recuperabile, rezultate în procesul de producție și consum etc. Un loc deosebit îl ocupă în program obiectivele de cercetare referitoare la introducerea și extinderea tehnologiilor avansate, de mare randament, care asigură realizarea de produse cu caracteristici tehnico-economice competitive, precum și la asimilarea de noi materiale cu caracteristici superioare, realizarea de noi tipuri de mașini, utilaje, instalații tehnologice. Totodată, în programul de cercetare se prevăd sarcini pentru sporirea contribuției cercetării și ingineriei tehnologice la organizarea, modernizarea și programarea pe baze științifice a producției, folosirea integrală a capacităților de producție, buna întreținere și reparare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, extinderea mecanizării și automatizării producției, creșterea mai accentuată a productivității muncii și eficienței economice în toate domeniile. Programul de cercetare pe perioada 1986-1990, prin prevederile sale, asigură legătura organică dintre știință și producție, sporirea efortului unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică, la dezvoltarea producției, reducerea importurilor și structurarea exportului pe produse multiple de înaltă tehnicitate.

Realizările din toate ramurile economiei naționale sînt indisolubil legate de aportul, contribuția cercetării științifice. În primii doi ani ai actualului cincinal, cercetătorii, toți oamenii muncii din sfera cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, acționind cu spirit de răspundere, sub conducerea directă a tovarășilor doctor inginer Elena Ceaușescu, au obținut rezultate importante. Astfel, numai în anul 1987, s-au asimilat peste 500 materiale noi, aplicat în producție peste 1000 de noi tehnologii și introdus în fabricație un mare număr de mașini, utilaje, instalații și aparate. Cu contribuția nemijlocită a cercetării s-a intensificat asimilarea de mașini și utilaje, de materiale și produse destinate exportului și reducerii unor importuri, a crescut nivelul tehnic și calitativ al unor produse de bază ale industriei. O expresie concludentă a contribuției cercetării științifice la îndeplinirea planului național unic pe anul 1987 o constituie realizarea și depășirea planului de producție prevăzut a se înfăptui cu aportul unităților de cercetare.

Prin prevederile pentru acest cincinal privind activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică se are în vedere mobilizarea întregului potențial

de creație existent în rețeaua de institute de cercetare și centre uzinale pentru aplicarea cit mai rapidă în producție a cuceririlor revoluției tehnico-stiințifice contemporane, condiție de bază în realizarea obiectivului fundamental al planului cincinal 1986-1990, în trecerea României de la stadiul de țară în curs de dezvoltare, într-un stadiu superior, de țară mediu dezvoltată.

În formarea omului nou, cu o pregătire la nivelul cerințelor revoluției tehnico-stiințifice contemporane și cu o înaltă conștiință socialistă, constructor conștient al noii orinduirii, sarcini de mare răspundere revin învățămîntului și culturii. „În procesul revoluției de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate — se arată în expunere — se va accentua procesul de ridicare a nivelului de cunoștințe și pregătire politico-educativă a tuturor claselor și categoriilor sociale”.

Realizarea obiectivelor cuprinse în Programul de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, în planul cincinal 1986-1990, este indisolubil legată de creșterea rolului conducător al partidului în întreaga viață economico-socială. „În noua etapă a construcției socialiste și în perspectivă crește și mai mult rolul politic-conducător al partidului în toate domeniile activității economico-sociale”, aprecia secretarul general al partidului. Recentă expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, precum și ale situației internaționale, se constituie ca un document de înaltă ținută științifică și teoretică a problemelor construcției socialiste în țara noastră, ca o analiză critică a realităților românești și ale lumii contemporane, ca o carte care conține direcțiile în care trebuie să acționeze partidul nostru, poporul nostru, potrivit legilor și legităților obiective, pentru realizarea integrală a planului și programelor de dezvoltare economico-socială, pentru înlăturarea neajunsurilor care mai persistă în activitatea practică, ca un program de afirmare plenară a factorilor intensivi-calitativi ai dezvoltării economico-sociale. România prin realizările sale și dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, prin diminuarea continuă a decalajelor cantitative și calitative față de țările dezvoltate, prin transformările profunde de natură calitativă care au avut loc în structura societății, demonstrează superioritatea orinduirii socialiste, valențele de progres pe care le generează în relațiile de producție socialiste.

Prof. univ. dr.
MIHAI PARĂLUȚĂ

(Urmare din pag 1)

de maximă importanță în ceea ce privește demersurile partidului și statului nostru în scopul soluționării tuturor problemelor cu care se confruntă astăzi omenirea, în interesul fiecărei țări, al fiecărui popor, al socialismului, al întregii comunități mondiale.

În momentul de față societatea socialistă românească a ajuns într-un stadiu de dezvoltare calitativ superior, ca urmare a efortului constructiv de peste patru decenii, perioadă în care anii de după Congresul al IX-lea al partidului se înscriu cu cele mai de seamă transformări în structura și în principiile de bază ale tuturor sectoarelor vieții și activității.

Realizările obținute de țara noastră în construcția socialistă constituie dovezi elocvente ale valabilității și viabilității liniei politice a partidului și statului, ale cadrului organizatoric creat și continuu perfecționat în ultimele două decenii. Avînd aceasta în vedere, în expunere se subliniază: „Trebuie să pornim de la concluzia că linia generală și strategia dezvoltării sînt pe deplin juste, corespund atît cerințelor obiective, legităților generale, cît și necesităților și posibilităților dezvoltării patriei noastre”. Firește, ținînd cont de faptul că socialismul se înfăptuiește în mod diferit de la o țară la alta, într-o etapă sau alta a dezvoltării societății și că legile obiective și principiile socialismului se aplică diferențiat, de fiecare partid la condițiile și realitățile concrete din țara respectivă, în țările socialiste este la ordinea zilei, într-o formă sau alta, problema perfecționării activității și înlăturării unor lipsuri, a unor greșeli, în vederea asigurării dezvoltării construcției socialiste. „În acest sens — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu —, trebuie să subliniez că partidul

nostru, îndeosebi după Congresul al IX-lea, a adoptat o serie de măsuri și a perfecționat activitatea de conducere, de planificare, de organizare, inclusiv dezvoltarea democrației socialiste, așa cum este bine cunoscut. De aceea, pentru noi acum nu se pun asemenea probleme”. Însă, în acest cadru existent, activitatea trebuie perfecționată fără întrerupere. „Avem, se subliniază în expunere, tot ce este necesar pentru a asigura îmbunătățirea întregii noastre activități. Dorim încă o dată să subliniez că principiile economice, cadrul organizatoric pe care îl avem corespund actualei

Document programatic

noastre etape de dezvoltare. Avem deja o experiență îndelungată, și pentru noi nu se pune astăzi problema de a le aduce modificări structurale, ci de a asigura realizarea lor mai bună și de a lua măsuri pentru a perfecționa continuu activitatea. Pornim de la faptul că aceasta reprezintă o necesitate permanentă, de zi cu zi. Nu există nimic care a fost rezolvat o dată pentru totdeauna. Permanent să avem în vedere că trebuie să perfecționăm și să aducem îmbunătățiri întregii noastre activități, corespunzător noilor obiective, etapei de dezvoltare pe care o parcurgem în toate domeniile”.

În acest spirit, expunerea jalonează căile și mijloacele de perfecționare a activității în industrie, agricultură, investiții, în sectorul economico-financiar, în știin-

ță și tehnologie, în munca ideologică și politico-educativă, în toate zonele vieții materiale și spirituale, analizează magistral probleme ale construcției socialismului și probleme ale vieții internaționale. În mod deosebit se pune accentul pe afirmarea puternică, în organizarea și conducerea întregii activități, a democrației muncitorești-revoluționare. Legat de aceasta, în expunere se arată: „Avem un sistem larg democratic — consiliile muncitorești, organisme județene, consiliile naționale pe domenii, congrese și conferințe naționale periodice, care, în cei aproape 20 de ani de funcționare, și-au dovedit pe deplin justetea și superioritatea. Trebuie să acționăm pentru perfecționarea în continuare a activității acestora pentru ca, începînd cu adunările generale ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor, cu consiliile oamenilor muncii și celelalte organisme, să se asigure dezbaterile largă a problemelor, stabilirea măsurilor în vederea realizării în viață a tuturor programelor și hotărîrilor”. Secretarul general al partidului subliniază necesitatea dinamizării activității Frontului Democrației și Unității Socialiste, a acordării unei atenții mai mari Organizației Democrației și Unității Socialiste.

Prin bogăția de idei și soluții, prin întregul său conținut, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative, ale situației internaționale constituie un remarcabil document programatic ce marchează un nou și important moment în desfășurarea cu succes a construcției socialiste în România, în abordarea celor mai importante probleme ale contemporaneității.

ION CODRU

Simpozion de paradontologie românească

Să măsoari victoriile prin anii de muncă

Paradontologia românească, dar în bună măsură și cea mondială — așa cum o probează nu puține atestate internaționale — au găsit în persoana doctorului Grigore Osipov-Sinești un reprezentant de elită, multumită căruia s-a izbutit imposibilul în tratamentul paradontopatiilor, afecțiuni socotite drept incurabile până nu de multă vreme.

Sint considerată că nu ne aparțin decît în măsura în care introducerea noastră se dorește esențializată aprecierilor și elogiilor făcute de numeroși vorbitori prezenți la lucrările prilejuate de primul Simpozion de paradontologie românească, desfășurat la 21 aprilie cu ocazia Zilei mondiale a sănătății și Zilei Naționale a sănătății. Reuniunea a avut loc chiar la sediul Centrului metodologic de paradontologie, str. 11 iunie 10. Au fost prezentate o suită de referate și comunicări dedicate alt conceptului terapeutic propus de colectivul doctorului Osipov-Sinești, cit și unor aspecte de noutate privind mai noile tehnici chirurgicale. Asistența a fost informată și în legătură cu produsele farmacologice originale folosite ca adjuvante în activitatea terapeutică a stărilor paradontologice. Vom reține și faptul că, printre cei prezenți, iar aceasta ca urmare a inițiativei Uniunii Tineretului Comunist, s-au mai aflat și cîte cinci studenți de la cele cinci facultăți de stomatologie din țară: Cluj-Napoca, Tîrgu-Mureș, Timișoara, Iași și București.

Metoda propusă, experimentată și utilizată în mod curent de doctorul Osipov și de cei ce-i sînt astăzi discipoli și colaboratori, reprezintă rezultatul unei activități de cercetare și practică medicală ce depășește cinci decenii. Un impresionant și laborios efort intelectual, născut din pasiune și dragoste de oameni, ce avea să se finalizeze prin elaborarea unui concept și a unei tehnici strict originale în abordarea și rezolvarea paradontopatiilor. Depășindu-se de concepția clasică, românul Osipov-Sinești devine astfel autorul unei metode ce-i poartă numele, recunoscută ca atare în lucrări de specialitate din țară și străinătate. Invitat să țină prelegeri în S.U.A., Austria, Franța, Bulgaria, Grecia, Italia și în alte țări, medicul român este ales, ca urmare a meritelor recunoscute, membru al Academiei de Paradontologie a U.S.A., membru al Academiei Internaționale de Paradontologie iar numele, biografia și meritele sale științifice sînt notate în Enciclopedia engleză „WHO'S WHO... the most eminent and distinguished man in the world today”.

Octogenar, dar mărturisind în continuare o vitalitate debordantă, cercetător și practician

activ, medicul Grigore Osipov-Sinești conduce de zece ani a-mintitului centru, așezămînt medical înființat și dotat cu sprijinul Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie și al Ministerului Sănătății. În fapt este vorba de o microclinică, înzestrată nu numai cu cabinete stomatologice, ci și cu servicii auxiliare de radiologie, EKG, laboratoare de analize, saloane cu paturi, laboratoare de cercetare. Activitatea vizează cu preponderență asistența anti-paradontopatică, completată cu tratamente odonto-protective, și tot aici se practică o metodă unică în tratarea și vindecarea paradontopatiei esențiale și a lichenului plan buco-ucero-erziv.

Este cazul să amintim cititorului nostru, cu toate că am făcut-o și cu alte prilejuri, în ce constă metoda terapeutică a doctorului Osipov. În concepția acestuia, paradontul este o entitate anatomo-histo-fiziologică constituită din mucoasa gingivală, osul alveolar, ligamentul gingivo-alveolo-odontal. Se consideră, de asemenea, că cimentul radicular aparține tot paradontului. Pacientul este supus unei minuțioase pregătiri preoperatorii locale, loco-regionale și generale în prețuia operației și în dimineața respectivă. Apoi, prin forarea de conducte în septurile intervelare, sînt introduse implantele biostimulatori „OS MINERALE”, special pregătite în acest scop.

Activitatea Centrului se mai recomandă și prin cele 16 invenții brevete, datorate doctorului Osipov-Sinești și colaboratorilor săi. Între acestea, șase se referă la produse medicinale și farmaceutice folosite în activitatea stomatologică și organică generală: pasta de dinți și apa de gură medicinale „Ossident”, dezinfectante, astringente, cauterizante; produsele OS-Minerale, izolate din compacta osului bovin și utilizate ca biostimulatori, și mai noile produse din gama OSSIREMIN. Acestea din urmă, fabricate din pastă de fructe, preparate oligo-minerale, vitamine, lăptisor de matcă etc. au în primul rînd un efect remineralizant. Testele clinice au demonstrat că preparatul duce la redresarea calcemiei, fosfotemiei și magnezimiei, influențînd în același timp pozitiv astenia, durerile osteoarticulare, starea generală a legumentelor.

O cifră rotundă, zece ani de la înființarea Centrului metodologic de paradontologie, a dăruit simpozionului o tentă aniversară, nu lipsită de duioasă și reconfortantă aduceri a-minte.

LIVIU TIMBUS

În laboratorul profesorului doctor docent Traian Demian pereții sînt tapetați de sus pînă jos cu rafturi înșesate de to-muri și mecanisme. Pe copertile multor cărți, tiparul a scris simplu: T. Demian. Iar aparatele, simbioză de roți dințate, axe, pîrghii și alte piese finisate pînă la perfecțiunea unei oglinzi, au ca fundație pentru complicata lor arhitectură tot cite o idee a profesorului. O mică dar densă lume a mecanicii fine.

După o ușoară bătaie în ușă, intră inginerul iugoslav Petar Pasatovici. A aflat de faima profesională a lui Traian Demian, și asemeni altor specialiști români, greci, sirieni își face doctoratul la această specialitate. Profesorul îl ajută să nu ciocnească cu timiditate la poartă acestul domeniu de virf care este mecanica fină, ci să intre sigur pe el, prin uși larg deschise. Nu-l lasă să înceapă discuția despre angrenajele armonice, tema de mare noutate ce i-a propus-o pentru teza de doctorat, ci îl întreabă: „Ce-ți mai face băiețelul? Mi-ai spus că făcuse o viroză cam rebelă”. Magistrului nu i-a plăcut niciodată să se izoleze pe înălțimile catedrei. A coborît cu suflul și în bănci lingă zbuciumele de profesie și viață ale celor cărora le-a pus prieteneste mina pe umăr.

Se află în atmosfera din acest cabinet și în această secvență poate un rezumat simbolic al unei vieți. O viață dăruită meseriei și oamenilor, o viață care de curînd s-a rotunjit în frumoasă vîrstă de 60 de ani. Prilej cu care revista FEINGERÄTETECHNIK din R.D.G. îi dedică un amplu articol omagial, numindu-l „savant de frunte în domeniul tehnicii mecanicii fine și profesor universitar cunoscut mult peste granițele țării sale”. De altfel, nu e singura apreciere internațională la adresa celui care figurează și în faimoasa enciclopedie a personalităților din lume „Who's who”. La apariția tratatelor sale „Elemente constructive de mecanică fină”, „Micromotoare pneumatice liniare și rotative” și „Lagăre și ghidaje pentru aparate”, profesorul K. Roth, directorul institutului de profil de pe lingă Universitatea Tehnică Braunschweig scria: „Nu cunosc nici o altă carte cu un spectru atît de larg de cunoștințe de mecanică fină și în care cititorul să găsească toate noutățile, printre ele aflîndu-se și cercetările dumneavoastră. Vă felicit din toată inima pentru aceste tratate atît de importante pentru progresul tehnic general și pentru România în mod deosebit”. Profesorul francez R. Chaleat, director la Universitatea Besançon își materializează și el admirația într-o lungă scrisoare ce conchidează: „Cărțile constituie o operă de bază pentru facultățile de ingineri, universitățile tehnice și institutele de cercetare”. Cam acestea au fost opiniile la unison ale specialiștilor față de cele 20 de tratate însumînd peste 4000 de pagini, în mare parte cu contribuții originale, și față de cele peste 200 de articole ce poartă semnătura lui Traian Demian.

Cum a devenit prin anii 1950, proaspăt absolvent cu diplomă de merit unul din primii exploratori ai teritoriului mecanicii fine din țara noastră? „Mi-am dat seama că ea va fi ramura de mare viitor a mecanicii. Cînd spui mecanică fină, spui calitate, precizie, zecimi de micron, sensibilitatea transducerii fluxurilor de semnale și valori din aparatele de măsură. Ea conferă produselor un înalt grad de tehnicitate. Cu ajutorul ei un mecanism devine valoros căci, deși are puține materiale înglobate în el, se prezintă cu o mare densitate de inteligență și îndeminare. În zilele noastre mecanica fină își pune amprenta pe fiecare produs, se regăsește și în tic-tac-ul ceasornicului dar și în telescoapele uriașe, și în perifericele calculatoarelor dar și în bordurile avioanelor și centralele electrice. În această direcție se impunea să se orienteze specializarea noastră”.

Asemeni unei pompe de mare randament, a aspirat informațiile la zi din literatura de specialitate, a altoit pe dispozitive deja consacrate mugurii unor

„Îi-ai făcut datoria prin ceea ce dureaza elevii tăi”

idei noi și originale, a învățat și a muncit mereu în viteza a patra.

De aproape 35 de ani, Traian Demian s-a suit la catedră și a modelat priceperea în mecanică fină a aproape zece mii de ingineri mecanici, electroniști, de aviație din Institutul Politehnic București al cărui protector este. A creat o adevărată școală de mecanică fină și a fost unul dintre principalii autori ai înființării acestei secții care cuprinde mai mult de jumătate din studenții Facultății de Mecanică. Laboratoarele au o dotare tehnică atît de înaltă, în ele se abordează teme de o asemenea noutate și complexitate încît, vizitîndu-le, profesorul W. Krause, șeful institutului de pe lingă Universitatea din Dresda a exclamat: „Dacă evoluți în același ritm, în cîteva ani vom veni să învățăm mecanică fină în România!” La temelia școlii și industriei românești de mecanică fină stă și o parte din inima și gîndul profesorului Traian Demian.

„Satisfacții? Întîlnesc în orice colț de țară un fost student: la Santierile Navale Constanța, la Studioul Bulea, la Fabrica de Traductoare Pașcani, la Rîlmenți Alexandria, la Mecanică-Fină București, la IOR, Cinescoape etc. În timpul facultății spuneau în glumă de laborator: „pe aici nu se trece...”, decît la braț cu mecanica fină”, dar acum sînt stăpîni pe ei în meserie și vin să se consulte cu mine doar în problemele dificile”.

Profesorul doctor docent Traian Demian a abordat mereu, pieptiș, domenii de mare noutate. Teza lui de doctorat „Lagăre pentru virfuri cu contact teoretic punctiform” a stîrnit un deosebit interes, fiind solicitată cumpărarea brevetului de Centrul de Cercetări și Dezvoltare din Israel. Împreună cu colaboratorii săi a pus la punct mecanisme de mare finețe, multe, premiiere în lume, prin intermediul lor luptînd împotriva frecării, cea care răpește multe procente de randament și scade precizia. „În lagărele noastre cu fero-fluide, partea mobilă a mecanismelor e suspendată într-un film continuu de suspensie coloidală de magnetită care se dirijează cu ajutorul unor magneti. Chiar la 17 mii de rotații pe minut frecarea a fost foarte mică, temperatura lagărului n-a crescut nici măcar cu un grad, iar elansarea perfectă n-a lăsat să scape nici o picătură de lubrifiant. Am reușit să imaginăm și un lagăr cu peliculă de aer cu performanțe foarte bune. Nu de mult, o firmă americană ne-a trimis niște prospecte și mostre privind o nouă realizare a lor și anume, un tip de cuplaj cu canal elicoidal și lagăr capilar. Și la noi în catedră construim un astfel de cuplaj modern cu caracteristici cel puțin egale”.

Avem în față un motor pneumatic pas cu pas ce se montează în articulația minii roboților. O mică bijuterie tehnică! Deși este de dimensiunile unei baterii mici, „mașinăria” are în anatomia ei mecanisme de blocare, cu membrane, roți dințate etc. care asigură o precizie deosebită. Apreciînd mina mecanică românească, firma Robotronica din Milano cere o mină de ajutor specialiștilor noștri. Palma cu degete pneumatice pe bază de tuburi ondulate ce se mulează pe orice obiect și-l prinde cu finețe și siguranță, robotul hidraulic cu 3 grade de libertate, destinat diverselor operații, miniploterul ce desenează în mai multe culori, dirijat de creierul calculatorului, tamburii de imprimante, iață și alte realizări ce prima dată au încolțit în mintea profesorului Traian Demian.

Specialistul în mecanisme, campionul calculului mecanice, rigurosul în fiecare linie de proiect, este pînă la urmă un mare sentimental. Într-un album de inimă a strîns poze de la cursurile ce le-a predat specialiștilor chinezi, fotografia cu examenul de doctorat, susținut de un cadru universitar din Dresda la care a fost invitat în comisie, un buletin de vot de la Asociația Inginerilor Germani al cărui membru activ este, multe felicitări de Anul Nou de la foștii studenți.

„Dacă eu și colegii mei am reușit ceva în meserie, cred că aceasta se datorește faptului că am găsit cumpăna dreaptă între perseverență, profunzime, meticulozitate, dragoste de profesie, toate sub alacada dorinței de a întîmpina mereu noul. Am crezut întotdeauna că românul, pe lingă fire de poet are și talent tehnic”.

FLORIN CONDURĂȚEANU

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Fiul cantonierului

Gheorghe Em. Filipescu (1882, Bucecea — 1937, București), cititorul școlii românești de rezistență materialelor, fiu al unui cantonier C.F.R., și-a urmat studiile medii și superioare în condițiile unor acute lipsuri materiale, pe care le-a biruit numai prin sîrguința și înzestrarea sa. Școala secundară a absolvit-o la Liceul August Treboniu Laurian din Botoșani, devenind apoi student al Școlii Naționale de Poduri și Sosele din București (1902—1907), unde a fost reținut încă din 1906 ca suplinitor și apoi asistent. A urcat aci toate treptele ierarhiei didactice, iar între 1916 și pînă la moarte a fost profesor de rezistența materialelor (ulterior și de statică grafică). A elaborat un curs modern, de fapt un tratat, intitulat *Statica construcțiilor și rezistența materialelor*, apărut în două editii, în 1935 și 1940. Acesta cuprinde o sinteză a cercetărilor în această problemă, ca și rezultatele sale personale.

Gh. Em. Filipescu a fost membru corespondent al Academiei Române, presedinte al Secției de matematici a Societății Române de Științe, membru al comitetului de conducere al Societății Politehnice din România, membru al Asociației Internaționale de Poduri și Șarpanțe. Activînd la Direcția Serviciului Hidraulic, a adus o însemnată contribuție la alcătuirea hărții hidrografice a Dunării. Îndelungată și rodnică a fost și munca depusă de el la Societatea Tramvaielor din București (S.T.B.) — 1916—1937 —, pe care a reorganizat-o într-un spirit modern, introducînd totodată mecanisme și procedee concepute de el: un nou tip de macaz, fundații de linii ce diminuează uzura ondulatorie a șinelor, sisteme noi de sudură etc.

Specialist în teoria elasticității și rezistența materialelor, el a fost primul inginer român care a adus o contribuție sub-

stanțială în acest domeniu. A obținut rezultate noi în problema încovoierii și torsiunii barelor și grinzilor, în flambajul barelor și în calculul cadrelor rigide. A fost în același timp un pionier în aplicarea principiului deplasărilor virtuale în studiul sistemelor static nedeterminate.

Aportul său cel mai important constă în elaborarea „metodei coeficienților nedeterminați”, cunoscută și sub numele „metoda Filipescu”, destinată calculului sistemelor static nedeterminate. Metoda este caracterizată prin faptul că se alege un număr maxim de necunoscute și se numește toate momentele din extremitățile barelor cadrului. Expusă pe larg în amintitul său curs-tratat, ea a fost dezvoltată de marele inginer într-o serie de articole publicate ulterior, mai ales în legătură cu modalitățile de rezolvare a numărului considerabil de ecuații care rezulta. Privită din perspectiva istoriei tehnicii construcțiilor, „metoda Filipescu” apare astăzi ca un progres important în raport cu stadiul cunoștințelor din perioada în care a fost creată.

Printre ideile cele mai îndrăznețe care l-au preocupat pe Gh. Em. Filipescu a fost aceea a construirii unui metrou la București, în cadrul strădanilor sale de a moderniza transportul

în comun în marele oraș. A și elaborat studii în acest scop, dar soluțiile preconizate de el au fost considerate utopice și îngropate în sertarele birourilor de altădată (ca și studiile lui D. Leonida și Al. Davidescu de a lega Bucureștiul de Dunăre printr-un canal, astfel ca cetatea lui Bucur să devină port la Dunăre).

„El este unul din exemplele cele mai interesante de ce energiei se găsesc ascunse în stratul de bază al poporului nostru” — scria despre Gh. Em. Filipescu profesorul-inginer Ion Ionescu(-Bizet). Senin și cumpănit, se impunea studentilor prin ordinea, claritatea și originalitatea viziunii care se degajau din cursul său și din lecțiile sale. Ca adversar hotărît al incompetenței, a denunțat-o în repetate rînduri: au fost adesea citate cuvintele pronunțate de el cu prilejul dramatic al prăbușirii tribunelor de la Cotroceni: „Nestiința nu poate fi instaurată în posturi cu caracter tehnic”. La S.T.B. și în alte locuri unde s-a aflat în munci de mare răspundere, a vegheat întotdeauna la respectarea acestui principiu.

Pe drumul deschis de acești doi înaintași, Constantin Mănescu și Gheorghe Em. Filipescu, s-au angajat, cu însemnate contribuții, cei mai de seamă

specialiști constructori din țara noastră, la rîndul lor făuritori de tradiție tehnică. Să-i amintim, dintre cei de ieri și de astăzi, pe Aurel A. Beles, Cristea Mateescu, C.C. Teodorescu, Victor Popescu, Mihail Hangan, Gheorghe Buzdugan, Ștefan Bălan, Radu P. Voinea, Anton Șesan, Ștefan Gheorghiu, Radu Prisuc — pentru a nu cita decît câteva nume dintr-o mare pleiadă. Împunătoare construcții industriale, hidrotehnice și civile — adevărate monumente tehnice — din zilele noastre sînt și mărturia competenței și creativității lor, ca și a înaltului spirit de răspundere de care au dat dovadă, în rezolvarea tot mai complexelor probleme de calcul al construcțiilor cărora au fost chemați să le facă față.

Îmi vin în minte cuvintele pe care marele inginer Gh. Em. Filipescu le spunea studenților la examene, după ce aștepta cu răbdare, uneori ceasuri întregi, formularea răspunsului lor la problema pe care le-o dăduse spre rezolvare: „Nu este nevoie de grabă: e de ajuns să lucrezi serios”. E o tradiție a rigurozității, cu adînci rădăcini în trecut. Să ne amintim de Măsterul Manole, care „sfîrșele-ntindea / Locul măsură / Și se apuca / Zidul că pornea...”.

L. M. ȘTEFAN

■ „Avind în vedere situația deosebită a petiționarei **Po-hrib Maria** din orasul **Busteni**, bd. Libertății nr. 203, bl. A-10, ap. 1 (în vîrstă de 85 de ani, bolnavă, cu pensie mică, singură) prin decizia nr. 56/14.04.1988, Biroul executiv al Consiliului popular al orașului **Busteni** a scutit-o de plata contribuției bănești și zile muncă pe anul 1988”.

■ **Dorina Vodă** din București, str. Râșinari nr. 4, bl. N-10, ap. 19, sectorul 3, ar fi putut începe scrisoarea cu „un scurt istoric” al împrejurimilor din zona în care locuiește, dar renunță, și ne trimite fotografii, imortalizând instantanee din existența unei betoniere. Era în 1971, când, odată cu mutarea în acest cartier, „au preluat” și betoniera. O anume ingineră Ionescu le-a făcut asigurări ferme cum că nu vor trece doi ani și ea va fi dusă în altă parte. Putin probabil, din moment ce nici până astăzi, nu a fost clintită din loc. În schimb trecerea nepăsătoare a timpului a fost marcată de „albul” copacilor din parcul existent în spatele betonierei, de grămezi-le de ciment și panouri, de locuințele improvizate ale celor ce lucrează la descărcatul vagoanelor. De praful uitării !

■ Întreprinderea de transport București — Serviciul personal învătămint retribuire trimite răspuns Elenei Chircusi, domiciliată în București, bd. Păcii, nr. 17, ap. 107, sectorul 6, prin scrisoarea nr. 503, precizând încă o dată că lucrătorul care n-a depus în termen dosarul pentru pensia de urmas, a fost sancționat disciplinar.

■ Bănuim că și **Lazăr Stănescu**, ce locuiește în Suceava, pe Aleea Nucleului nr. 16, ap. 4, e de acord cu zicala că „rufe-
fele murdare se spală în familie”.
Pînă cînd, n-ai încotro și te abatei la ea. Ca să constate că mașina de spălat are o defecțiune greu de remediat, paleta ce antrenează apa și rufe-
fele din recipientul mașinii trebuie înlocuită. Este și soluția celor de la Reprezentanta Cugir din oras. Deși a întrebat prin mai multe locuri, ajungînd și la Cugir, fabrica producătoare, i s-a precizat că această piesă nu se comercializează. Amănuntul specificat și de I.C.R.M. Suceava care ar fi trebuit să primească prin contract asemenea piese, dar care contract, din motive necunoscute, a fost anulat.

■ **Hrîncă Constantin**, om al muncii la Întreprinderea minieră Dîlja, primeşte un răspuns favorabil din partea Consiliului popular municipal Petrosani, privind atribuirea unui apartament din fondul de stat. „Analizînd situația, consiliul oamenilor muncii i-a atribuit în luna august 1987 un apartament cu două camere în str. Aviatorilor bl. 5/26, pe care nu l-a ocupat în termenul prevăzut de Legea nr. 5/1973, fapt ce a condus la intrarea abuzivă în acest apartament a unei familii, care a fost evacuată. Exploatarea de gospodărire comunală și locativă a reparat apartamentul și l-a predat lui Hrîncă Constantin în bună stare“.

■ În cartierul Baia Borsă din orașul Borsă, județul Maramureș, se află strada Înfrățirii, unde-si are sediul întreprinderea de prospecțiuni si explorări geologice. Nimic deosebit veți spune. Așa si este. Faptul că această stradă nu este prevăzută cu trotuar îi obligă pe cetățeni la un adevărat sialom printre masinile si utilajele, de toate categoriile, ce aparțin acestei întreprinderi. Ca să nu mai vorbim de posibilele accidente la care se expun. **Ion Buciu**e, semnatul scrisorii, lo cuiește pe această stradă la nr. 9 si ne face cunoscut că nu de putine ori s-au adepstat organelor locale si I.P.E.G.-ului, a trăgând atenția asupra instalațiilor de canalizare si spațiilor verzi, supuse defecțiunilor si distrugerilor prin parcări de durată si circulație intensă. Din păcate au rămas doar cu promisiunile, Asociația de locatari a cerut să i se dea materiale de construcție ca prin munca prestată de fiecare să ajute la pavarea troturelor si a străzii. Dar nici așa n-au primit ajutor.

■ Ministerul transporturilor și telecomunicațiilor — Departamentul căilor ferate răspunde tovarășului Iordan Rodian, din Slobozia, str. Decebal nr. 6, că „parte din obiectiile la adresa

Scrisoare comentată

Bunicule

Se numește Arhir N. Nocolai, de ani 78, este din Bacău, strada Prieteniei, bl. III, sc. A, ap. 3, cartierul Miorița. Bătrânețea, nepuința și supărarea l-au determinat să ne scrie. Are o fată, Niculina. Acum zece ani, plecase de acasă fără știrea lui. A făcut ce-a făcut, a căutat-o, și pină la urmă tot a găsit-o. Era la București. „Ea se căsătorise, cu un anume Iordan Nicolae din comuna Afumați. Era fără căsătorie oficială și fără serviciu, dar aștepta un copil. Dinsa trebuia să nască și, ducindu-mă la București, am aflat că el o lăsase. Dăduse bir cu fuguții și se căsătorise cu alta. Cazul s-a întâmplat în 1978. La data de 13 septembrie 1978 ea naște un băiat și-l lasă în părăsire. Văzind că fata mea nu se uită la copil am fost nevoit să-l iau și să-l aduc la Bacău, crescându-l de la data nașterii pină astăzi.”

Cu fiecare an bătrînul a tot aşteptat să vină mama sau tatăl copilului să-l ia şi să-l crească aproape de ei. În fiecare an, un copil îşi aşteaptă părinţii, ce nu vor să ştie de el. Oricum ei să nu fie neliniştiţi în privinţa lui, pentru că este bine, sănătos. A mers doi ani la grădiniţă, acum este în clasa a IV-şi ştie să cînte la acordeon. Fiecare cuvînt aşternut pe hîrtie este împovărat de durerea că dacă ea, mama, copilului nu are milă şi inimă, atunci cine? Bunicul face faţă cu greu vieţii şi nevoilor. Unui copil îi trebuie multe, chiar dacă este „orfan” de grija şi dragostea părintească. Aşa cum a putut a tot umblat după acel N. Iordan, ca să-i dea de urmă şi să-l oblige prin hotărîre judecătorească la o pensie de întreţinere. Cei 450 de lei, primii lunar, nu vor plăti niciodată absenţa unui tată şi nu vor acoperi niciînd rănile. Dar mama? De şapte ani nu şi-a văzut copilul şi nici nu l-a ajutat în vreun fel. „La ora actuală, scrie bătrînul, băiatul iese în stradă şi în-treabă pe fiecare, dacă nu cumva este mama sau tatăl lui, că el este copilul nimănui. Fiica mea, anume Niculina Popiştanu, domiciliază în str. Opancez nr. 3, bl. 15, sc. A, ap. 5, sectorul 2, şi cred că este vinzătoare la un magazin alimentar”. Un om la 78 de ani care nu cunoaşte „ştiinţa” fugii şi a laşi-tăţii, nu ştie ce să facă. Bătrîneţile îl ajung şi-i este teamă că nu mai poate umbla pentru nepot. Cum să ştie topi el gheaţa şi nepăsarea fiicei lui şi în ce instanţă anume să-i facă chemare?

MARIA RADU

şefului de tren, Tiron Gheorghe, s-au adevărit, fapt pentru care a fost sancţionat cu aver-tisment conform Statutului disciplinar şi, ca măsură de pre-venire a unor situaţii similare, s-a dispus interzicerea deservirii trenurilor de călători de către acesta".

■ Vorbele nu se cos la dosar! Ele nu pot compensa si nici inlocui un act bilateral ce ar fi trebuit să se incheie între constructor si Asociatia de locatari din str. Alexandru cel Bun nr. 20, bl. T-19 A, sectorul 2. Se implinesc doi ani de cind blocul a fost dat in folosintă. Încă de atunci mai erau necesare unele remedieri. Cetățenii, convinsi de inginerul Georgescu de la I.A.C.P.B., privind urgentarea reparatiilor, n-au crezut că totul o să fie vorbă-n vînt. Si astăzi, continuă seria deficiențelor de la plăcile exterioare, de la părțile comune complet deteriorate (ghena de gunoi, uscătoria), de la peretiți din BCA fisurati etc. Si, tot din 1986, s-au întocmit adrese, s-au redactat scrisori, s-au primit chiar si răspunsuri dar fără acoperire in fapte. Ba mai mult, nici pînă in prezent, blocul n-a fost receptionat de ICRAL. Motiv pentru care seful centrului 4 ICRAL, Colentina îi trimite, ori de cite ori este solicitat, la constructor. Un du-te vino continuu căruia i s-a pune capăt prin măsuri concrete si imediate.

■ **Costel Aneste** ne scrie în numele locatarilor din cartierul Ada Marinescu, bl. E 5, ap. 1, Galați. La parterul blocului funcționează o unitate alimentară (nr. 102). Nu de multă vreme s-a hotărât ca desfacerea produselor lactate să nu se mai facă la usa din față ci la cea din spatele magazinului. În apartamentele acestui bloc locuiesc oameni ce muncesc în schimburi. Ori de câte ori se face aprovizionarea, prin încărcarea și descărcarea navetelor, se produce un zgomot asurzitor dublat fiind de fluierături, strigăte, porniri de motor, tevi de eșapament etc. Nu cunoaște motivul pentru care, doar la cițiva pași de fereastra apartamentului său, se produc toate aceste zgomote. În schimb are o propunere. La cițiva metri mai departe, există un punct de panificație care dispune de spațiu suficient și pentru desfacerea produselor lactate în bune condiții.

■ **Consiliul popular al județului Călărași:** „Ca urmare a lucrărilor de canalizare, alimentare cu apă, termoficare, unele străzi din municipiul Călărași sînt închise traficului rutier, fapt ce a determinat im-

de osii și boghiuri Balș și Direcția pentru problemele muncii și ocrotirii sociale Olt s-a hotărât încadrarea petentului la întreprinderea respectivă, arătându-se că fusese pensionat și trecut de la gradul II la gradul III de invaliditate, cu drept de muncă de 1/2 normă⁴. Răspuns primit din partea Consiliului popular al județului Olt.

■ Ziua de 1 aprilie e proverbială pentru păcăleli. Dacă ai ratat-o, oricât păcăleală îți pierde farmecul sau mai bine zis nu mai are nici-un haz. Pe **Marian Mocan**, domiciliat în Lugoj, str. C. Bredeceanu nr. 17, ap. 14, treburi urgente îl solicitau la Cluj-Napoca. Cu acceleratul 321 ajungea la timp. „Dar, spre surprinderea mea și a celorlalți călători din vagonul 9, acesta era unul de clasă a II-a și nu cușetă. Un tovarăș de la C.F.R. se tot agita să ne spună că vagonul cușetă a fost găsit defect chiar înainte de a trage trenul la peron. Și ne-a propus două variante: dacă nu vrem să călătorim cu vagonul de clasă ne restituie banii iar dacă vrem, primim diferența pentru cușetă la destinație. Ne-avind de ales...”. Și nu era 1 aprilie!

■ Costel Andronache este din București, str. Satelitului nr. 52, dar ne scrie din Turceni unde este detașat în interes de serviciu. A făcut imprudența să intre într-un magazin (nr. 109), la raionul de electrice-menaj și metalo-chimice, unde 'este vânzătoare Simion Domnica, caro-și permite să fie necuviincioasă cu cumpărătorii, chiar să-i scoată afară din magazin dacă are o zi proastă. Refuză să-i dea comanda de reclamații sau, si mai rău, să dea restul din lipsă de mărunțiș. Păcat că solicitu-dinea, amabilitatea și buna cu-viintă nu fac parte din „ar-se-nalul” acestei vânzătoare. Ba, dimpotrivă.

■ Primim din partea Direcțiilor Județene pentru problemele muncii și ocrotirii sociale răspunsuri favorabile privind încadrarea în muncă a celor ce le-au solicitat sprijinul. Astfel, **Mursa Vasile** din orașul Ludus, str. Mică nr. 4, a fost repartizat la E.G.C.L., ca muncitor necalificat (județul Mureș); **Diac Alexandrina**, din Săbăoani, a primit repartitie ca vânzător remiziei la Ad-tia de stat lotopronosport, iar **Andrieș Petru**, din comuna Borlești, ca muncitor la Cooperativa „Construc-torul” Piatra Neamț (județul Neamț); din data de 4.04.1983 **Balla Andrei** din Cluj-Napoca, str. Lunii nr. 13, ap. 12, mun-cesta la Uniunea județeană a cooperativelor de producție a-cizitiții, desfacerea mărfurilor și credit Cluj; **Focariu Gabriela** din Iași, str. Splai Bahlui, nr. 30, ap. 9, a fost repartizată la Întreprinderea de tricotaie „Mol-dova”.

■ În urmă cu doi ani, ne scrie **Cristian Sima** din Slătina, a fost dat în folosință blocul 10, sc. B din strada Piața Gării. Pe scară sînt 24 de apartamente frumoase. Totul ar fi bine, dar de cînd a fost dat în folosință restaurantul de la parter au început necazurile. Instalațiile și grupul sanitar ale acestuia au fost improvizate. Subsolul a fost inundat, pe scară mirosul a devenit insuportabil. Mai mult, personalul restaurantului a blocat camera de colectare a gunoierului de pe tobogan și a făcut din el depozit de alimente! Pentru ca locatarii să nu mai poată arunca gunoii la ghenă, cu de la sine putere, personalul restaurantului a sudat uşile de la tobogan de pe fiecare nivel. Mai sînt și consumatori care confundă holul blocului cu un grup sanitar. La aceasta se mai adaugă o problemă: liftul n-a funcționat niciodată. La sesizările făcute privind situația scării B, decamdată n-a răspuns nimeni.

■ Tot un răspuns favorabil de data aceasta de la **Consiliul popular al municipiului Pitești**. Până cînd scrisoarea tovarășului **Coman Gheorghe**, domiciliat în municipiul Pitești, cartier Trivale, bloc 53, ap. 5 s-a fie cercetată de organele în

drept, acesta era deja mutat într-un apartament corespunzător de trei camere, e drept că în alt cartier.

Pagină realizată de
MARIA BOGDAN RADU

Pošta redacției

Grusea Elena — Sighişoara: Aveţi dreptul. ● **Manghir Maria** — Baia de Aramă: Da, dacă la 1. 01. 1986 aveţi în îngrijire 3 copii sub 18 ani sau, dacă îşi continuă studiile, sub 25 de ani (Decret 410/1985). ● **Boţezatu Nicolai** — Slănic-Moldova: Desigur. ● **Ristoi Constantin** — Craiova: Adresaţi-vă conducerii cooperativei respective.

● **Constantin Cristian** — București: La Policlinică cu plată nr. 1 din Capitală, Calea Victoriei 178, tel.: 59 47 45, funcționează un cabinet de sexologie unde consultă dr. Maria Dron (vineri de la 14,30) și dr. Mihai Cociulescu (marți de la ora 16). ● **Gavriș Ioan** — com. Gilgău (Sălaj): Conduce-rea C.A.P. trebuie să vă acorde dreptul legal ce vi se cuvine, adică lot în folosință de pînă la 0,15 ha, pe care l-ați deținut înainte de anul 1972, pentru că sînteți pensionar din 1969.

● **Guran Alexandru** — satul Tepești, com. Tetoii (Vilcea):
Poitvrit Legii 57/1974, art. 113
(2), pentru personalul organizațiilor socialiste care, pe lângă activitatea de bază, desfășoară și o activitate comercială, retribuirea muncii se face pe bază de tarife, fără a avea și celelalte drepturi de care beneficiază persoanele cu contracte de muncă. Sumele primite pentru activitatea de gestionare a medicamentelor, care nu fac parte din retribuirea tarifară, nu se iau în calcul la pensionare.

● **Vasile Marin** — satul Zimnicele, com. Năsturelu (Teleor-man) : Constituie proprietate personală a țărănilor cooperatori casa de locuit și construcțiile anexe, terenul pe care se află acestea și curtea, a căror suprafață totală nu poate depăși 250 mp. Cind această suprafață este depășită, diferența se include în lotul în folosință (Statutul C.A.P., art. 5, al. 1).

● **Peptene Viorel** — Tecuci : Paternității poate fi tăgăduită, dacă este cu neputință ca soțul mamei să fie tatăl copilului. Acțiunea se prescrie în termen de 6 luni de la data cind tatăl a cunoscut de nașterea copilului (Codul familiei, art. 54, 55).

● **Bordcanu Gheorghe** — Focșani: Persoanele care au vechimea prevăzută de lege și au lucrat efectiv cel puțin 15 ani în grupa I sau cel puțin 20 ani în grupa a II-a de muncă au dreptul, la cerere, să li se reducă, virsta de pensionare proporțional cu anii lucrați în aceste grupe, dar nu mai puțin de 52 ani (grupa I) și 57 ani (grupa a II-a) bărbați. Pentru fiecare an lucrat în aceste grupe se consideră 1 an și 6 luni și, respectiv 1 an și 3 luni.

(Legea 3/1977). ● **Leahu Maria** — com. Balcani (Bacău), **Ghenu Eugenia** — com. Jilava (S.A.I.): Femeile cu o vechime în muncă de 25 ani care au născut cel puțin 3 copii și i-au crescut pînă la vîrsta de 10 ani pot cere pensionarea înainte împlinirii vîrstei de pensionare, după cum urmează: cu un an pentru 3 copii, cu 2 ani pentru 4 copii, cu trei ani pentru mai mulți copii. Vîrsta de pensionare se reduce cu ani întregi și nu poate fi mai mică de 50 de ani. (Legea 3/1977, art. 18). ● **Pascu Gheorghe** — Balotesti (S.A.I.): Potrivit prevederilor Decretului 19/1986, promovarea muncitorilor în categoria a V-a și următoarele se poate face numai după însușirea de către aceștia a cunoștințelor și deprinderilor necesare exercitării unei a doua meserii, stabilită de conducerea unității, în raport cu necesitățile producției, dovedită prin certificat de calificare (policalificare) eliberat în condițiile legii.

Tănasă Ioan — Fălticeni:
Telefonați-ne urgent.
REGHINA VARVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

POEM PENTRU PATRIE

Aproape sînt

Eroii n-au plecat spre depărtări,
Ei străjuiesc cu inimi dăruite,
La poarta unor veșnice cuvinte,
Ca salbele de sacre legăminte.

Aproape sînt, ca singele din jertfe,
Aproape sînt, ca apele din plîns.
Noi, șarpele fantastic de sub munte,
În cercul de memorie i-am strîns.

GHEORGHE LUPĂȘCU ■

Cîntarea României

Zilele Cetății

Am fost de curînd la Tirgo-
viște în mijlocul uneia dintre
cele mai frumoase și spectacu-
loase inițiative și am putut ve-
rifica încă o dată adevărul re-
cunoscut că acolo unde se fac
lucruri excepționale, în spatele
lor se ascund oameni excepțio-
nali, că faptele temeinice și de
valoare se fac cu oameni de
valoare și de lungă durată. Un
astfel de om în Tirgoviște este
Ion Gavrilă, președintele Comi-
tetului municipal de cultură,
profesor de română la liceul
„Ienăchiță Văcărescu”, spirit
întreprinzător și devotat care
trece de la catedra liceului,
unde predă, direct la catedra
mai largă a unei asediate mani-
festări în public, de la ora sa
strictă de literatură la ora de
literatură a orașului său, men-
ținînd în fața elevilor de liceu
prezența vie a marilor valori
care au trăit și scris aici, de la
descălecatul de cultură care au
fost poezii Văcărești, Cărla,
Alexandrescu, Heliade Rădu-
lescu, pînă la actualii prozatori
întrași în paginile de istorie li-
terară sub genericul „Școlii din
Tirgoviște”, dar făcînd în ace-
lași timp din tribuna funcției
sale un mijloc activ și eficient
de cultură și educație.

Ultima inițiativă care a trans-
format Tirgoviștea într-un spa-
țiu de largă rezonanță cu în-
treaga noastră cultură naționa-
lă, alături de celelalte intrate
deja în atenția generală, cum
sînt „Moștenirea Văcăreștilor”,
sau „Crizantema de aur” (alte-
le la fel de importante ca festi-
valul filmului documentar,
„Contemporaneea”, urmînd
să-și cîștige pe parcursul tim-
pului prestigiul meritat), aceas-
tă inițiativă se numește **Zilele
Cetății** și s-a născut din dorin-
ța justificată ca gloriosul trecut
al acestor meleaguri care încar-
că fiecare metru pătrat de Tir-
goviște cu povara unei grele
identități istorice să nu pre-
cumpănască asupra prezentu-
lui și astfel vechea cetate de
scaun a domnitorilor muntenii
să-și prelungească în contem-
poraneitate aura sa de centru de
gravitație compensînd în cultu-
ră prezența ceea ce a pierdut în
ordinea tradiției, echilibrînd
ideea de cetate istorică cu dem-
nitatea cetății culturale care ar
putea deveni fiecare oraș al
nostru și Tirgoviște în primul
rînd.

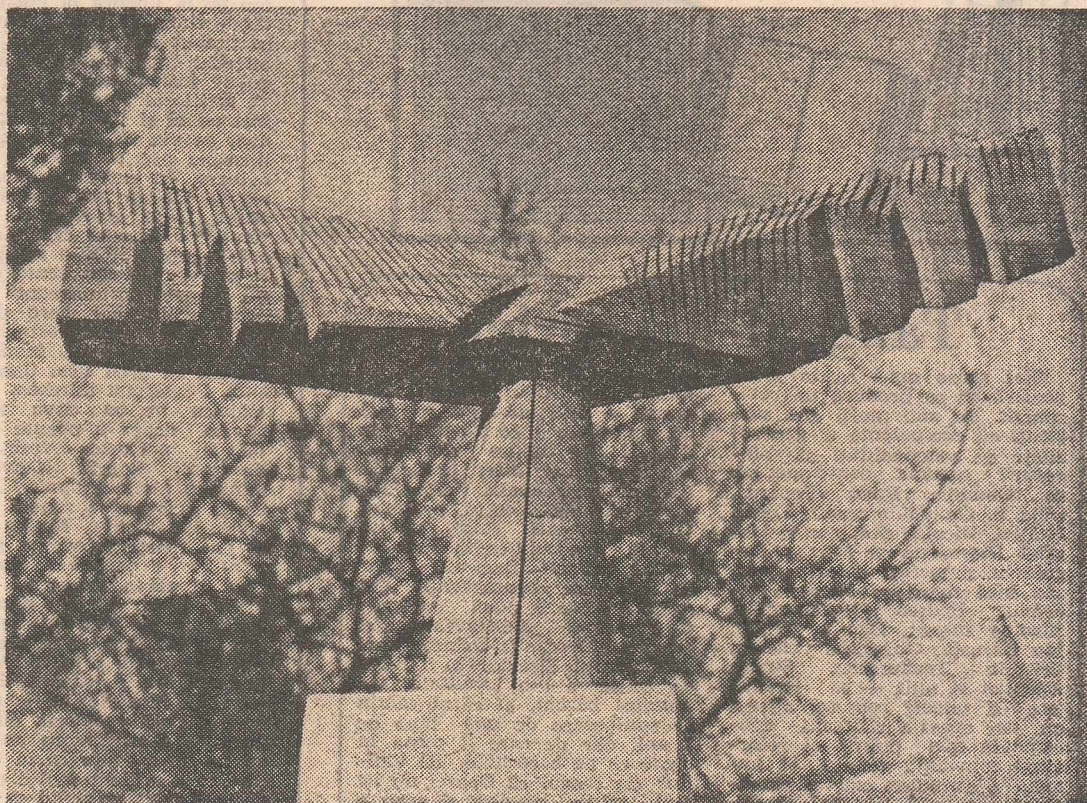
Zilele Cetății, desfășurate pe
parcursul unei săptămîni și
cunoscînd o densitate zilnică de
manifestări care au scormonit
pur și simplu vatra orașului
dînd suflu nou puterilor stră-
vechi să se înalțe în flacăra
prezentă, au adus în Tirgoviște
nume reprezentative ale culturii
contemporane: oameni politici,
scriitori, muzicieni, profesori
universitari, medici, cîntăreți,
cineaști, editori, reviste, făcînd
ca fiecare întreprindere a ora-
șului, casă de cultură, club, bi-
bliotecă, muzeu, scenă, hol sau
simplă sală de clasă să devină
un loc privilegiat în care trecu-

tul să se întâlnească cu prezen-
tul, umbrele marilor cititori de
istorie trecută, Mircea, Tepeș,
Brâncoveanu să fertilizeze clipa
dîndu-i nouă vitalitate și noi
perspective, făcînd din timpul
însuși al trăirii la înălțimea va-
lorii un spațiu în care istoria
trecută să se regăsească în
clipa contemporană, în măsura
în care faptele noastre de va-
loare continuînd istoria, se în-
scriu în permanenta ei simulta-
neitate.

În aceste zile, orașul Tirgo-
viște a devenit cu adevărat o
cetate imbrățișîndu-și în ampla
deschidere a manifestării întregu-
lui său prestigiu istoric și cul-
tural, Macarie, Coresi și Ivirean-
ul au putut fi zăriți pe fere-
strele tiparilor lor măiestrînd
la primele cărți întemeietoare
de cultură scrisă rămănească,
Brâncoveanu s-a întors încă o
dată, după trei sute de ani de
istorie, la reședința sa tirgoviș-
teană să mai cizeleze stîlpul de
pridvor al stilului arhitectonic
care îi permanentizează legenda.

Zilele Cetății au echivalat la
Tirgoviște prin densitatea lor
emoțională și înălțimea orga-
nizatorică, prin verticalitatea
spirituală pe care au început
s-o întemeieze încă de la prima
lor ediție, zilele cele mai faste
ale glorioasei Curți Domnești, a
tradiției de pe aceste locuri în-
trecînd, desigur, de la înălțimea
prezentului Turnul Chindiei cu
o promisiune de viitor cum nu
mai adîncimea istorică a pă-
mintului tirgoviștean o poate
promite.

ION ZUBAȘCU ■

Înăripire — GH. ILIESCU-CALINEȘTI

Artistul — conștiința a epocii sale

Gasser Günther-Forst:

„Rămîn să pictez
acolo unde este cea
mai mare lumină”

— Stimate Gasser Günther-
Forst, sînteți născut, aflu, la
Otelul Roșu, județul Caraș-Se-
verin, și vă arătați publicului,
cel puțin în tablourile expuse
recent la Galeriile de artă ale
municipiului București, ca im-

pătimit al bălților Brăilei, al
deltei: cum se explică asta?

— Da, vin dintr-o căldare de
munți: în jurul meu, în copilă-
rie, au fost numai garduri de
munți: Semenice, Retezat, Po-
iana Ruscăi. Mi-s dragi locurile

copilăriei, dar nu pot să pictez
acolo; mă simt încorsetat; n-am
orizont parcă.

— E adevărat, muntele obtu-
rează linia orizontului, dar te
obligă, cred, la o privire mai
penetrantă, la observație mai
introspectă?!

— Eu am nevoie de imensita-
tea cîmpiei, a bălților, a deltei,
a șesului într-un cuvînt. Senza-
ția spațiului o trăiesc mai acut,
e mai puternică la cîmpie. Asta
m-a făcut să mă stabilesc de
cîțiva ani buni la Tulcea. Aici,
în Dobrogea noastră, mai este
apoi și lumina lumină, o lumină
care nu cred că există în multe
locuri.

— Ce argumente aveți?

— Într-o vară, împreună cu
Aurel Mihailopol, am făcut mă-
surători asupra luminii de-aici:
chestie, dacă vreți, strict ingi-
nerească, dar așa am aflat că o
astfel de lumină nu mai întîl-
nim nici el, nici eu, nicăieri
în țară.

— Într-adevăr, fostul nostru
coleg Aurel Mihailopol a fost

(Continuare în pag. 15)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

În triada cinematografică pro-
ducție — operă — difuzare, lo-
cul pe care îl ocupă „omul din
rețea” este unul vital, defini-
toriu, știut fiind că difuzarea
este oglinda producției. Mai
mult, că uneori ea o finanțează,
ca în cazul cinematografiei
noastre, și îi pune în valoare,
îi dă o nouă viață produsului
său final — opera. Difuzorii sînt
mai aproape de spectator, de
pulsul său, de nevoile sale este-
tice, de „beneficiarul” principal
al operei, așadar, de cel ce este
numit de regulă **coautor**, în
înțelesul cel mai nobil pe care
î l-a dat un André Gide prin
formularea: „Eu cînd scriu o
carte, scriu numai jumătate
din ea; cealaltă jumătate o
scriu cititorii mei”.

În acest sens, difuzarea poate
fi considerată și oglinda spec-
tatorului. Ca atare, „omul din
rețea” trebuie să fie spectato-
rul ideal, cel ce se identifică cu
opțiunile generale ale spectato-
rilor, cel ce le dirijează gusturi-
le, le mijlocește accesul către
operă, le asigură condiții civili-
zate de vizionare, în fine, cel
ce îi informează și formează pe
spectatori, pe cei tineri mai ales.
Sînt oamenii noștri din rețeaua

de difuzare a filmelor asemenea
personalități, creatori de clima-
te culturale și recreatori de
opere? Îmi pun această întrebare
și încerc să răspund ca
unul care, de ani de zile, îi
cunoaște bine, foarte bine, în
acțiune, pe marea lor majorita-

lind uneori la soluții disperate
sau nu tocmai corecte (cea mai
frecventă fiind aceea de a rap-
orta cifre false!). Îndeplinirea
indicatorilor de plan constituie
însă o condiție suficientă, dar
nu și necesară. Numai o sus-
ținere culturală a planului, numai

astfel de dialog între cîțiva
dintre directorii unor întreprin-
deri cinematografice județene:
„Mi-au trimis pe cap un film, o
prostie, și trebuie să fac planul
cu el, să-l difuzez...”. „Ce film?”
„Rocco și... frații lui...” „Parcă
am auzit...” E un film vechi!...
„Cine-i regizorul?” „Păi un ita-
lian...” „Cu cine-i?” „Cu actor-
ul ăla... cunoscut...” „Cum îi zice
frate?” „A jucat în mai multe
filme...” „Nu-i și cu actrița aia
care a murit?” „Problema asta
a reluărilor nu-i în regulă... Re-
luare, reluare, da' fără nici un
afîș, de unde să știu cine-i actor-
ul?”

În cîteva minute cit am asis-
tat la acest dialog, pînă cînd
unul dintre ei s-a hotărît să-mi
ceară mie relații despre film,
nimeni nu... a fost în stare să
pronunțe vreun nume, ca și cum
niciodată nu ar fi auzit de Vis-
conti, de Alain Delon, Renato
Salvatori, Annie Girardot, Clau-
dia Cardinale... Ce să le mai
pretinzi să fi auzit de operator-
ul filmului, Giuseppe Rotunno,

(Continuare în pagina 14)

GRID MODORCEA ■

Opinii

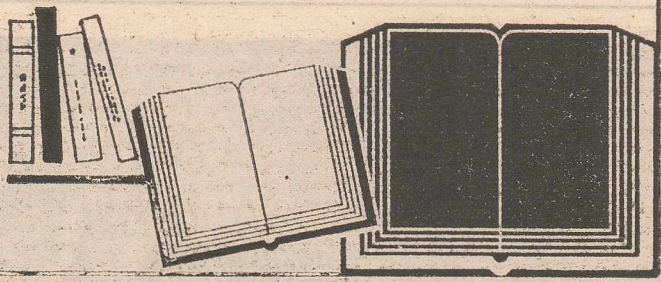
Cultura omului din rețea

te! Numeroase prilejuri m-au
adus în preajma lor, m-au făcut
să-i înțeleg și să-i descopăr în
întimitatea muncii zilnice. Și
pot spune că, cu foarte mici
excepții, cei mai mulți oameni
din rețea tind să fie asemenea
personalități speciale. Ei sînt
devotați filmului și fac efor-
turi, uneori extraordinare, de
a-și realiza misiunea.

Din păcate, această misiune
se reduce pentru unii doar la da-
toria îndeplinirii planului de
spectatori și de încasări, ape-

o dublare estetică permanentă
poate elimina definitiv aseme-
nea soluții improvizate. Sînt
destui în rețea care nu cores-
pund unui atare portret cultu-
ral. Este nepermis să-i auzi pe
unii din acești minunați anonimi
ai muncii cu filmul, cu o vechi-
me în muncă de peste 20 de
ani, care nu știu cine e regizo-
rul filmului pe care îl difuzează.
Am asistat de curînd, la
Timișoara, în cadrul unei ana-
lize complexe, care avea în
obiectiv tocmai difuzarea, la un

VITRINA CARTILOR

Tangoul memoriei

Sint șanse mari ca în proza noastră să se producă un reviriment. De mai mulți ani, susținuți cu competență și generozitate de personalități ale literaturii române contemporane ca Dumitru Radu Popescu, Ovid S. Crohmălniceanu, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Gabriel Dimisianu și Mircea Iorgulescu, numeroși autori tineri sau încă tineri — Mircea Nedelciu, Bedros Horasangian, Nicolae Iliescu, Daniel Vigli, Ion Lăcustă, Gheorghe Crăciun, Cristian Teodorescu, Ștefan Agopian și alții — se străduiesc (și uneori reușesc, alții nu, dar această conștientizare a reformei convenției genului, să împună o atitudine estetică emancipată. În acest nou val, se detașează ca o prezentă stenică, datorită vocației sale evidente, bucuriei de a scrie și unei mari libertăți de spirit, George Cusnarencu. Familiarizat cu literatura de ultimă oră de la noi și din străinătate, receptiv în general la tot ceea ce ține de sensibilitatea secolului douăzeci, de la florul provocat de perspectiva colonizării spațiului cosmic și până la rivalitatea resimțită de fiinta omească în raport cu propria sa creație, calculatorul electronic, George Cusnarencu tinde să realizeze o sinteză liberă a caracteristicilor stilului de viață actual. Să ne ofere o reprezentare cuprinzătoare, deși fantazistă, capricioasă, schită parca în joacă, a propriului nostru fel de a fi. Trecind de la proza scurtă — *Tratat de apărare permanentă*, 1983 — la roman — *Tangoul memoriei*, Editura Albatros, 1988 — autorul nu renunță la mobilitatea și imprevizibilitatea relațiilor, la plăcerea de a urmări parca el însuși, cu maximă curiozitate, „ce se mai întâmplă”.

Romanul este compus din o

sută cincizeci și nouă de epistole în condițiile în care are numai o sută nouăzeci și două de pagini, ceea ce ne poate da deja o idee despre caracterul său deosebit de alert. În fiecare secvență se schimbă timpul sau locul acțiunii, decorul, personajele, iar uneori chiar natura prozei, trecându-se la science-fiction. Personajele care apar cu oarecare consecvență sunt componentele a două cupluri: Clitemnestra Brîncoveanu și Oreste Mercantil Brîncoveanu, „cunoscutul director al fabricii de conserve din localitate, renumitul bărbat, al cărui cămin se spulberase de mai bine de 7 ani, dar pe care îl purta în spate ca pe o cochilie de vinilin” (în sensul că Oreste nu își mai iubea nevasta și avea o amantă, Thereza, h.n.) și Memoria Baldovin și Avelia Baldovin, fiul unui „funcționar care credea că matematica îi deschide omului în fața tărâmul de bucurie și de încredere care este viața”. Numele mitologice sau cele confundabile cu substantive proprii introduc în roman confuzii intenționate, de efect în plan estetic. Biografiile acestor personaje și ale altora, printre care se remarcă Joggintu, se interferează, fără să se influențeze reciproc, într-o cascadă de coincidențe și *qui-pro-quo-uri* care amintesc de D'ale carnavalului. În rapida succesiune de imagini putem întrevedea pentru cite o secundă medii și moravuri proprii lumii de azi, cam așa cum zărim siluetele dansatorilor în lumina sacadată dintr-o discotecă. George Cusnarencu regizează cu voluptate — dar și fără o profundă implicare existențială — tot acest spectacol, făcând o memorabilă demonstrație de vervă artistică.

ALEX. ȘTEFANESCU ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Relativism oniric

Cînd citeam romanul lui Nicolae Prelipceanu, *Scara interioară* (Dacia, 1987), mi-am adus aminte într-o manieră aproape inevitabilă de o veche carte a lui Roger Caillois, *L'incertitude que vient des rêves* (1956). Pretextul cărții savantului francez este o mică anecdotă onirică. Într-un drum al său cu avionul de la Londra la Paris și-a amintit că Vladimir Nabokov i-ar fi povestit ceva. Dar cum în timpul călătoriei mai ațipise cite puțin s-a întrebat dacă nu cumva el i-a povestit lui Nabokov întâmplarea aceea sau... dacă nu cumva scriitorul american de origine rusă nici n-a fost cu el și tot ce își amintea el s-a petrecut doar în vis. Ei bine, romanul lui Nicolae Prelipceanu are o structură programatică asemănătoare. În cartea sa nimic nu este cert. Întreaga intrigă este grefată pe supozitii. De altfel, toate efectele de stranietate sînt obținute pe această cale. Leit-motivul romanului este compus dintr-o suită de variante ale felului cum un om fantomatic (Vasile Decuseară) pășeste peste treapta de lemn a unei case necunoscute, dar care pare să aducă totuși aminte de ceva. Gesturile sînt repetitive, lăsinîd impresia unei fantasmе obsedante. „Am deschis cu greu ușa. Casa mi se părea cunoscută. Poate mai intrasem o dată în ea. Poate că trăisem în ea citva timp. Poate că dormisem doar o noapte într-o cameră plină cu portrete vechi ale unor oameni de mult morți. N-aveam cum să-mi amintesc, nimic nu mă făcea să-mi amintesc”. Scena aceasta se repetă obsedant în cele mai diverse contexte. Notăm doar cîteva care ni se par foarte relevante pentru modalitățile de relativizare onirică a realului. „Deschise ușa. Casa îi părea cunoscută. De undeva, dintr-un vis, dintr-un cosmar, dintr-o altă viață”. După acest tip de enunțuri lapidare, pline de stranietate, autorul se grăbește să interzică, stăruind de reverie prin reflecții de o calitate intelectuală foarte joasă. „În acest punct ne vom întreba, filozofic și „ducînd la timp la două dește”, dacă memoria nu e cumva altă viață, pe care o cărăm cu noi toată realitatea viață, ea pe un sac din ce în ce mai greu”. Este de pe acum evident faptul că Nicolae Prelipceanu și-a construit romanul ca un scenariu de basm. Intriga relativizantă a cărții sale se situează între *A fost odată... Că de n-ar fi fost...* la care el mai adaugă o dimensiune: *Va fi (fost?) odată*. Intriga de factură relativistă sau probabilistă se prelungește pînă în epilog. Rînd pe rînd, eforturile cititorului de-a reține trama unei cărți se năruiesc în mod definitiv. În final, autorul își anulează povestirea, ca un mers de tren efectuat. „În final Vasile Decuseară nu făcuse nimic, nu se mișcase din acel jîlt în care s-a născut și a trăit, totul nu e decît o incipuire”. Este personajul lui Nicolae Prelipceanu un amnezic (vezi Giraudoux, Cezar Petrescu) care se hrănește doar din depozitul unei memorii ancestrale? Nu! Romanul lui Nicolae Prelipceanu este doar reveria unui om despre alți oameni și a acestora despre el. S-ar putea, ar zice autorul în limbajul său probabilist, ar putea să fi fost să fie, zicem noi, denunțîndu-i sintagmele despre o mică lăme ipotetică.

Și în acest fel ajungem la esurările fundamentale ale acestei cărți sau a oricărei cărți de acest gen. Este extrem de evident faptul că autorul și-a propus să construiască un roman antiromanesc și antiromanesesc este seculară. De la Cervantes pînă la Alain Robbe-Grillet și Ernesto Sabato acest fenomen înregistrează un timp secular. Întotdeauna cînd romanescul nu mai este credibil (vezi romanele cavale-rești), scriitorii inventează *Intrigi antiromanești* pentru a recîștiga încrederea cititorilor.

Orice lector pasionat de roman, fie el chiar profesionist, se dedă la plăcerea de a crede în realitatea posibilă a intrigii. Întotdeauna antiromanescul a mizat pe un nou pact, cu cititorii pe o altă încredere. Ei bine, cu o îndrăzneală ieșită din comun, Nicolae Prelipceanu anulează acest pact. Romanul lui este ca un desen papinian în fum. Finalul cărții anulează orice credibilitate în funcția de atestare a unui destin literar „read”. Înainte însă de a-l găsi pe Decuseară înăuntru, cu fața la perete, să ne gîndim la faptul că tot ceea ce a povestit cititorul timp era pe treapta întâi a evoluției sale se va rebeța pe fiecare treaptă, această relație neclărită multiplicîndu-se, prin urmare, de douăzeci și patru de ori...”

Imaginația beckettiană care se imaginează capătă în romanul lui Nicolae Prelipceanu proporții aberante pe care autorul nu contestă nici o clipă să le facă și mai socante. Este adevărat că ologii lui Beckett merg pe o bicicletă care este și ea stricăță. Aberațiile beckettiene sînt relatate de autor ca întâmplări credibile. El nu le denunță niciodată caracterul absurd. Autorul *Scării interioare* face însă acest lucru de neamărate ori. La mare. Vasile Decuseară vede un mort scos pe targă dintr-un vapor și o femeie (criminală?) care revine episodic în viața lui. Glicheria Pascale pare mai degrabă o proiecție imaginată a doctorului (V.D.) în cutremure și inundații. Sonia-Svetlana este și nu este logodnica și soția unui fost soldat, așa cum se imaginează V.D. pe sine însuși la un moment dat (vezi p.52), cînd visează în post (sentinelă) tot felul de catastrofe. Oricum, femeile par mai ușor intersanjabile sau existent-inexistente decît bărbatii. Dacă V.D. s-a născut în secolul trecut și are o proiecție imaginată pînă după anul 2000, misterioasa N. se transformă după necesități în Glòria sau nu este. Dan Ozeranschi a devenit după o anumită vreme doar un „recipient” în care se scurgeau cuvintele Glicheriei Pascale etc., etc.

Cartea lui Nicolae Prelipceanu se constituie ca o intensă proiecție a spiritului imaginat asupra realului, distorsionat în cele mai vădite chipuri. Suspensia spiritului, imaginat lasă loc unor scurte incizii în realitate. De fapt, *Scara interioară* cade în banalitate prin anumite modalități de interpretare a imaginatului evenimențial și cultivarea unui verbalism citațional, redundant. Scuturarea unor efecte de relaxare prin astfel de ziceri are rezultate cu totul contrare.

Dacă personajele din roman nu sînt decît „niste fantome, adică un palid început al unei povestiri, să-i zicem viabile...”, poantele verbale de tip textualist dar cu funcție antitextualistă, subminează uneori intriga pînă la reducerea ei la neant. Nicolae Prelipceanu își deconstruiește romanul cu o vădită tenacitate prin astfel de intersticii textuale care au o funcție artistică de-a dreptul jenantă. Împănătă cu flexiuni verbale lipsite de gust, invenția parodică nu mai poate avea o funcție pozitivă. Reținem doar un exemplu: „De ce strîci orbul pe gîște. — A nimerit orzul Brăla — Faina — orzul — Revolta orbului și a orboacei. — Orbul a scris-o chiorul o citește. — În țara chiorilor orbul e împărat.” Citățile ludice subminează și ele spiritul antiromanesc al cărții. Subminarea antiromanescului se produce pe toate căile.

Romanul *Scara interioară* nu demonstrează nimic (inclusiv parodia în versuri). Autorul pare să-și fi propus să scrie o lungă glumă cu un haz dubios, grefată pe o scriitură ale cărei valențe literare scriitorul le nimicește cu o rară îndrăzneală.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Pace și război

Raporturile româno-otomane constituie un capitol fundamental al istoriei noastre în evul mediu și o mare parte a epocii moderne. În condițiile expansiunii Imperiului otoman în Europa de sud-est, puterea cuceritoare a lichidat progresiv structurile politice în teritoriile cucerite privind astfel popoarele din aceste zone de statul, care le confera identitate politică. Muntenia, Moldova și Transilvania nu au cunoscut această tristă situație. Grație luptei de apărare a independenței, care a îmbrăcat forma războiului întregului popor, cele trei țări române au impus Porții otomane recunoașterea statului lor de autonomie. Umanistul italian Filippo Buonaccorsi-Callimachus a exprimat cel mai bine esența relațiilor stabilite între români și împărăția otomană, cînd a scris, în 1490, că după ce au respins încercările Porții de a-i supune, au încheiat cu ea tratate „nu ca învinși, ci ca învingători”.

În ultimii ani o echipă de eminenti turcologi români au editat un mare număr de documente din arhivele turcești și au studiat relațiile dintre țările române și Poartă. Printre acestea, profesorul Mihai Maxim de la Universitatea din București

a dat un lung sir de contribuții de remarcabilă tinută științifică. El are acum și satisfacția de a constata că unul din elevii săi se alătură echipei amintite. Tînărul Viorel Panaite a elaborat o amplă lucrare *Război și pace în teoria și practica Islamului medieval (doctrina dîjihad-ului)*, care dezvoltă teza sa de licență, pregătită sub îndrumarea profesorului Mihai Maxim și susținută în 1983. Două mari capitole din această lucrare au fost tipărite în excelenta revistă de istorie care este *Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol”* din Iași. Împreună cu profesorul Mihai Maxim, Viorel Panaite a publicat, de asemenea, un studiu capital pentru relațiile româno-otomane *Pax ottomanica et les Pays Roumains în Analele Universității București* (1986 și 1987). Sint examinate, cu o bogată documentație și cu mare pătrundere, conceptele de bază care decurgeau din doctrina dîjihad-ului: dar-al-Islam (casa Islamului) dar-al-harb (casa războiului) și dar-al-ahd sau dar al-sulh (Casa păcii, a armistițiului, a pactului), ultima prezentînd un interes deosebit pentru noi, întrucît acestei zone i-au aparținut și cele trei țări române, al căror statut era reglementat prin acte emise de Poarta otomană (ahdnâme), care defineau conținutul auto-

nomiei românești. Fără cunoașterea gîndirii islamice în materia de pace și război a diverselor interpretări date de juriiști islamici nu vor putea fi înțelese corect relațiile româno-otomane. Tînărul profesor cu o catedră la Urați, Viorel Panaite oferă un minunat exemplu de imbinare a activității didactice cu aceea de cercetare științifică. Un exemplu de admirat și de urmat.

Cultură și istorie

Dan Cruceru este ultimul din sirul de oameni de cultură români, inaugurat de spătarul Nicolae Milescu, care scriu despre China. Volumul său *O cale spre universalitate. Eseu despre identitatea culturii chineze* (Ed. Meridiane, 1987, 418 pag.) nu adună între copertile sale impresii de călătorie, deși, după mărturia autorului, gîndul de a-l scrie s-a născut în timpul unui voiaj în această magnifică și mirifică țară. Dan Cruceru abordează analiza fenomenului cultural chinez, cu o solidă pregătire de filosof al culturii, pe care a relevat-o și în lucrările sale anterioare. Venită la scurt timp după traducerea cărții lui Jacques Gernet *Lumea chineză* (2 vol.), cartea lui Dan Cruceru aduce un spor de informație și

abordează obiectul investigației sale dintr-un unghi diferit. Ceea ce îl interesează pe autor este de a releva specificul culturii chineze și vocația sa universală. Cel care a studiat *Diacronismul culturii și Funcția socială a artei* dispunea de excelenta experiență pentru a cerceta un fenomen cultural de amploarea și varietatea celui chinez. A făcut-o urmărind succesiv spațiul chinez, evoluția culturii de la legende la revoluție, modelele socio-culturale, etapele gîndirii de la Dao la socialismul științific, arta, lumea credințelor și eticii. Enumerare succintă și incompletă a unei problematice care face din cartea lui Dan Cruceru o mică enciclopedie de sinologie.

Istorici, literați, esteticieni, filosofi vor găsi în această carte observații și sugestii de cel mai mare interes. Dincolo de interesul specific al fiecărui specialist, oricare dintre ei ca și simplității cititor vor gusta o lectură instructivă atît pe planul cunoașterii uneia dintre cele mai remarcabile culturi din istoria umanității cît și pe planul înțelegerii unor probleme fundamentale de caracter teoretic în sfera culturii. Concluzia, desprinsă de autor are o semnificație generală: „O valoare culturală se capitalizează doar dacă este permanent recreată, ceea ce incumbă responsabilitatea re-

proiectării trecutului printr-o preluare critică și, în același timp, o preocupare statornică pentru creația noulor valori ce reînnoiesc și completează sistemul cultural național”. Un mare adevăr și, în același timp, un necesar îndemn.

FLORIN CONSTANTINIU ■
P.S. În recenzia *Sinteză monumentală* (nr. 17 din 29 aprilie) explicația referitoare la „Treuga Dei” se va cita corect: „suspendarea ostilităților ordonată și patronată de Biserica”.

Fizică și filosofie

Între aceste două discipline, dacă n-ar fi exagerat să le numim vocații, există dintotdeauna o afinitate ce nu mai trebuie demonstrată. O bibliografie bogată dovedește cît sînt de complementare. În acest sens semnalam cititorilor noștri o ultimă apariție editorială. Carte rară, la propriu, ea are o valoare specială pentru un cititor de formație umanistă, și numai pentru acesta, întrucît prezintă limpede și concis formarea și conținutul teoriilor fizicii contemporane. Reușit studiul epistemologic, ea depășește condiția dificilă, din punctul de vedere al filosofului, și îngrată, din acela al fizicianului, de a prezenta „pe-

SEMNAL

• După „Imnele Putnei” și înainte de a publica „Imnele lui Constantin Brâncoveanu”, poetul Ioan Alexandru adaugă prin **Imnele Maramureșului**, apărut la Ed. Cartea Românească, încă o piatră la temelia panteonului liric pe care spiritul grav și adânc responsabil al cărturarului ardelean intenționează să-l înalte pământului nostru împovărat de milenara sa istorie. Ioan Alexandru este bun cunoscător al spațiului geografic transilvanic, în imne, ochiul și conștiința sa au poposit îndelung prin satele de pe Valea Izei, pe pajiștile cârților începătoare de limbă scrisă românească, pe scenele teatralului de spiritualitate arhaică moștenită, căutând să descifreze mesajul trimis de arheii neamului și să facă din matca poemului său o albă prin care deplina noastră identitate istorică să-și afle sensul spre cel mai îndepărtat viitor. Faptele descălecatelor maramureșeni care au precedat unirea lui Mihai Viteazul și Marea Unire din 1918, de la Alba Iulia, bio-

cel fictiv al cârților. **Pimbarea prin flăcări**, a doua carte a remarcabilului poet Daniel Corbu, transcrie experiența asumării pe cont propriu a unui destin dăruit în totalitate, caviatului, până la ultimele consecințe, expresia clară a unei conștiințe care a optat, alături în sens etic și estetic, pentru o confruntare a cărei finalitate nu poate fi decât un nou adevăr, mai proaspăt și mai viu, o nouă victorie a cuvintului limbii române asupra propriului său viitor. Literatura promoției '89 se îmbogățește cu o carte de versuri diferită de ale celorlalți congenerei prin mai accentuată încălțare tensională, care pune în paranteze ostentativele căutări formale, dar cu o identitate înconfundabilă între vocile generației: „un poem scris direct pe inimă”.

• **Minima moralia** nu vine să umple golul unei etici pe care l-a lăsat în filosofia românească succesiunea de opere a lui Constantin Noica încheiată, în timpul vieții filosofului, cu „Logica lui Hermes”. În prefața și în ultimul capitol, de o aproape derutantă sinceritate, Andrei Pleșu mărturisește că a scris cartea din nevoia de a depista unitatea unei coerențe în virtuțile încoerentelor care e spectacolul fiecărei biografii, preferind rigidității unei stricte criterologii morale sondarea „intervalului dintre obnubilarea morală și edificare”, tatonarea unei „ordini a căutării ordinii”, a unei tehnici de așteptare a răspunsului, ceea ce este deja un pas hotărât către severul imperativ moral intrucit implică predestinarea ontologică din aforismul pascalian, reluat cu atita simpatie de Noica în repetate împrejurări: „nu m-ai căuta dacă nu m-ai fi găsit”. **Minima moralia** este în fond o pre-etică scrisă din sentimentul urgenței unei orientări concrete în noianul cotidian al faptelor, ea este „minimă” exact în măsura în care scrișul însuși își depistează minimalitatea în raport cu maximalismul preocupării etice care trebuie să lucreze din interiorul faptului trăit de fiecare biografie în parte. Scrisă într-un stil fermecător care imprimă vicii însăși logica procesualității sale. **Minima**

moralia este o incitare responsabilă la dezmortirea valorilor, la ieșirea din „toropeala etică, din mecanica ei gregară, a lăsa cunostință de faptul decisiv, presant, neliniștitor — că etica există”. Prin această carte, Andrei Pleșu ne surprinde cu o pledoarie solidă pentru sănătatea morală a individului concret, ca premisă pentru moralitatea colectivă, găsind în acelasi timp mijloacele expresive cele mai calde și mai exacte să determine o reorientare a omului contemporan spre integratorul sens moral, singurul care poate garanta validitatea unei victorii: „nu să facă imposibilul s-ar cere ci să facă puținul care stă în puterile sale”.

• Zaharia Codru, personajul principal din romanul **Arsifa zăpezilor**, scris de Tudorel Oancea și publicat la Ed. Junimea, este unul din nenumărații eroi ai prozei noastre contemporane prin intermediul cărora actualitatea literară încearcă să capteze în pagina scrisă eferescența constructivă a unui prezent mereu debordant. Celelalte personaje ale cărții și ele prototipuri ale unor grupuri profesionale bine delimitate, implicate în fluxul derulării a contemporaneității. Metafora titlului cărții își are deplina acoperire în conținutul ei, derulată la modul unui scenariu de film inspi-

rat din realitatea imediată, jurnalistică, și ale cărei destine umane aspiră să triumfe împotriva viscozelor și gerurilor care amenință ființa istorică a omului prin incandescența invincibilă a unei conștiințe implicată în decantarea sensului afirmativ al prezentului.

ION ZUBAȘCU ■

Gheorghe Asachi — arhivist al statului

Aflat la Roma pentru a studia arheologia și literatura clasică, urmind concomitent și cursuri de sculptură și pictură, tânărul Asachi face din proprie inițiativă și cercetări în arhivele Vaticanului pentru a găsi mărturii documentare privitoare la „Dacia”, denumire care „l-a electrizat”, cum avea să mărturisească el mai târziu. La Vatican găsește, printre alte documente și manuscrisul Istoriei imperiului otoman, al lui Dimitrie Cantemir, tradus în engleză: episodul cu Ștefan cel Mare la Cetatea Neamțului l-a fascinat într-atât, încât i-a propus pictorului Giani să-l vizualizeze într-un tablou, a cărei schiță rămasă la Asachi va deveni modelul litografiei executate la Iași în 1833, după cum ne informează Eugen Lovinescu.

Abia reintors la Iași, în 1819, cu studiile făcute la Lemberg, Viena și Roma, tânărul învățat român avea să constate cu tristețe și mîhnire în suflet, acapararea vieții publice de către „o ceată de fanarioși”.

Divanul Moldovei nu găsește pe un altul în afara lui Asachi, cărui să-i încredințeze elaborarea machei sigiliului domnesc, a cărei compoziție heraldică, cu stemele tuturor ținuturilor moldovene, a necesitat consultarea atitor documente aflate răzlete prin ungherele boierești sau ale Curții domnești.

În calitate de agent diplomatic la Viena, între 1822—1827, Asachi are posibilitatea să cerceteze arhivele vieneze și să găsească documente privitoare la averile școlii de la Trei Ierarhi, acaparate de călugării greci.

„În curs de cinci ani a petrecerii sale în acea capitală — se spune într-o „biografie” a sa — el are nevoie a descoperi în mai multe orașe ale Galiei, hrisoave ale domnitorilor Moldovei, pe care mitropolitul Dosoftei le-a tot luat cu sine în Polonia în anul 1687”.

Activitatea sa publicistică nu a fost de asemenea străină preocupărilor și afinităților sale pentru documentele de arhivă. Într-un anunt dat în „Albina românească” pe anul 1829 a avut grijă să arate că de la 1 ianuarie 1830 se vor publica și „documente oficiale și administrative ale Principatului”, intrucit, argumenta el, „știința și păstrarea pentru acturi fiind neapărat trebuitoare pentru acei ce au interesuri”.

Calitatea lui de secretar în partea moldovenească în comitetul pentru elaborarea Regulamentului organic îi permite întocmirea și trimiterea către Divan, la 13 decembrie 1829, a unui ordin în care întreba „dacă s-a alcătuit la dînsul (la Divan) arhive ce trebuiesc pentru păstrarea delectelor (dosarelor) în cuviințioasă rînduială”. Ordinul conținea și îndrumarea ca toate hîrțile privind o problemă să fie adunate la un loc, formînd o „delă”, „spre întregirea științelor”, ca toate actele astfel înaintate să fie păstrate „la locul lor în arhivă”.

Aflîndu-se în calitate de amintit la Petersburg, Asachi vizitează în primăvara anului 1830 muzeele, bibliotecile și arhivele de aici. În finalul „Jurnalului” scris cu acest prilej notează: „Descrierea călătoriei și a tuturor lucrurilor vrednice de vedere, a mării și ospitalității, ar umple un întreg tom, dar scopul călătoriei este numai de a da compatrioților o idee despre aceasta și de a afișa dorirea celor ce pot călători ca, aflîndu-se într-o țară străină să cerceteze cu amănuntul toate, pentru a lor indeletnicire și folosul patriei în care să aducă bunele deprinderi și îmbunătățirea vieții sociale.”

Unul dintre obiectivele principale ale activității lui în secretariatul de elaborare al Regulamentului organic fusese îndeplinit: textul definitiv prevedea la art. 366, cu referire la organizarea înaltului Divan, că una dintre cele trei secții ale acestuia era „masa arhivelor”, în care, în afara arhivei Divanului se vor păstra „acturile publice, precum anafore, hrisoave, hătișerisuri atîngătoare de dreptăți și pronomiile (privilegiile) Moldovei”. Finalul obiectivului sau principal fusese însu-

mat în art. 410 al Regulamentului, Arhiva Statului fiind astfel instituționalizată aparte: „În fiecare an la încheierea sesiilor obștești Adunări originalele sumilor înfățișate, precum și a altor documente, se vor depune în Arhiva Statului, a căreia alcătuire și păstrare va fi încredințată unui boier cu însușirile cerute pentru asemenea dregăterie. Arhivistul Statului, ca un depozitar de acturile publice și dregăterii se va numi de către domnul, din candidații propuși de către Obștesca Obicinuita Adunare.”

Așadar, numirea lui Gheorghe Asachi, la începutul lui ianuarie 1832, ca „arhivist Obștesții Obicinuitei Adunări” fără contracandidat, era o recunoaștere oficială, de jos pînă sus, a calităților și capacităților lui intelectuale.

Cu girul funcției sale oficiale, Asachi a pornit pe un drum doborât de greu, sinuos, deși făcuse tot ce depinsese de el pentru a-l netezi, în rezolvarea citorva probleme de bază: organizarea Arhivelor Statului ca o instituție de sine stătătoare; depozitarea în Arhivele Statului, din oricare loc stătătoare a „documenturilor publice”, prin care el înțelegea actele ce priveau treburile statului; înlocuirea și aplicarea unor norme și reguli, „metod lesnicioasă”, cum îi zicea el, pentru ordonarea și înregistrarea documentelor ce intrau în depozitele Arhivelor Statului.

Publicarea pe prima pagină a „Albinei românești” din 10 martie 1832 a unui articol prin care făcea publică „alcătuirea unei arhive a țării, unde au a se păstra și orîndui toate acturile încheiate, atît cele administrative, cit și cele judecătorești, precum și broșurile publice care din lipsa unui asemenea așezămint cu materialurile istoriei s-au înstrăinat”, însemna că Asachi obținuse prima și marea izbîndă a vieții lui: Arhiva Statului devenise un așezămint public.

Pe lângă preocupările de a structura bazele arhivisticii românești, teoretice și practice, Asachi și-a canalizat eforturile în direcția stringerii de peste tot în depozitele Arhivelor Statului a documentelor și arhivelor. „Am adunat — nota el în toamna anului 1849 — interesele documentelor ale țării răspîndite și doșite și am păstrat cu sfințenie acest sanctuar al drepturilor compatrioților”.

Asachi avea să îmbogățească tezaurul documentar al Arhivei Statului pe toate căile posibile, ca: depuneri oficiale de arhive de către instituții, preluarea de la institutii de cult, inclusiv de la Mitropolie a documentelor deținute de acestea; lămurirea particularilor de a depune documentele deținute ce nu erau în folosul persoanei lor; aducerea de originale sau copii de pe documentele aflate în alte țări.

Intemeciorul și slujitorul devotat, ani de-a rîndul al Arhivei Statului, una dintre cele dintîi instituții moderne românești, nu putea fi privit oricum de către contemporanii săi. Deși nu se găsea atunci, în 1855, tocmai în relații bune cu Kogălniceanu, acesta îl prezenta pe Asachi ca pe „... decanul jurnaliștilor și al literaților noștri, acela care a fondat în Moldova cea dintîi tipografie sistematică și cea dintîi foaie periodică pe care o povățuiește de 28 ani care au povățuit ani întregi școalele noastre naționale, care ne-au dat cele dintîi cărți elementare, care au rechemat la viață, prin poezie, prin pictură și prin descrieri istorice, figurile uitate ale vechilor noștri domni și eroi, al cărui nume îl găsim în toate începuturile intelectuale și industriale ale Moldovei — cu toate defectele sale — campion neobosit al inteligenței în timp de jumătate de veac”.

Pentru Eugen Lovinescu, Asachi este „un organizator și îndrumător pe toate cîmpurile de activitate culturală”.

La moartea sa, în 1869, cetățenii Iașului cer Primăriei să i se facă o înmormîntare cu toate onorurile, deoarece „omul acesta a servit țării mai toată viața și el a introdus luminile în școală și presă. Societatea nu poate decât a-i fi recunoștoare”.

MARIN RADU MOCANU ■

• Cartea de știință • Cartea de filosofie •

Întelesul-tuturor”, fără a utiliza limbajul matematic, istoria gândirii abstracte și nu de puține ori paradoxală a fizicii neclasice. Cartea are și calitatea de a fi citită, ca orice carte bine scrisă, cu real interes. Dar, pentru a nu prelungi așteptarea cititorilor, îi invităm să citească „Dialectica dezvoltării fizicii contemporane. Lumină, cîmp, particule” apărută la Editura Academiei R.S.R. Autorul, Valeriu Novacu, membru corespondent al Academiei, este implicat de peste cinci decenii în studiul complementarității dintre fizică și filosofie. Este știut că fizica este o știință de avangardă a cunoașterii. Parcă mai mult decât în altă epocă din istoria ei, astăzi fizica nu duce lipsă de noutăți în privința teoriilor care explică realitatea obiectivă. „O teorie cu adevărat nouă,

constata Niels Bohr, pentru a avea șansa de a fi adevărată trebuie să fie destul de „dementială”. Desigur, față de observațiile datorate bunului simț și ale celor din fizica clasică. Realitatea obiectivă, scop și concept de bază în jurul căruia s-au purtat numeroase controverse, s-a dovedit a fi cu mult mai complexă decât o poate interpreta chiar un limbaj specializat precum cel filosofic. Infinitul mic a devenit un vast cîmp de dispută științifice și filosofice. Fizicienii cu optuni filosofice diverse au luat atitudini diferite față de propriile descoperiri sau ale colegilor lor. Și se cunoaște că în acest secol au trăit și trăiesc, pe o perioadă de timp foarte mică la scara istoriei, cele mai numeroase și mai strălucitoare minți științifice ale umanității. În dez-

voltarea intensă și extensivă a fizicii, conceptele, aceste „creații libere ale inteligenței umane”, după definiția altă de plastică a lui Max Born, au avut parte de prefaceri fundamentale. În carte este înfățișat procesul cunoașterii științifice, al evoluției construcțiilor teoretice explicate prin metoda dialectică, materialistă. Este prezentată istoria succesiunii și asimilării teoriilor fizice vechi de către altele, noi, mai cuprinzătoare. Este constatat caracterul limitat al oricărei teorii (ce este un „sistem unitar de concepte”), precum și faptul că nu există o teorie fizică definitivă. Este propus un model teoretic al dezvoltării cunoașterii științifice în etape (fenomenală, substanțială și esențială) ce se pot identifica cu spirala hegeliană. Este afirmată limita dintre interpretarea fizică a teoriilor („bazată pe limbajul abstract al conceptelor”) și rolul matematicii (care „nu constituie un limbaj al fizicii”, avînd mai degrabă un rol important în „speculații teoretice bazate pe modele teoretice”). Dar, să nu uităm că nu facem rezumatul ideilor unei cărți, oricît de interesantă sau de controversată ar fi ea, ci o invitație la lectură. La o lectură, puțin spus, instructivă.

ADRIAN MITIȘ ■

Fragment din „Metamorfoza plantei văzduhului” — CORNELIU CAMAROSCHI

Dăbuleni, județul Dolj. Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri. Dimineată rece de aprilie, cu cer noros, cu orizonturi care intîrzie să se limpezească. Undeva, între zi și noapte, un astru palid, sters, mort, despre care nu știi dacă e soare sau lună. Nici o mișcare, doar un pui de vînt care-și face de joacă prin iarba crudă a cîmpului. Un vînt venit parcă de-acolo, din ierburi, ca o respirație mai puternică a pămîntului, vestindu-i elipa scuturării din somn. Dar nu, e Austrul, și cine nu știe pe-aici ce-i Austrul! E „vîntul vînturilor”, zic cei ai locului, pustitorul vînt al nisipurilor din Sudul Olteniei, care primăverile și toamnele își face de cap. Așa începe, mult, lin, insidios, jucîndu-se lenes cu ierburile, pentru ca, brusc, să se prefacă în uragan, smulgînd nisipurile, miliardele de tone de nisipuri ce acoperă locurile, risipindu-le în valuri peste cîmp, arzînd cu ele tot ce e plantat, tot ce e viață, ca o ploaie de apă tare.

Garda moare, dar nu se predă

La punctul climatologic al stațiunii, amplasat în plin cîmp, meteorologul Ion Badea citește, frecîndu-și ochii, semnalele giruetei. E obosit, de cîteva nopți nu prea mai doarme, în ochii înroșiți de nesomn i se infig acum și ace iuți de nisip. Vîntul, citește Badea, are 70 de kilometri pe oră și, după toate semnele, viteza lui e în creștere. Deci azi, la Dăbuleni, va fi „furtună de nisip”, cum zic agonomii. Sau „hală”, cum zic țărăni. Badea ridică din umeri. Nici o problemă!

Problemele care nu l-au lăsat să doarmă azi-noapte, și nici în nopțile dinainte, au fost altele. De cîteva nopți, termometrele înfipte în sol, culcate pe sol ori agățate sub cer, într-un fel de bulăbure sprînjinite pe stîlpi de lemn, pronosticează brumă. Drept care el, insul răspunzător de citirea și deslusirea întîmplărilor vremii, a fost silit să-și caute domeniul nu doar la patru ceasuri odată, cum o face de obicei, ci mult mai des, ca să întîmpine elipa brumei cu alarmarea celor în drept. Adică să pună mina pe telefon și, de cîteva ori pe noapte, în funcție de oscilațiile termometrelor, să-l scoale din somn pe directorul stațiunii (vorba vine, să-l scoale, căci omul, în așteptarea brumei, nu doarme sau fură doar un somn iepuresc, între două alarme); să-i scoale apoi (iar vorba vine!) și pe colaboratorii apropiați ai directorului, și pe șefii unităților agricole din zonă. În ultimele nopți i-a sculat pe toți de mai multe ori, dar bruma numai ce-a dat tîrcoale. Azi-noapte însă și-a stîlclit dinții reci, a mușcat cu ei, și directorul Petre Baniță a dat „ordin de foc”. Pe întrecăga moșie a stațiunii au sărit în picioare echișele de „străjeri ai focului”, distribuite în punctele cheie ale ripostei. Lucrurile

s-au petrecut, ne povestește Badea, ca pe timpul lui Ștefan cel Mare. A hăulit mai întii, bătută lung și înalt într-o dungă, o toacă. Toacă i-a scos din bivuacuri pe străjerii cei mai apropiați, care, în locurile pregătite din timp, au aprins focuri, mari focuri, al căror fum să alunge bruma. Coloanele de fum le-au dat semn altor străji, iar fumul iscat de acestea s-au propagat mai departe, din străji în străji. Ca pe vremea lui Ștefan cel Mare.

Ion Badea și-a însemnat într-un caiet datele giruetei și, cu pași osteniți, tîrșiți, o ia spre sediul stațiunii. O să-și întindă, într-un pat de campanie, oasele, după ce, într-un catastif, o să treacă viteza vîntului. Care viteza o să rămînă în catastif, pentru uzul strict al specialiștilor meteo. Pe nimeni din stațiune nu-l interesează „problema vîntului”. N-are decît să-și facă de cap, să sufle nu cu 70, ci cu 100 kilometri pe oră. Pagubă-n ciuperci!

Nu, nu-i deloc „o problemă”, furtuna de nisip care, iată, bate acum din plin. Nu-i o problemă pentru cîmp, e numai pentru cei din sat. Ici-colo, oamenii au ieșit în curți și, rezemați de oștrețele gardurilor, ca să nu-i ia pe sus uraganul de colb, privesc printre degete răschirate (degeaba, căci nisipul învîrtejit de vînt tot îi orbește!) acoperiturile care gem și troznesc. Oare o să reziste? Uneori, tabla sau țiglele zboară în cer. Pe șosea, bicicliștii descălecă, apucă zdrăvan în miini ghidoanele brusc năvălase și, cu capul în piept, se trudesesc să înoate prin valurile de colb ce vîlesc în juru-le. Dacă furtuna se va întîi se vor culca pe șosea, ca să nu-i dărîme. Cerul nu se mai vede, e doar o gigantică pălăie de colb alb-gălbui, la fel și pămîntul. Austrul cel mort a murit de tot, s-a scufundat, cu pămînt, și cu cer, în beția galbenă, care dă vertij întregului peisaj. Dar pe cîmp nu-i nici o problemă. Mari perdele de arbori, plantații ritmice, în rînduri compacte, ocrotesc de furtună vegetația primăverii. Vîntul se izbeste fără folos în salcîmii și plopii aliniați ca niște soldați. E garda teafără a stațiunii, ivită odată cu stațiunea, și garda moare, dar nu se predă. Atîta doar că acum, cînd frunza renșilor e încă strecurătoare, rafale de vînt cu alicie de pulbere mai scapă prin ea, năpustindu-se spre plantații. Le aștin însă calea, printre rîndurile de pomi fructiferi și vită de vie, benzi de secară ori de lucernă, în care stîhia se frînge și moare. Pe cîmp e liniște, o liniște nefirească, numai cerul se zbugiumă. În viltoarea furtunii, stațiunea și moșia ei apar ca o redută bine fortificată, ca o poiană în munți sau ca un fort în cîmpic, oricum ca un bastion împresurat, inexpugnabil la orice asalturi.

Perdelele forestiere și benzile verzi din plantații sînt doar unul din contrafortii redutei. Vom mai vedea și alții.

Prof. dr. ing. Petre Baniță, membru corespondent al Academiei de științe agricole și sil-

vice și directorul stațiunii din însăși elipa întemeierii acesteia, nu-i în birou, e undeva, pe moșie. Pornim după el.

Reconstrucția unei

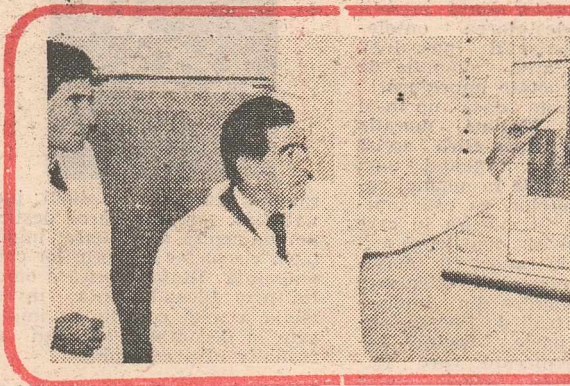
„Sahare”

Înainte de a ne continua periplul, datorăm cititorului cîteva explicații. Cîteva date, fie și sumare, despre această incintă a noului, despre această stațiune-redută ivită în plin desert de nisip, a cărei însemnatate pentru știința și practica agricolă la români nu poate scăpa nimănui.

Ne aflăm, așadar, pe nisipurile din Sudul Olteniei, în faimoasa „Sahară olteană”, cum i s-a zis, vast triunghi de desert cu virful în marginea sudică a Craiovei și cu baza de-a lungul

unor izvoare și despletirea lor spre cîmpiile insectate. Cercetările în domeniu ale specialiștilor stațiunii au slujit drept argument și temelie tehnico-economic pentru edificarea Sistemului de irigații Sadova-Corabia, întins pe 80 000 de hectare, din care 36 000 de nisipuri. Înainte de asta, întreg spațiul luptei pentru recolte a fost luat în primire de uriașe scरेpere și buldozere, veritabile blindate grele, care, desfercîndu-i coerența de eră a rocilor, l-au transformat în altceva. Dunele de nisip care înceteau orizonturile au fost nivelate, prefăcute în vaste întinderi plane, ceea ce a permis o mai bună gospodărire a apei, a îngrășămintelor date solului și, nu în ultimul rînd, o mecanizare exhaustivă a muncilor cîmpului, imposibilă în condiția vechiului relief.

penele verde „de Dăbuleni”). prepară vinuri „patent proprii” („Roșu de Dăbuleni”, „Roșu de Oltenia”, „Alb de Bechet” se lucrează intens la întemeierea altor și altor soiuri, experimentat și omologat, colaborare cu Combinatul chimic Craiova, îngrășăminte speciale pentru nisipuri, atenție deosebită și cu parcimonie distribuite solului, accentul fiind pe de mai multă vreme, pe ceea ce se cheamă „agricultură biologică”, deci pe îngrășămintele naturale, imbatabile în sporul recoltei și, lucru de primord interes aici, în sporirea humusului. Drept care, pentru întoarsă, s-a dezvoltat pe nisipuri zootehnia, au apărut rase în productive de animale, care valorifică masa verde (și ea, creștea stațiunii!) și, la rîndu-fertilizează solul. Sectorul

Reduta din nisipuri

Dunării. Sînt aici peste 200 000 de hectare de nisipuri, multe din ele „zburătoare”, mobile, teribile cînd se pun în mișcare, cînd, răscolite de vînt, transformă, cum am văzut, un întreg peisaj într-un peisaj al demenței. Soluri aride, cu concentrații de humus infime (de regulă, sub 1 la sută), din veac călcinate de secetă, soluri pe care, pînă nu prea demult, abia se nevoiau să crească salcîmul și corcodușul, arar porumbul, niciodată grîul, mai bogat răsăfîndu-se pe ele rogozurile buboase și răchitele reumatice. La Dăbuleni, localnicii săpau, prin stratul gros de nisip, șanțuri adînci de 4-5 metri, pînă dădeau de „pămîntul galben”, de lut argilos, și acolo plantau vită de vie. Trudă penibilă, nerăsplătită, nerăsplătită, silîndu-i pe mulți ca, odată cu primăvara, să-și ia sapa pe umeri și să emigreze spre zări mai rodnice. Aici a fost înființată, în 1965, Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri, investită cu sarcina transformării „Saharei oltenice”, ulterior a tuturor „Saharelor” țării (în total, peste 400 000 de hectare), în tipie pentru recolte.

Reduta din desert a fost concepută și făurită ca și o redută. Scuturile de arbori ridicate în calea vijeliilor de nisip au fost, cum spuneam, doar unul din contrafortii. Un altul, ca să păstrăm imaginea de incintă fortificată, la care însăși stațiunea și organizarea ei ne invită, au fost șanțurile de apărare (a se citi: de contracarare a secetei endemice), eroite prin captarea

În această incintă fortificată, stăpînă pe aproape 3 000 de hectare, s-a consumat o experiență fără echivalent la noi și, pare-se, cu puține echivalente în lume. Cercetătorii-pionieri ai desertului au cotrobăit cu tenacitate solurile, studiîndu-le virtualitățile productive, încercînd spre acclimatizare peste 100 de specii de plante, cu peste 3 500 de soiuri (numai soiurile de vită de vie aduse sub lupa investigațiilor au fost circa 1 000!). S-au filtrat, cu maximă exigență, toate rezultatele acestor încercări, balanța negării aproximativelor și a confirmării faptelor certe funcționînd tot timpul, neobosit. Viabile în „Sahară olteană” și în alte insule de nisip din țară s-au dovedit, într-o primă etapă, 26 de plante, cărora cercetătorii le-au dedicat tehnologii speciale; tehnologii care, la ceasul de față, se află la îndemîna tuturor unităților agricole de pe solurile decretate din veac drept „moarte” dar care s-au relevat, sub lucrarea omului, cu vii potențe germinative, prielnice practicării unei agriculturi intensive. La Dăbuleni se cultivă astăzi, cu producții care rivalizează adesea cernoziomul, grîu și porumb, soia și floarea-soarelui, cartofi și tomate, ceapă și morcovi, fasoliță și sorg; se cultivă pe mari întinderi vită de vie și pomi fructiferi (piersici, vișini, cireși, caisi, meri); se cultivă și flori (dalele, gladiole, chiparoase), se cultivă și specii rare (migdalul, lavanda), unele în premieră națională (arahidele). S-au creat soiuri noi (pe-

ovine al stațiunii (karakul merinos de Transilvania) va deveni, aflăm, o „formă de elită”, deopotrivă, un centru cercetări științifice în domeniul Reduta din nisipuri, ctitorie „Epocii Nicolae Ceaușescu”, carei evoluție e strîns legată de numele secretarului general partidului (care a și vizitat-o două rînduri, în 1972 și 1981, dîndu-i marile linii de for ale creației ei în timp); se află, mai astfel, prin toate datele sale, ca o redută-model, ca stațiune-pilot a noului, propunînd în tabellele de valori a științei și practicii agricole rămănești niște indici de cel mai înalt interes.

Luptătorii de azi,

luptătorii de mîine

O redută trăiește însă, lucrînd, prin luptătorii ei, prin cei care, cu piepturile, îi întaresc contrafortii, prin cei care, în fapt, primesc în plin piept mai acut decît contrafortii zid de ei, tot vîntul vremilor și întîmplărilor lor. Cine sînt acești oameni? Au fost pînă cercetători la început, alții l-au urmat aici pe profesorul Petre Baniță, astăzi sînt cîteva zeci mulți dintre ei, încoronati acum cu înalte titluri (s-au format aici în decursul anilor, nu mai puțin de 26 de doctori în științe!), alcătuiind, cu familiile lor, un mic oraș, un oraș confortabil blocuri-vile, un oraș la stîlclita remorcat, printr-un paradox, la o vatră rustică.

200 și 400 sînt hărăzite activității didactice. Adică pregătirii, la cel mai înalt nivel, a viitorilor combatanți din nisipuri.

O bătălie disperată nu e o fericire

...Da, așa ne-a apărut, în dimineața cu vînt bezmetic, stațiunea din inima nisipurilor oltenene: ca o redută vajnic întărită, sau, dacă vrei, ca o incintă de luptă care, sub presiunea vitregiilor vremii, desena parcă forma anatomică a unui mușchi, sau a unui sistem muscular, în condiții de efort extrem.

Dar există o secundă, o infamabilă și blestemată secundă, cînd acest sistem muscular, devenit rigid prin plantele și prin oamenii care-l țin încordat, ar putea ceda. Cei ai locului refuză să primească această clipă, se străduiesc s-o ia înaintea ei. Uneori însă...

Îl găsim pe profesorul Petre Baniță într-o parcelă de pomi înfloriți. Un cîmp experimental, pus sub comanda dr. ing. Toma Alexandru, unul din veteranii stațiunii. Cercetează amîndoi florile delicate, ofranda de alb și de roz a crengilor încărcate, fastuoasă ca o revărsare de flori de tropice. Rup cite-o floare, îi desfac petalele, apoi aurul moale al miezului, ce se sfărîmă între degete ca o pudră. Se privește în ochi, dau din cap, trec mai departe. Nu-și vorbesc, se înțeleg fără vorbe.

Mai încolo, un cîmp experimental cu viață de vie. Aceeași imagine fastuoasă, explozie de muguri pe corzile savant coafate, ondulate ca niște liane. Profesorul pipăie mugurii, pe unii îi rupe și îi sfărîmă. E sumbru.

Ne ferim să-l întrerupem din gânduri. O v a face chiar el, cînd, către seară, în biroul prin care n-a mai călcat de ieri, ne va confirma: da, blestemată secundă s-a produs, și încă la un mod catastrofic. Bruma de azi-noapte n-a fost o simplă brumă, necrutătorii ei dinți au muscat cu înghet. Vor fi pagube la pomii surprinși în floare, și mai cu seamă la viața de vie, atacată în plină înmugurire. Pe aici, pe nisipuri, primăverile vin mai repede ca aiurea, vegetalia explodează de timpuriu, iar o brumă ca asta, tirzie, însoțită și de înghet, e ca un trăsnet din senin. Niciodată, de cînd e aici, adică de 23 de ani, profesorul n-a mai pomenit un astfel de trăsnet rece în plin aprilie. Cel mai tirziu, brumele primăverii cad la Dăbuleni spre sfîrșitul lui martie.

Și acum? întrebăm. Ce-o să se întîmple acum? Profesorul ne privește interlocaț, nu înțelege. Ce să se întîmple, vine răspunsul, mergem înainte!

Oare?... Bătăi în ușă. Intră, în sir indian, mai mulți tineri cercetători și sîfii de ferme. E sedința obisnuită de seară, la care cei ce au „probleme” vin să le raporteze. Cineva a adus un mîncuș de lăstari de via. Profesorul Baniță cercetează mugurii, apoi lăstarii trec din mină în mină. Da, vor fi pagube, dar întîmplarea a intrat de acum în pasivul zilei, iar ziua s-a dus, miine începe altă... Cum va fi miine? Cineva se uită spre fereastră, toți ochii, ca trasi de o sforă, se întorc într-acolo. Un cer cu stele mari și fierbinti inundă cu lumină somniferă camera. Miine va fi frumos, un oțet de usurare plutește prin aer, apoi ochii se închid. Oamenii sînt obosiți, o noapte și o zi au stat în cîmp. Trebuie să te ridici în picioare ca să poți ține cuvintele drepte. Se ridică toți, fiindcă toți pică de somn, dar toți se vor treji. Planul de bătaie pentru ziua de miine se face de-a-npicioarele, de către niște oameni foarte obosiți, dar treji. Se propun măsuri, se discută și se adoptă soluții pentru diminuarea pagubelor, pentru ca solul și plantele să-și revină cît mai curînd. Ba chiar să-și întetească, prin grija omului, zelul de a produce.

Vă bateti cu disperare, tovarășe profesor, ca să salvați ce se mai poate salva — remarcăm, cînd rămînem singuri. Nu, vine răspunsul, de unde ati scos chestia asta cu disperarea?

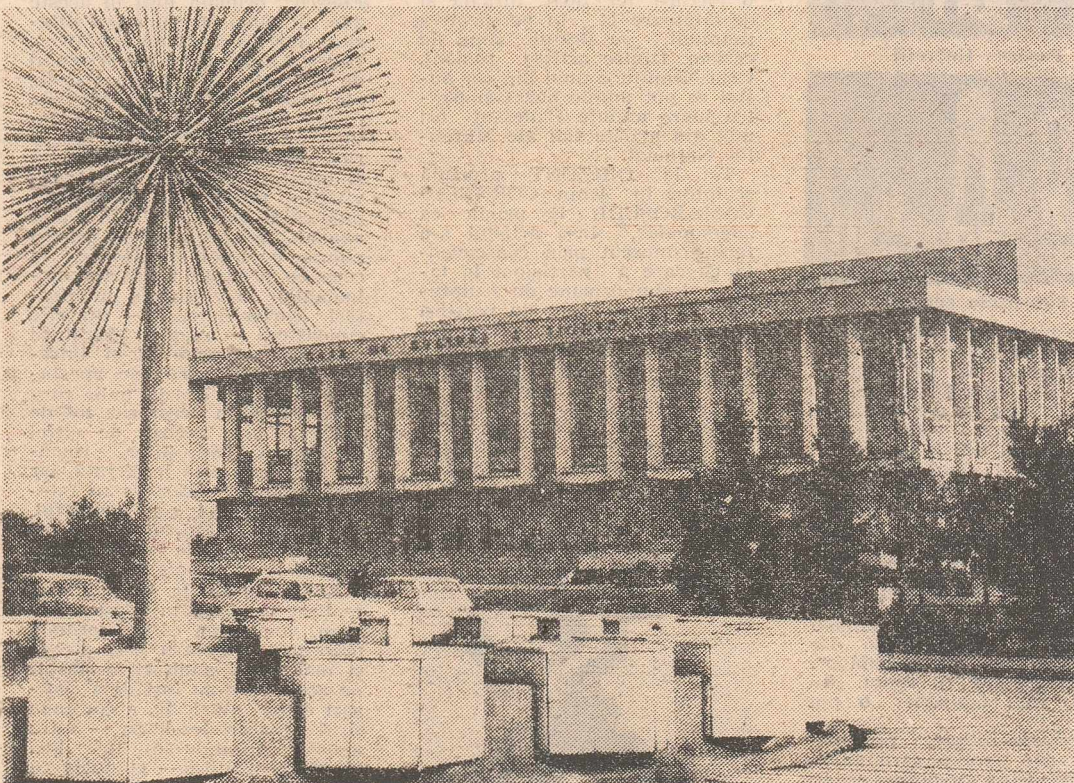
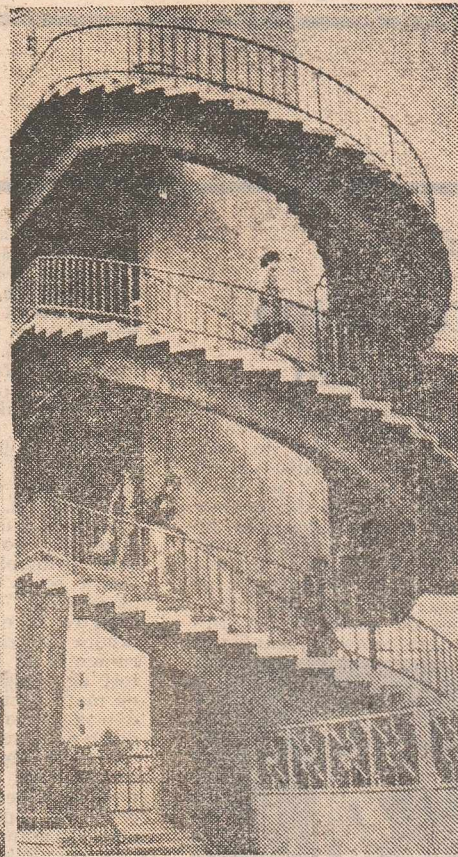
O bătălie disperată, conchide profesorul, nu e o fericire. În calitate de comandant, el preferă una organizată, cu lecția de strategie și de tactică în mină.

O să vedeți, ne spune, că o să încheiem și anul acesta cu bine.

Îl credem. Reduta din nisipuri n-a pierdut pînă azi nici o bătălie. Dimpotrivă.

ILIE PURCARU ■

Valurile Dunării... la Galați

Fotografii de ION PANCIU și I. PALAMIU

La Galați se construiește mult. Tot atît de mult cît se construiește în întreaga țară, deși ochiul pînitor al gălățeanului ar inclina să vadă că aici ritmul construcțiilor este mai rapid, mai amplu, prefațurile sînt mult mai uluitoare.

Adevărat este că la Galați, de mai bine de treizeci și ceva de ani — de cînd ideea construirii unui nou oraș a căpătat girul opțiunii colective — sonetele n-au încetat o clipă să bată pămîntul fundațiilor viitoarelor blocuri.

Pe planșeta din biroul primarului se văd zone unde în următorii ani se va construi, altele puternic conturate reprezintă cartiere noi, obiective edilitar-gospodărești de anvergură și frumusețe arhitecturală ce deja au devenit un fapt, un eveniment pentru gălățeni, o realitate. Mai recent, în vecinătatea cartierului Siderurgistilor a apărut un nou ansamblu de locuințe; I. C. Frimu, care, în proiectul de înnoire și modernizare al orașului, va face joncțiunea cu celelalte cartiere, prin remodelarea și deschiderea unor artere de circulație, deja existente, însă într-o nouă perspectivă. Nu peste mult timp, bulevardele G. Coșbuc, Brăilei, Traian, 6 Martie — de fapt principalele magistrale de circulație ale orașului — vor arăta altfel, într-o concepție modernă, în consens cu tot ceea ce are frumusețe și personalitate orașul de la Dunăre.

La Galați se construiește mult... Cartiere cu așezări pitice, marcate de decrepitudinea unui trecut ostil, dispar pentru a face loc marii idei de ansamblu; un oraș nou, modern, contemporan, unic în felul său. Însă oricît de mult s-ar construi pe tărîmul

înalt al Dunării, aici la Mila 80, cea mai îndreptățită dorință a gălățeanului este aceea ca Galațiul să rămînă tot Galați. În tot ce se înalță să-i fie păstrată orașului integritatea, personalitatea sa de-a pururi păstrată.

Ființa orașului se găsește în ființa fiecărui gălățean, în memoria sa, cetățean al urbei, în sentimentalismul său față de anumite imagini ale trecutului, în faptele și întîmplările ce-l fac să se simtă al Galațiului.

Dacă poarta de vest a orașului impresionează prin monumentalitate specifică citadină, iar pentru găsirea unui sens, unei soluții definitorii, inelului de rocadă, de la intersecția bulevardelor Brăilei și Siderurgistilor, municipalitatea a inițiat un concurs al arhitecților și artiștilor plastici locali, cu scopul realizării unei lucrări de artă care să exprime tot ce este mai semnificativ din istoria contemporană a Galațiului, emblematică pentru oraș, în zona veche, acolo unde trecutul este mai des înțîlnit în țaria pietrei și a marmorei, edilii, constructorii au căutat cu multă grijă să pună în valoare moștenirea de amintire ce ne-a fost lăsată în păstrare și spre cinstire. Așa se face că, după un itinerariu desul de întortocheat, fără sens, superba statuie a marelui Eminescu și-a recăpătat locul inițial în parcul central al orașului, care, de fapt, îi purta și numele, iar gălățenii, deși statuia a lipsit atîta timp, își dădeau întîlnire tot în parcul „Eminescu”. De asemenea, reconstituind după niște vechi imagini fotografice orașul de altădată, statuia lui C. Negri a fost amplasată într-un frumos decor arhitectonic, de spații verzi, alei mozaicate și finții arteziene, încercîndu-se, totodată, realizarea unui echilibru cu piațeta dalată în marmoră, din fața hotelului-restaurant „Dunărea”.

La Galați are în patrimoniul său, de mai mulți ani, un palat al sporturilor, un modern patinoar artificial, o casă de cultură a sindicatelor, mai recent, o casă de cultură, a științei și tehnicii pentru tineret, o splendidă casă a căsătoriilor, după cum, în ultimul timp, s-au executat lucrări deosebit de dificile de renovare și restaurare a unui fond vechi destinat unor edificii de cultură și artă. Nu este mult, de cînd pentru gălățeni, pentru oamenii de cultură și artă din țară, re-deschiderea Muzeului de Artă Contemporană Românească, unic în România, a fost un mare eveniment adresat spiritului. Acest fapt, ce-l singularizează dintre alte evenimente ale universului de trăire estetică, numai pentru motivul că l-am dat exemplu, dezbăluie în sine atenția și strădania edililor, efortul constructorilor (pe care le-am dori constante și mai mari) de a păstra și îmbogăți cu noi și doveditoare nuanțe personalitatea acestui oraș.

Dacă mai la început am făcut afirmația că aici, la noi, Dunărea este mai frumoasă ne gîndeam și la o realitate deja de notorietate publică, și anume minunata Faleză a Dunării, la Galați; unul dintre cele mai elocvente argumente în favoarea personalității citadine a orașului, un spațiu dedicat naturii într-o perfectă armonie cu arta, unde efortul colectiv al atîtor tineri și vîrstnici se adună într-un gest simbolic de omagiu adus acestui timp de istorie contemporană românească.

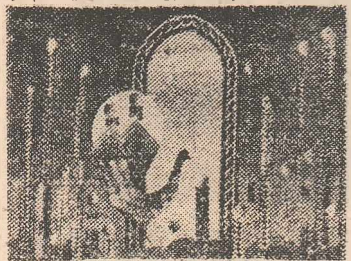
CONSTANTIN VREMULEȚ ■

Vitrina artelor

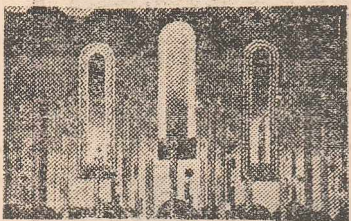
Plastică

Constituirea viziunii

Dintre absolvenții secțiilor de artă monumentală și arte decorative ale institutelor de specialitate, mulți ar putea deveni creatori de tapiserii; pe de o parte pentru că au dat destule dovezi de talent în domeniu, pe de altă parte pentru că e vorba de un tip de meșteșug artistic ce dă o fericită dependență, ce angajează suflătește ca într-o chestiune de destin. Când sfârșește prima tapiserie, studentul

Pasărea tinereții

Ferestrele cerului

privește bine și pentru toată viața că muncile eroice și minunatele povești de mitologii le sînt date, în alt chip, dar în același înțeles, și oamenilor de azi. O tapiserie conține atîta trudă încît nu merită să puercezi la realizarea ei dacă ideea nu-i suficient de atrăgătoare și, mai ales, dacă nu-i de ajuns de stimulatorie, ca să te păstreze, în priză, cum s-ar zice, luni de zile — cit ducăză țesutul propriu zis — și decenii de-a rîndul, cit ducăză viața. Iți poți permite să ratezi un tablou, sau o sculptură, sau un desen, dar nu o tapiserie. Zece tablouri izbutite nu fac o operă. În schimb, zece tapiserii o pot face.

Sînt cauze intime, prin urmare, ale genului care triază talentele, astfel că puțini artiști rămîn, pînă la capăt, doar autori de tapiserii, iar dintre ei și mai puțini autori de expoziții de tapiserie. CELA NEAMTU deschide la Galeriele ORIZONT a șasea sa expoziție în țară — după ce va fi avut cîteva și-n străinătate, precum și numeroase participări oficiale ori, drept urmare a unor invitații, la Saloane ale tapiseriei și ale artelor decorative din cele mai prestigioase (Erfurt, Lodz, Lausanne, Valparaíso, Bromsgräve, Hanovert, Tilburg etc.). Lucrările Celei Neamtu au, în primul rînd, calitatea de a se impune prin originalitate. Un tip de originalitate ce le distinge, diatr-o primă privire, în orice manifestare de profil. Au, apoi, farmec și o măreție caldă, neunbrăită de nici o vanitate. Au

exact dimensiunile cerute de gîndul din care se intrupează și sînt, indiferent de dimensiuni, monumentale, concepute pentru un ambient de somptuoasă temperate și arhitecturi în cauza umanului. Veacuri întregi, tapiseria a fost o artă a ceremoniei și a unui cadru senorial. Desi continuă să rămînă o îndelelnicire de importantă investiții — tapiseria contemporană răspunde unor interese mult mai variate, cu un manifest tuseu spiritual. Cela Neamtu, spre exemplu, pune la baza imaginilor pe care se clădesc operele sale „principiul sporanței” (cum fericit scrie un critic elvețian). „Ferestrele” Celei Neamtu sînt ferestre spre basm, prilej de tandră reverie în culori „calde, rumenite la soare”. Mulți autori de tapiserii reușesc piese de mare înaltă, piese care nu-și extrag vigorile decît arareori dintr-o viziune a lucrurilor, din constante ale spiritului. Tapiseriile Celei Neamtu sînt arta unei inteligențe dirze și sigur orientate, opera unui om care află în adîncul ființei lui motive reînnoite să ducă la capăt o lucrare nu doar dificilă și desfătătoare ci, în perspectiva timpului, cu destule clipe de eroism. Dintre artiștii români, Cela Neamtu e unul din cei puțini ce pot umple bogat și pentru luare aminte Dalles-ul ori una din marile săli ale Muzeului Național.

Tot la ORIZONT prezintă sculpturi în lemn CORNELIU CAMAROSCHI. E prima sa „personală”, însă artistul s-a făcut cunoscut prin consecvența cu care a participat la tabere și simpozioane de sculptură și la expozițiile de plastică mică. Cielul comportă — conform formulei Doranei Coșoveanu din catalog — „elemente ale inventarului etnografic” tradițional și „aluzii fitomorfe, componente fantastice ale unei naturi imaginate, transpuse în volumetrii bizare”. Obiectele lui Corneliu

Plantă foarte agresivă

Camaroschi au o seamă de articulații, astfel că putem vedea zilnic altă configurație a ansamblului. Impresia nu suferă de modifiări, înțelegem cursul ideii dar nu putem să nu conchidem că înfăptuirile de rezistență și de conținut ale lui Corneliu Camaroschi sînt risipite în tabere, lucrul său de azi trebuind să aștepte încă o limpezire, o deschidere către un orizont activ mai productiv.

TUDOR OCTAVIAN ■

Muzică

Revedere

În urmă cu un an, la ea acasă, Filarmonica din Oradea ni se înfățișă — în toată splendoarea hărniciei sale — drept un colectiv artistic viguros, care prin toate acțiunile sale știe să-și organizeze traiul prin propriile-i forțe, aproape fără a cere ajutorul financiar al forurilor centrale ori județene; și, mai ales, fără ca multiplele sale preocupări să stîrbească exigența actualului interpretativ. Iată-i azi pe orădeni oaspeți Capitalai, strălucind în sala Ateneului Român într-un concert dificil pentru orice, alit sub raportul înțelegerii și redării stilisticii, cit și al mijloacelor tehnice instrumentale; strălucire care a fost încununată de aplauzele meritate venite din partea numerosului public abonant la manifestările Filarmonicii „George Enescu”, ocupată însă în aceste zile, în plină slăgime, cu diferite înregistrări discografice... (Aceste înregistrări ale stagiunii de concert — ori de spectacole, ale unor instituții muzicale de primă mărime, a început să devină o obicei dăunător și curios: dăunător, deoarece orice și oricît s-ar realiza prin activitățile adiacente, nesocotirea publicului spectator, mai ales abonant, poate duce la urmări morale cu totul neplăcute, în ceea ce privește frecvența melomanilor în viitoarele manifestări; curios, intrucît — din cîte cunoaștem — marile instituții artistice europene nu-și întrec niciodată șirul de spectacole, decît cu ocazia unor turnee, dar și în acest caz tot de concert este vorba; de altfel, activitatea instituțiilor românești de gen este legiferată, iar prin producția acestora se înțelege spectacolul sau concertul, celelalte prestații urmînd a se efectua în limitele timpului disponibil și nu invers!).

Referindu-ne la ce au mai realizat orădenii în acest răs-timp, vom situa ca primordiale preocuparea pentru a-și airage și mai mulți auditori, a păstra pe aceia care au fost deja cistigați cauzei muzicale, a continua șirul concertelor-lectii — cifra anuală situndu-se tot la... 130.000 spectatori — cu toate că lîsa unei săli proprii necesară repetițiilor s-a raportat și în acest an, promisiunile anterioare făcute de cei în drept nefiind încă onorate. Să mai notăm participarea orchestrei la Festivalul internațional de la Assisi — Italia, în care la pupitrul dirijoral al lui Ervin Acel, conducătorul permanent al formației bihorene, au mai fost prezenți și alți artiști de seamă: dirijorii Arpad Joo și Ferencz Nagy, din R.P. Ungară, și pianistul italian Carlo Balzaretto; prilej cit se poate de nimerit pentru colectivul orădean de

a căpăta un plus de experiență concertistică. O microstagiune lirică, avînd concursul Operelor Române din București și Cluj-Napoca, împreună cu formația locală „Hilaria” (alcătuită din artiști amatori), au completat manifestările muzicale orădene, captînd și mai mult interesul artistic al publicului de toate vîrstele, împlinînd cu această ocazie și cerințele tot mai numeroase întru reprezentarea operelor aici, la Oradea, unde există o îndelungată tradiție.

La Ateneu, filarmonica orădeană s-a prezentat cu orchestra sa de cameră, iar programul a fost alcătuit, desigur, ținîndu-se seama de componența și numărul instrumentiștilor. Fără a face aici o cronică de concert, vom afirma că indicele calității a fost situat la o treaptă foarte înaltă a stăchetei, virful atîngîndu-l Concertul pentru pian nr. 21, în do major, K.V. 467, de W.A. Mozart. Aici, interpretul au cîntat chiar... Mozart, căci nu oricine poate să reliefeze stilul și tehnica aerată a genialului lui Amadeus; intrări colective sau singulare fără greșală, piz-zicată omogenă, flux sonor cu învaluri, scîlpire, duioșie, melancolie, privire olimpiacă, discreție în acompaniament, precizie totală, iată însușirile cele mai importante ale orchestrei, care l-a avut drept colaborator pe pianistul Nicolae Licareț,

aflat (vineri seara) într-o bună formă. Cam aceleași cuvinte și despre Concertul pentru oboi, de Joseph Haydn, lucrare mai rar înfățișată pe aisele filarmonice și cu atît mai meritorie pentru tinărul solist Romică Rîmbu, ce este și primul oboist al Filarmonicii din Oradea. Interesantă și unitară ca stil, „Variatiunile pe un cîntec popular”, create de compozitorul clujean Valentin Mihai Timaru, prin armonia lor modală și tratarea instrumentală ce a ținut seama de parfumul românesc al secolelor trecute; și, drept încheiere, așa cum ne-au obișnuit mai de mult, dragostea și interesul orădenilor pentru fratele mai mic al lui Joseph Haydn, Michael, compozitorul ales, ce a trăit mult timp în Oradea, lăsînd acestei vechi urbe o moștenire culturală de mare preț, formată din concerte, simfonii și altele alte lucrări; opuri pe care bihoreni le tot fac cunoscute, alit în concerte publice cit și în înregistrări, ori în simpozioane anuale dedicate nobilului tel al valorificării comorilor trecutului istoric și artistic al patriei.

Ervin Acel a impresionat, ca întotdeauna, prin seriozitate, competență și eleganța gestului interpretativ. De altfel, acestea constituie însăși esența calităților demonstrare, în timp, de Filarmonica din Oradea.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Trubadurul

Îl poți întîlni pe scenele țării ori pe scenele altei țări ca trubadur al frumosului din cîntecele fără vîrstă ale neamului său. E un colindător care se oprostie la casa cea de lut a moșilor și strămoșilor săi, învîlăit de colindul vechi și sfînt, mîrturisind vechimea lumii noastre. Coboară liniștit, ca și aczii de demult, în plaiurile line și pline de cîntec ale Maramureșului său drag ca s-asculte rostogolirea izvoarelor de munte la leud, în lumina de vară ori ascultă cîntecul căzător al fulgilor de nea, pînă a nu intra în jocul vîfor-nițelor. Din toate aceste ipostaze ale lumii a prins Ștefan Hrușcă minunea cîntecului și biruințele lui. N-a ocolit satele, N-a ocolit oameni care și-au petrecut viața cu horile cele lungi. N-a ocolit ceasul sărbătorilor de suflet, cînd colindele

apropie cerul de pămînt și-l cucereșc. A învățat din toate și învățat încă.

Dacă s-aude, cum nu s-a mai auzit pe scenele țării pînă la urcarea lui Ștefan Hrușcă pe podiumul lor, dacă s-aude ca venînd din vremuri ancestrale, nebanuite: „Sculți gazele nu dormiți / Vremea e să vă treziți”, dacă s-aude această străveche chemare de suflet românesc, este numai pentru că acolo se află iudeanul Ștefan Hrușcă. Și el le dăruie și le promite tuturor, ca toți străbunii lui născuți din omenie, le dăruie semenilor urarea: „Și mai multe vom ura / Un cocuț dacă ni-ți da”, și le spune, așa cum se spune în Maramureș, în grai pîcurat cu aură de legendă, că „colinda nu-i mai multă / Să trădă cine-o ascultă. / Și colinda-i atîta / Cine-o ascultă să trăia /”.

Tinărul acesta, care n-a uitat să cînte „Ruga pentru părinți”, „Maramureș” sau „După pui de morosan”, tinărul acesta Ștefan Hrușcă s-a născut în leud la 8 dec. 1957, fiu al mormoșenilor iudeeni Ștefan și Ioana, cu încă trei surori la casa părintească, unde a crescut, unde se întoarce mereu și unde stă la masă cu ai săi și cu toți ceilalți din jurul său.

A cîntat de mic, pe cîmp, la pădure, la munte. A cîntat ca elev la școala din satul natal. A cîntat mai departe la liceul pedagogic din Sighet. Acum cîntă pentru o țară și pentru lume.

VASILE VETÎȘANU ■

Opinii

Cultura omului din rețea

(Urmare din pag. 9)

sau de compozitorul Nino Rota? Capodopera lui Visconti încununată cu „Leul de argint” la Veneția, cu Premiul FIPRESCI etc. nu era pentru ei decît un film „trimis pe cap”! Oare cum s-ar descurca un asemenea „om din rețea”, care conduce destinul culturii cinematografice a spectatorilor din județul său, dacă ar fi pus să analizeze conținutul ideatic al filmului, înfrustrarea sa estetică, jocul actorilor, plastică mișcării etc.? Un astfel de „om din rețea” nu cred că face nici obligatoriul gest de a deschide buletinele informative ale Centralei Români-film care îi oferă curent informații suficiente pentru activitatea sa... Asemenea „cazuri” sînt încă simptomatice pentru nivelul cultural al unor oameni

din rețea desi tendința generală este aceea de a renunța definitiv la practica „bifării” acțiunilor culturale, de a înnoia munca cu filmul printr-o pasiune reală, profundă și tot mai aplicată. Aplicată la realitatea spectatorilor români, în majoritatea lor covîșitoare tineri. Un test sociologic la un liceu din București mi-a confirmat, de pildă, că sînt tineri care merg de 5 ori pe săptămînă la cinematograful. Pe de altă parte, civilizația imaginii, a prim-planului, a devenit azi o a doua natură a omului. Iată de ce responsabilitatea celor care mijlocesc contactul aproape permanent al individului cu imaginea în mișcare este enormă. Este în primul rînd o responsabilitate morală, care poate pregăti în rău sau în bine sănătatea sufletească a societății de mine. Iar „omul din rețea” este primul care se află la baza acestui demers, la rădăcina educației, primul cîruia îi revine sarcina concretă de a hotărî într-o problemă spirituală atît de delicată! Din fericire, cunosc și oameni din rețea — modele în acest sens, speranțe pentru o viitoare realitate a unei difuzări autentice, a unor acțiuni marcate culturale, cu filmul! Astfel

de oameni pot fi întîlniți în întreprinderile cinematografice din județele Hunedoara, Bistrița-Năsăud, Timiș, Caraș-Severin, Argeș, Buzău, Cluj, Brașov, Iași sau Dolj. Ei reprezintă concret ceea ce ar trebui să fie adevăratul om din rețea, un profesionist, comparativ cu amatorismul și diletanțismul general. Ei sînt de altfel primii care au dreptul să ceară producției opere de calitate, pentru că ei sînt primii care, în caz de insucces, „suportă” judecata spectatorilor. Dar pentru că nivelul cultural al spectatorilor, respectiv al oamenilor din rețea să crească, e imperios necesar ca și nivelul cultural al realizatorilor, al celor ce decid producția și programarea filmelor, al celor ce achiziționează filme, să se ridice la noi cote de intelectualitate. De aceea, un creator de film trebuie să fie și un virtual „om din rețea”, așa cum acesta, la modul ideal, este un recreator al operei cinematografice. Asemenea reidentificări sau „schimbări de identitate” sînt mai mult decît necesare dacă vrem să avem o veritabilă școală de film, un public pe măsură, într-un climat cultural pe măsură, cit și un dialog cit mai viu cu cinemondul.

Aplauze la scenă deschisă

Am văzut Nabucco de Verdi. S-a scris mult despre spectacolul Operei Române din București, s-a remarcat, cu competență criticilor, armonia punerii în scenă, datorată lui Hero Lupescu, același rafinat artist al mișcărilor, culorilor, ideilor. A curs multă cernăală pentru excepționala scenografie, realizată de George Dorosenco. Interpretii au cules aplauze la scenă deschisă și bine meritetele elogii din partea specialiștilor.

Nabucco, compusă de Giuseppe Verdi în anul 1842 și reprezentată la Scala din Milano, în premieră, la 9 martie, este una dintre operele nemuritoare ale maestrului. Corul a fost, pentru mine, supervedeta serii. Muzicalitatea, frumusețea gesturilor, echilibrul mișcărilor,

patosul interpretării, obținut prin voci, mișcare, dar și prin lumini colorate, ca în picturile din marile galerii ale lumii, au fost elemente de autentică și elevată artă. Aplauzele prelunge, bisul din actul III, au adus binemeritatele mulțumiri zecilor de coriști care, seară de seară, schimbă costumul, machiajul, paritura și intră în scenă să servescă nemurirea lui Enescu, Verdi, Puccini, Bizet.

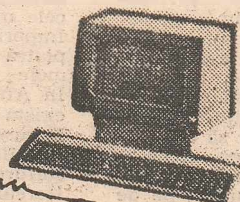
M-am reîntors la operă, spectator statornic, și pentru acest minunat cor care a uitat de lungile și obositoare repetiții, de tracăsările pînă cînd alitua voci ajung la armonie. Îndoiala chinătoare a creației a fost răsplătită cu ovații.

C. D. ■

atelier literar

Ion Mihalache

Trifan Vicu Dorel — Galați. Vă îndepărtăm dorința, dar nu în condițiile puse de dumneavoastră: „Dacă ajungeți la concluzia că merita să-mi mai pierd timpul, vă rog să-mi răspundeți, de nu (.) vă rog să nu-mi răspundeți”. Merita să vă pierdeti timpul, învățând puțină gramatică. Pentru altceva, nu.

Ion Mihalache — București. Dacă vă grăbiți, căutați alt „Atelier”. Citeva din poemele trimise — **Toamna. Să nu vă mirați. În unghi nostalgic de cocori.** etc. — sunt publicabile, dar fără entuziasm. Dumneavoastră scrieți într-o manieră pentru care computerul nu-i programat și refuză dialogul.

Vasile Lărgăanu — București. Din cele nouă poeme, doar **Cîntec** mi se pare mai izbit. Celelalte sînt elaborate, fără excepție, pe una și aceeași structură a definiției, care vă ține departe de metaforă. Și mai e ceva: nu simțiți deloc generos: am stat de vorbă acum citiva „Ateliere” în spate. Lăsați-ne timp și loc să vorbim și cu alții.

Emilian Cornea — București. E mai bine să vă ocupați de altceva. Poemele trimise dovedesc că stăpîniți bine cîteva din tainele poeziei: rimă, dezinvol, construcții fraze frumoase, muzicalitatea este aproape perfectă. Mai există însă un hop pe care-l ignorați: reproducerea cu alte cuvinte modele poetice arhicunoscute: Eminescu, Alexandrescu, Bolintineanu.

Unde nu o faceți (Somn ușor), poezia dispare cu desăvîrsire.

Grigore Bratosin — Trestioara, Buzău. Computerul rămîne încă nedumerit: există în ceea ce ne-ați trimis lucruri frumoase și, mai presus de orice, există multă sinceritate. Unele dintre poeme sînt aproape „rotunde”: **Timpul ca o tristetă. Săgeata timpului. Criză de aer.** etc. Nedumerirea vine, probabil, dinspre temele tratate și, mai sigur, dinspre tristetea care vă năvălește mereu în cuvinte. Sporiți-vă cărțile de poezie din bibliotecă și încercați să veniți mai aproape de zilele noastre. Sînteți, oarecum, la începutul secolului.

Marin Șimănu — Slobozia. Sînteți timide, coplesite de proză.

Beatrice Kallder — Brașov. Păstrăm **Măsura timpului**, dar am fi dorit mai mult, inclusiv cîteva date personale. Există o ușoară dezordine în universul pe care-l tratați, precum și o nesiguranță a cuvintului. Neîmplinirea s-ar putea să vină mai ales de aici, de la rostire: **Leagănul și Cercurile**, de exemplu, sînt simple naratii care nu se mîlinesc decît în timpul citirii. **Gloasa**, da, se desprinde de proză, dar înaintea greoi, cu gînduri cunoscute. Vă așteptăm, deci.

Filimon Cristian — Arghires, Cluj. „M-am regăsit în zborul păsărilor / m-am regăsit în orice copil / m-am regăsit în granitica rocă / regăsiți /

cînd vizionam la televizor / teleenciclopedia”. Foarte bine, dar nu vă căutați și în poezie, pentru că nu vă veți regăsi niciodată.

Păcurar Gheorghe — Cluj-Napoca. Fiind student la Automatizări și Calculatoare, puteți scrie în toate limbajele posibile, așa că nu aveți decît să continuați. „Computerul” pe care-l folosim noi a calculat (se mai poate înșela!) că pînă la poezie distanța pe care o aveți de parcurs ține direct de astronomie. Așa că...

Dan Iordache — Tinosu, Prahova. Nu-i vorba de o ecuație cu mai multe necunoscute. Ar fi prea simplu, astea se rezolvă. E vorba de capacitatea de a vă răsi frumos și, pînă acum, din tot ce ne-ați trimis, nu putem reproduce, decît acest final splendid, desi nu inedit, din **Tăcerea cîmpului**: „tîbătu clar al păsării care vine / să-si plîngă zborul la fereastra mea”.

Miculi Mireea — Tîrgu Mures. Prea multe cuvinte pentru cîteva gînduri palide. Sub greutatea lor, gîndul nu se mai aude, salvîndu-se foarte rar de tonul declarativ și proza joasă. Lăbricitarea unor texte — **Dezamăgire. Fideitate. Tandrete** — nu-i semn de inteligență. Chiar dacă aveți „o vîrstă ideală pentru orice”, nu trebuie să aveți convingerea că puteți face de toate.

Eugen Rosea — București. Rămîneți la o formulă care vă convine mai mult și pe care o consi-

derati mai apropiată sufletului dumneavoastră. Din ce ne-ați trimis acum, nimic de reținut. Poate doar **Fata ploii**, dacă n-ați distrus în treaga construcție prin final. Uneori, observă computerul, nici dumneavoastră nu știți ce spuneți: „Păcatul numărului perfect / este că s-a lovit de zid // Ideea zidului nemărturisit, / ca și stomacul / cere mîncare”. De cîte ori, întreabă computerul, s-a lovit numărul de zidul acela nemărturisit? Încercați să convingeți pe altcineva că aici ar fi vorba de poezie.

Ionel Georgian — Vlădești, Muscel. V-ar fi fost, poate, de folos intrarea mai devreme în dialog cu „Atelierul”. Nici acum nu-i tîrziu, dar v-ați fi economisit timp și distanțe: sînteți gășni într-un totu pe prozodie, lecturile bune nu vă lipsesc, nici meșteșugul în sine, dar vă cantonați într-o perioadă a poeziei devenită istorie. De aici, susține computerul, pendularea între clasic și romantic, precum și senzația de spus și auzit. E greu de adăugat ceva nou acestui univers. Și chiar dacă, prin miracol, ați reuși, nu ați convinge prea mult. Sporiti-vă temele și suprimați, în măsura în care vă este posibil, vocabularul specific respectivei epoci. Ar fi binevenită și cultivarea unor ritmuri mai „sprintene”: ducînd versul pînă la 19—20 de silabe deveniți monoton și ușor desuet, ca o ploaie care nu vrea să mai stea.

Mai trimiteți: **Denisa Gulea** — Buzău; **Bogdan Emilia** — București; **Ștefania** — Gh. Gheorghe, Dej; **Mariana Bodolicea** — Iași.

Deocamdată nu : **Vlad Adrian** — Oradea; **Popa Ișabela** — Tîrgoviște; **Ghiță Laurențiu** — Agnita, Sibiu; **Ioana Muresan**

— Cîmpia Turzii, Cluj; **Marian** — Birlad; **Barbu Mihaela Sirbu** — București; **Gutesteanu Mihai** — Vilcea; **Titi Dor** — Sibiu; **Ivan Mariana Silvia** — Vălenii de Munte; **Ioia Cornelia** — Pietrosu-Zemeș, Bacău; **Carolina Andreescu** — Craiova; **Nicolae Coroiu** — Bihor; **Bacău**; **Vladuțu Ion** — Rimnicu Vilcea; **C. S. DĂRIE NOVACEANU** ■

Nu e zăpada, e lumina

**În cămara bunicilor
Zăpada neatinsă
Pe cîreșele culese în zori.
Nu e zăpadă, e lumină,
Respirația lor,
Poate-i ultimul vis
Căzut din cer,
Sau
Palmele subțiate,
Ca o zăpadă,
Întinse
Spre fragedele
Fructe.**

CORNEL SINTIOAN CUBLEȘAN

Viață personală

Tot zdrăgăne și pisează deasupra vecinilor mojarile lui sînt neobosite și ce acustică perfectă ca în pădure vara după ploaie, spre seară, cînd licuricii întorc comutatorul, vecinul pisează și modifică, dojenește și aplică pedepse, are mustați, și dimineața tușește mult, iar eu în fotoliu, tîndu-mi în brațe strîns, cît mai strîns, melancolia.

DAN MARINA

Pescăruș rănit

E liniște pe țarm, doar undeva, în larg, un val și-nceindiază spuma sub amurg, pîrînd pe creastă-un pescăruș rănit, corabie-n derivă și fără de catarg.

Ce tristă-i marea! Ea, fără-ndurare, simțind cum frîntă-aripea bate ca o vislă! Îi duce-neet spre maluri, amăgindu-i clipa, și-i caută loc pe-o stîncă. Neîndurata mare!

Fac roată pescărușii deasupra lui, s-adună și bat cu glas-n pinza amurgului. Îl cheamă. Ca o escortă care și-l vrea în zori spre larguri pornind din nou alături. Alături și-mpreună.

DĂNESCU FĂNEL

Gasser Gunther — Forst

(Urmare din pag. 9)

un mare artist, dar cum se regăsește această lumină în pinzele dumneavoastră?

— Ați văzut expoziția? Au fost oameni care mi-au spus că au găsit atîta căldură în căsuțele vechi, din tablourile mele, în străzile din Tulcea, acum în amintire, încît veniseră, să folosesc vorbele lor, „mghetăți” în expoziție și au plecat încărcăți de nostalgie, cu căldură în suflete. Cred că n-au avut motive să-mi spună ceea ce n-au simțit. Sigur, sînt oameni și oameni: unii se simt bine în natură, singuri, alții preferă aglomerația, marile metropole. Tablourile mele i-au atras, cred, mai mult pe cei din prima categorie.

— N-am astfel de prejudecăți, dar vă întreb: cum se simte pictorul din „provincie” la București, mai ales cînd vine pentru prima oară, cu o astfel de expoziție?

— Speriam puțin am fost; două zile n-am putut minca, nici înaintea, nici după ce-am deschis expoziția.

— Care erau temerile?

— Era vorba de debutul în Capitală; m-am temut oarecum de public, de critică, de colegi. Publicul bucureștean în bună parte e avizat, știe ce e aceea pictura figurativă, intermediară, nonfigurativă. Eu am venit cu o pictură tradițională, care, credeam, va fi considerată ca „demodată”. Gusturile, am constatat, și aici ca peste tot în lume, sînt, însă, împărțite. Cei în vîrstă mi-au mulțumit, spunînd că „am mai văzut și noi pictură adevărată”; știu exact ce pictez, ce trebuie să iau din observațiile fiecăruia, dar ceea ce vă spun e o realitate: peisajul e iubit de public.

— Și, cred, nu numai de publicul vîrstnic?

— Voi continua cu un exemplu: au vizitat expoziția un grup de elevi de la un liceu de muzică, alții de la arte plastice. Mi-au cerut sfaturi despre peisaj. E o lipsă, cred, a școlilor, claselor de specialitate că nu fac, la ore, și peisaj. Și ce bine ar fi, iarăși, dacă în școlile teh-

nice chiar li s-ar vorbi, măcar în cîteva ore pe an, elevilor, și despre artă plastică, muzică, poezie. Nu ne-am depărta atît de mult de frumos, iar cînd un tînar ar merge la teatru, la un concert, într-o expoziție, ar avea cu siguranță alt comportament.

— Au fost și vizitatori care au „strîmbat din nas”, să zic astfel, vîzînd pictura dv.?

— Un artist, sculptor se pare, de la Cluj-Napoca, într-o stare mai euforică, mi-a spus că fac pictură pentru „mass-media”.

— Ce i-ați răspuns?

— Că deocamdată mă interesează „mass-media”; că natura ține încă, ține cu noi, nu ne-a părăsit, și se cuvine ca nici noi să n-o părăsim.

— O întrebare, mai puțin convenabilă: după ce-am văzut, în copilărie și chiar mai încoace, celebrele tablouri cu felia (feliile) de pepene roșu, dumneavoastră veniți acum și ne oferiți în tablourile expuse, printre altele, **cucurbitaceea**. E frondă, sfidare a picturii moderne, un demers bine și îndelung cugețat? Ce e domnule?!

— Eu, stimate Grigore Mărașanu, mi-am propus să trăiesc pînă la 116 ani. În primii zece ani de pictură, din 1979 pînă în 1989, vreau să fac o pictură tradițională. Alți zece ani, din 1989 încolo, voi face o pictură de o etapă a II-a, cum îi zic eu, dar pe care nu v-o explic; doresc s-o privim împreună peste vreo 11 ani, într-o viitoare expoziție.

— Va urma, probabil, o etapă a III-a, în care veți trece, firește, la nonfigurativ?!

— Am programată și o a treia etapă, iar această pictură o voi expune cînd publicul va fi pregătit pentru receptarea ei. Noul, știți bine, pătrunde greu, greu de tot. Tablouri figurative, din prima etapă, sînt cerute astăzi mult de public. De aceea, le și pictez. Eu pictez pentru oameni!

— Foarte multe pinze sînt, constat, refîlitate; chiar și tabloul în care de-acum sfidează eternitatea cucurbitaceea; opțiune probabil a unui îndrăgostit de culoare, de galbenul magic?

— Ați pus punctul pe i: prețutul acestui tablou este culoarea, galbenul magic, cum i-ați spus, galbenul care se lasă disociat în mii de tonuri de galben.

— Cineva v-a trădat: mi-a spus că, de asemenea, țineți mult la alte două tablouri, acelea în care ați pictat **ciupercile** și **cartofii** (incolțiți)?!

— Ar putea fi vorba de un miraj al trezirii la viață, dacă vreți, în cartofii aceia. M-a uimit puterea lor de germinare; faptul că acolo, în boxa aia întunecoasă, cartofii, biete legume, tind spre lumină, spre regenerare, spre viață. E un miracol, nu?

— Urmind o astfel de interpretare, **ciupercile** m-ar putea conduce cu imaginația la un alt mit al regenerării (falic), nu? Tot o regenerare?!

— De ce nu? De ce să ne facem că nu cunoaștem aceste adevăruri, de ce să trecem pe lângă astfel de frumuseți?

— De fapt unde vreți să ajungeți?

— Noul se clădește pe vechi, după ce cunoști vechiul foarte bine; noul are, va avea totdeauna altă față. Eu vreau să continui în pictura românească tradiția, pînă acolo unde cred că pot eu s-o duc. Numele meu, ați constatat, nu sună prea româneste, dar m-am născut unde s-au născut și părinții mei, aici, și simțirea îmi este a dracului de românească. Am mîncat mămăligă, brînză și slănină, mai nou ciorbă de pește din aceeași oală, să zic așa, cu dumneavoastră, românii; nu pot simți altfel. Mă acuză unii că nu știu bine nemtește, ungurește. Să pictez bine, nu cred că e neapărat nevoie de cunoașterea la perfecție a acestor limbi. Vedeti, eu am numerotat, n-am numit tablourile, iar faptul a-cesta n-a împiedicat publicul să le înțeleagă perfect, fiindcă totu au ales același limbaj: al artei.

— N-am vrut să aducem neapărat aici dialogul nostru.

— Să nu fiu bînuît de fals patriotism de nimeni, dar iubesc mult arta pe care o fac, iar în tablourile mele sînt meșteșugurile pe care m-am născut, trăiesc, muncesc; sînt oamenii pe care îi iubesc. Mă simt legat de aceste locuri, de delia, de pădurile, bălțile din jur. Aici am prieteni cu care merg la pescuit, la un bors de pește, la un miel, în vizită la unul, la altul. Unde se mai întîmplă asta în lume?

— Ați călătorit?

La Opera română

Maria Slătaru-Nistor

● În matineul pentru elevi de duminică 15 mai, ora 11, va fi prezentată opera compozitorului Carmen Petra-Basacopol. **Inimă de copil**. Odată cu soliștii: Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Adriana Alexandru, Nicolae Bratu, Paul Basacopol, la realizarea spectacolului participă copiii din corul „Voces primavera”. Dirijează: Claudiu Negulescu.

● Eugenia Moldoveanu (Agathe), Marina Mirea (Annchen), Adrian Ștefănescu (Kaspar) și Anatol Covali (Max) sînt principalii interpreți din **Freischütz** de Carl Maria von Weber. Conducerea muzicală: Lucian Anca. Duminică 15 mai, ora 18.

● În auditiia comentată de

de mare putere: buldozere excavatoare și altele.

— Unde ați expus în străinătate?

— În U.R.S.S., la Ismail și Odessa, în Danemarca, la Aalborg. Am lucrat în Canada, Statele Unite ale Americii, Franța, R.F. Germania, Elveția, în diferite alte colecții particulare.

— Ce veți face în viitorul apropiat?

— Știu exact ce voi face pe următorii 20 de ani. Totul se va clădi pe această pictură, indiferent de părerea criticilor, a colegilor, a gazetarilor. Nu vă dau detalii. Rămîn să pictez acolo unde pentru mine este cea mai mare lumină.

— Vă dorește, sincer, numai succes!

— Mă voi bate pentru pictura adevărată.

luni 16 mai (ora 18), din cadrul „Integrării operelor lui Verdi” va fi prezentată opera **Bătălia de la Legnano**. Interpretăază José Carreras, Katia Ricciarelli, Matteo Manguerra, Nicola Ghiuzelev. Corul și orchestra Radiodifuziunii austriece. Dirijor: Lamberto Gardelli. La comentariul lui Costin Pona va participa, ca invitat, muzicologul Grigore Constantinescu. În partea a doua a programului cei doi vor susține un dialog ilustrat cu exemple, pe tema **Creația verdiană de tinerete**.

● Cu Maria Slătaru-Nistor în rolul titular, Ionel Voinea în Mario Cavaradossi și Nicolae Urziceanu în Scarpia, marți 17 mai, la ora 18, **Tosca**. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Cu tenorul Paulus Raptis (R.P. Polonă) în Edgardo, Silvia Voinea (Lucia), Emil Iurascu (Enrico), Pompei Hărășteanu (Raimondo), miercuri 18 mai, ora 18 **Lucia di Lammermoor**. Dirijor: Constantin Petrovici.

● Joi 19 și vineri 20 mai (ora 19), sub egida Consiliului Cultural și Educației Socialiste și a Operei Române din București, vor avea loc, în cadrul Săptămîinii culturale turce și a turismului, două spectacole sustinute de Baletul de Stat din Ankara: **Insanele** (Omulul) și **Yoz Döngü** (Cerc vicios).

Îndrăznesc să afirm că unul din cele mai fascinante domenii ale cercetării istorice rămâne epigrafia, așa cum inscripțiile — materia ei de studiu — rămân unul din cele mai valoroase izvoare ale istoriei. Oprindu-mă, cum promiteam, în laboratorul de epigrafie al Institutului de arheologie bucureștean nu mă pot desprinde (încă) de imaginea lui Pârvan. Ca și, întuiesc, toți dintre slujitorii domeniului de după el, au resimțit-o și o resimt cu și mai mare putere, chiar cînd au ajuns ei înșiși la înălțimi și o reputație internațională aproape egale, ca profesorul D.M. Pippidi, I.I. Russu (de la Cluj-Napoca) ori Grigore Florescu. Se cunoaște prea bine (moment atît de exact evaluat de Al. Zub în volumul biografic „Pe urmele lui Vasile Pârvan”) frământarea istoricului, pe vremea cînd se afla la studii în Germania, generată de conștiința faptului „că nu cu una cu două se devine clasic în țara clasicismului”, mărturisind (într-o altă corespondență) că „la început m-au trecut multe răcori”, pînă ce a depășit criza acomodării la „mediul clasic-antic”, stînd tot timpul cu autorii greci și latini în mină. Despre această imagine și acest model fiind vorba, despre dificultatea și efortul intelectual, pînă la asceză, ce se impun pentru a deveni epigrafist. Pentru a fi capabil a descifra, studia și interpreta inscripțiile antice și a le conferi astfel locul cuvenit în tezaurul de date istorice al țării, presupune cunoașterea la perfecție a celor două limbi clasice — greaca și latina veche —, ca și cunoașterea în aceeași măsură a Istoriei Greciei antice, a Imperiului Roman și, firește, a Daciei.

Dacă privim lista lucrărilor publicate și premiate de diferite foruri academice, din țară și străinătate, elaborate de către cercetători ai Institutului, vom observa imediat între cele cu adevărat monumentale și pe acelea dedicate epigrafiei. Fie ca opere de autor — semnate de D.M. Pippidi, Iorgu Stoian, Emil Popescu, Emilia Doruțiu-Boilă, Gr. Florescu, C.C. Petolescu — fie de grup de autori, ele se circumscriu unei întreprinderi științifice de anvergură și anume întocmirea pentru prima dată în țara noastră a Colecției naționale de inscripții antice din Dacia și Scythia Minor (Dobrogea) ori referitoare la Dacia. Din acest corpus, conceput în două serii și 9 volume,

la care se lucrează cu osîrdie de peste un deceniu, s-au tipărit 8 tomuri; 5 privesc Dacia, iar 3 — Dobrogea. Organizate pe provincii și zone geografice (Oltenia-Muntenia, Banatul, Ulpiia Traiana-Sarmizegetusa, Miccia și Sarmizegetusa Reggia, de fapt, teritoriul județului Hunedoara, Apulum și Dacia Porolissensis. — Dacia de nord, inscripțiile de pe Limesul dunărean, se află sub tipar un volum cu răsăritul Transilvaniei și în pregătire unul cu inscripțiile externe referitoare la Dacia), completate cu un altul în afara seriilor, ce adună „Inscripțiile grecești și latine din sec. IV—XIII descoperite în România”, pun la îndemina istoriografiei noastre, ca și a celei internaționale, un segment capital al coloanei ei vertebrale, mai sugestiv spus, aceea parte a familiei necesară în orice construcție.

Epigrafistul C.C. Petolescu,

profesorul Pippidi), cu referiri la „basileul Remaxos” și respectiv „Basileul Zalmodegikos” regi ai geților care au acordat protecție politică și ajutor militar orașului. Firește, informația a fost de cea mai mare însemnătate pentru istorici — pe de o parte, ne ajută să cunoaștem numele a doi regi ai geto-dacilor din epoca de înflorire a cetăților grecești pontice, pe de alta, pune în lumină date de istorie politică și militară, relațiile dintre geți și cetățile grecești din Dobrogea antică. Mărginindu-ne la încă o inscripție celebră, a lui Akornios de la Dionysopolis, aflăm despre Burebista și tatăl acestuia „care a fost rege”, precum tot printr-o inscripție (descoperită destul de recent la Ocnița, de către prof. Berciu) s-a putut stabili unde a fost Buridava, capitala regatului lui Burebista, ca și numele și vremea de domnie a altui basileu geto-dac — Thia-

rie). Să se afle că, în diferite împrejurări, dacii au ajuns în cele mai îndepărtate colțuri ale Imperiului și că și-au săpat în piatră dură, pentru a dura, numele originare ori romanizate. În Africa de nord, în Maroc, există o localitate numită Aqua Daciae, Apele dacice, și unde se află, într-adevăr, ape calde sulfuroase de tipul celor de la Herculane. Îi întîlnim în unități militare ale imperiului cantonate în Siria, în Cappadocia (din Asia Mică), în Britania (pe Valul lui Hadrian). Într-un castro, la Camboglanna, staționa o cohortă (o unitate militară) de daci. Se intitula *Cohors I Aelia Dacorum*, cum s-a găsit înscrisă pe inscripția de pe fundația unui hambar. Pe două morminte din secolul III, mai exact din jurul anului 220, apare sculptată sabia curbă dacică, prin urmare acolo nu puteau fi înmormîțați decît soldați daci. Și atunci, dacă la peste un se-

pentru istoric și istorie, cercetătorul C.C. Petolescu ne relevă cum, o mai recentă descoperire din Dobrogea a rezolvat o dispută din istorie. O inscripție consemnînd numele guvernatorului Fabius Justus. În „Papyrus hunte”, unde apare menționat și teritoriul țării noastre cu prilejul războaielor dacice ale lui Traian, survine un nume ce n-a putut fi descifrat, deoarece pe acea porțiune papyrusul era deteriorat. S-au făcut tot soiul de presupuneri, ori, iată, inscripția lămurește acest nume „nesigur”. Astfel de clarificări aduse de epigrafie nu sînt puține. Încă un exemplu îl pot servi inscripțiile de pe cîteva diplome militare. Cele două, descoperite și publicate la intervale destul de mari de timp, de la Gherla (una în 1962, cealaltă în 1973 de către D.M. Pippidi), ca și una foarte recentă, de la Drobeta (Tr. Severin), publicată în 1980 de către I. Piso, lămuresc controversata problemă a organizării administrative a Daciei romane. Întîi, faptul că organizarea provinciei a avut loc mult mai devreme decît se acreditase, doi — dependența unor guvernatori de altul.

Așadar, cele 9 volume din Corpusul național de inscripții nu vor fi niciodată o operă închisă. Noi și noi descoperiri arheologice, noi și noi cercetări și analize științifice serioase îl vor menține deschis, susceptibil la alte ediții, completate, adăugite, revizuite critic. Cum se vede, cercetările epigrafice nu s-au rezumat nici în ultimii ani doar la elaborarea colecției, studiile, lucrările, comunicările și descoperirile realizate între timp sînt înmănușate cu regularitate într-un capitol de „Cronică epigrafică a României”, al „Rev. tei de studii și cercetări de istorie veche”, la fel cum sînt propulsate și în circuitul internațional de specialitate. Prin intermediul reputatei reviste „Année épigraphique” ce apare la Paris, fondată în anul 1888, sârbătorindu-și anul acesta centenarul. Număr de număr a tipărit și inscripțiile grecești și latine din România, care i-au fost trimise cu promptitudine în corespunzătoare finută științifică, de nivelul unei școli epigrafice recunoscute internațional. De colaborarea cu „Année épigraphique” se ocupă, de cîteva ani buni, după retragerea, impusă de vîrstă, a profesorului Pippidi, inusuși interlocutorul nostru, cercetătorul C.C. Petolescu.

Colecția națională de inscripții

ascunzîndu-se cu modestie în spatele acestei grandioase opere colective se mărginește a ne reliefa doar cîteva exemple asupra mulțimii de informații, știri, fapte și sugestii ce le poate furniza pînă și, aparent, cea mai neînsemnată ori minoră inscripție, cum ar fi de pe modeste pietre funerare, ori cuprinzînd liste și prețuri de la un banchet, ori de pe tăblițele cerate cu contracte pentru lucrul în mină, ori un contract de vânzare-cumpărare al unei fete ca sclavă, ori de pe diplome militare, ori pur și simplu doar un nume săpat într-o piatră de mormînt... Sînt tot atitea informații despre viața economică, socială, militară și politică, despre comerț și relații dintre oameni, dintre Dacia și Imperiu, sînt date care pot confirma ori infirma o ipoteză, sînt tot atitea documente în sprijinul cunoașterii mai depline a raporturilor și caracterul stăpînirii romane în Dacia..., vreme despre care avem puține izvoare literare scrise (în epocă) deja cunoscute și epuizate ca cercetare și interpretare.

Printr-inscripțiile descoperite în cercetările arheologice de la Histria sînt și cele două arhicunoscute, (publicate de

markos. Unele cuprind texte lungi, sînt adevărate cronici, altele, cum spune cercetătorul, sînt „lapidare”, fac parte din categoria celor „minore”, dar nu mai puțin relevante, demne de interes. Pentru ochiul avizat al istoricului aduc informații de neînlocuit. Simplele anunțuri de pe pietre funerare, de pildă, de genul „Aurelius. Veteran” — iar din acestea s-au găsit foarte multe în necropolele cercetate pe tot cuprinsul țării —, sînt o sumă de argumente ale romanizării populației locale. Mulți sînt autohtoni (celelalte elemente din ritualul înmormîntării o dovedesc) care au adoptat însă viața romană, moda vestimentară, învățau latina...

Poate cele mai interesante — și, din păcate rămase departe de cunoștința și conștiința opiniei publice, a marelui public atît din țară cît și dincolo de granițele noastre — sînt tocmai acelea găsite pe teritoriul altor țări, vorbind despre Dacia. De aceea, tipărirea volumului amintit, ce le va înmănușia, pe lângă valoarea științifică intrinsecă este o restituție necesară și din acest punct de vedere. (Găsim chiar cuvenit a se „po-vesti” despre ele într-o lecție din manualele școlare de isto-

col de la războiul Traian — Decebal se păstrează arma tipică a Daciei, cine ar putea să se mai gîndească la stupida teză a exterminării populației autohtone? ! Mai mult, astfel de inscripții, atestă prestigiul de care se bucurau în Imperiu „cei mai viteji și mai drepți dintre traci”. Unul din cei doi soldați se chema Decebalus, purta numele marelui rege. În foarte multe legiuni apar de altfel, soldați cu acest nume. În legiunea I Italica, aflată la Novae (Sistovul de azi) sau în XI Claudia de la Durostorum (Sistria), și asta în jurul anului 230, sînt înregistrați soldați Decebalus. Chiar în garda imperială a lui Septimius Severus, la Roma, în garda călare (garda de corp) apare pe o inscripție dedicată împăratului, numele de Silvinius Decebalus. Pe alte inscripții funerare s-au întîlnit și alte nume regale dace — Scorillo, Komosicus, Diurpaneus, probabil nume prea tipice, ori ca însemn al etniei, sau ca simbol al libertății, dacii din Provincia au continuat să dea fiilor lor nume de iluștri regi ai lor.

Revenind la inscripțiile de pe teritoriul țării noastre, în continuarea de idee a însemnătății lor

Dr. Marin Cărciumaru, cel care, dintru-n colț al acestei rubrici, ne-a purtat prin cîteva puncte ale artei străvechi, să nu vă surprindă, nu este istoric. A absolvit Geologia-Geografia, științe tot mai înrudite cu arheologia prin ramura lor de graniță palinologia. El se ocupă de reconstituirea mediului fizic unde a evoluat omul și societatea omenească, de la primele începuturi de existență, aflat „buletinul meteorologic” al timpurilor apuse prin flora și fauna lor iar pe acestea, printr-o muncă sisifică de colectare și studiu al polenului fosilizat și al semintelor carbonizate din straturile de cultură și civilizații preistorice și antice. L-am găsit într-un laborator de la Institutul de arheologie printre microscopie, flacoane, eprubete, balanțe și o stație, cît o jucărie, de flotație de minereu, adică printre instrumentele sale de lucru. Studiile de climatologie în sprijinul cercetării istorice cunosc astăzi în lume o extensie deosebită, iar școala românească de arheologie, cu ascendențele ei de pionierat pe plan mondial, nu putea să rămînă în afara lor. Cu atît mai mult cu cît avem tradiții valoroase și în geologie și antropologie. A cunoaște cît mai exact clima, variațiile și perturbările ei de acum 8.000, 10.000, 100.000 de ani, istoricul poate să evalueze mai precis viața omului, întîmplările și acțiunile lui sociale, mișcările în spațiu, procesul de sedimentare, uneltele, modul și ritmul de civilizație... Dr. Marin Cărciumaru, primul și, deocamdată, singurul specialist al nostru în domeniul, aleargă de la un șanțier arheologic la altul, aleargă prin pesteri, urcă și coboară pe firul apelor, pe clinuri de deal și de munte, pe întreaga hartă arheologică atît de vastă a țării, colectînd, din straturi tot mai adînci, pămînt. Roci și sol fosil. Din circa 200 gr., cu mult mai puțin decît au adus cosmonauii de pe Lună, „printr-o serie de flotații succesive și de analize chimice” reușește să

izoleze grăuncioare cît virful de ac de polen. Supuse unui studiu atent la microscop și cu alte metode chimice determină tipul de vegetație căruia aparțin, mergînd pînă la detalii subtile, în a stabili plantele respective iar de aici vîrsta acestora ca și, firește, clima ce le-a favorizat. Construiește astfel și oferă arheologului o *diagramă a variațiilor de climă* și a corelației cu structurile de cultură materiale umane. Rezultatul muncii sale migăloase, de peste două decenii, este, într-adevăr deosebit pentru știința românească. A construit o scară a variațiilor climatice în aria țării noastre din ultimii 120.000 de ani, cu probe prevalate din peste 50 de stațiuni arheologice.

Dacă pînă nu demult, arheologii noștri, pentru culturile mai vechi de 10.000 de ani, se fixau la alte scări din Europa, socotite valabile și pentru mediul geografic al acestei zone, prin lucrarea palinologului Marin Cărciumaru se pot întreprinde acum studii comparative climatologice și de istorie cu restul Europei, fiecare scară culturală fiind cu mult mai mare precizie plasată în scara climei. Iată, de pildă, s-a putut stabili astfel mai exact durata (controversată) a Culturii musteriene, pînă acum 20.000 de ani. Pe baza studiului polenului, contribuții foarte importante a putut aduce, privind începuturile agriculturii în aria geografică a României. Într-o așezare de la Porțile de Fier, datată de acum 8.000 de ani, s-au constatat grăuncioare de polen de graminee de tip cerealiar ca și unele din corn de cerb, cele mai vechi de la noi, între care și un fel de brăzdar. La ce le-au folosit?, se pune

întrebarea, căci era exclusă posibilitatea cultivării pămîntului, dat fiind vîrsta lor. Cercetări fundamentale americane și japoneze au stabilit că limita de mărime a polenului, între cultivat și sălbatic, este de 38,5 microni, ce este deasupra reprezintă cultura, ce este dedesubt — e floră spontană. În așezarea de la Porțile de Fier, în straturile de jos, grăuncioarele de polen coborau sub această valoare, ca din strat în strat să crească dimensiunea, procentul celui sălbatic fiind în descreștere. Incontestabil, era vorba de „domesticirea” și cultivarea acelor graminee, stabilindu-se astfel cea mai veche dovadă, cu mult sub durata de timp socotită pînă atunci,

litice din România” este socotită o achiziție științifică de seamă, fiind distinsă cu Premiul „V. Pârvan” al Academiei RSR.

Concomitent cu determinările de polen fosil, și-a concentrat o mare parte din timp și din energie, studiului microfossililor și în special al semintelor carbonizate și al amprentelor de seminte din stratele de cultură, în același scop al reconstituirii agriculturii, fenomen istoric de cea mai mare însemnătate întru înțelegerea și descifrarea tipurilor și nivelelor de civilizație atinse de locuitorii ariei geografice a țării noastre. În depozitele institutului a găsit o colecție impresionantă de seminte carbonizate rămase însă necer-

pozitat într-un mic vas-puşculiță din ceramică de formă semisferică iar după analiza semintelor s-a putut stabili că datează cam de pe la anul 4.000 î.e.n.

Pe loturi mari de seminte colectate din numeroase așezări și culturi de epocă a bronzului de pe tot cuprinsul țării a putut să determine explozia unei agriculturii în epocă. Totodată, să aducă astfel unele corecții unor ipoteze istorice. De pildă, se credea că în cetățile din Munții Orăștiei nu se cultiva grîu, acesta ar fi fost adus mai departe, dincolo de munți, din Lunca Mureșului. Determinările de seminte carbonizate, de la Grădiștea Muncelului și Sarmizegetusa, coroborate cu observații etnobotanice, arată că se cultiva în apropiere, pe platou. Informații ce revaluează interpretările privind viața așezărilor și cetăților din inima Daciei. Determinările asupra a peste 100.000 de seminte au dus la identificarea existenței în cultură a mai multor specii de grîu, ceea ce denotă cultivarea lui pe o perioadă foarte lungă de timp. Prin cercetări directe, a mai putut constata, păstrarea unor obiecte de cultură, a unor tehnologii, cum am spune azi, și anume, intercalarea în aceeași parcelă a două specii de cereale, de pildă grîu cu orz sau grîu cu secară, ceea ce era în directă relație cu clima, probabil, în funcție de rotația unor ani secetoși. Precum și interesante aspecte de ritual, cum ar fi acela întîlnit la Suciava-Celei (Oltenia), în perioada de tranziție de la eneolitic la bronz, de implantare la temelia sfîșilor de case a unor boabe de orz...

„Palinologia și palinologul au intrat, așadar, cu toate drepturile în parnasul științei istoriei, dar nu numai al istoriei ci și al altor științe umaniste. Își au la Institutul de arheologie din București un reprezentant pe măsura cerințelor.

Pagină realizată de CICI IORDACHE-ADAM

Ce este palinologia?

a cultivării de plante în această parte a Europei. Descoperirea are o însemnătate științifică prioritară și cu totul deosebită. Pînă la ea a fost stabilit și unanim acceptat faptul că agricultura a fost adusă în Europa din „import”, din Orient. În sprijinul ideii, ecologul venea cu argumentul că acolo există și azi cereale sălbatice. Se ignora însă faptul că în Orient nu s-a făcut peste tot o agricultură atît de intensivă ca în bătrînul continent. Pe muntele Domoglet din apropiere de Herculane — deci foarte aproape de Porțile de Fier — a fost descoperită secară sălbatică. Iată cum palinologia a infirmat o ipoteză, a făcut o breșă în cunoștințe, venind să dea alte explicații începuturilor agriculturii. Cu o diagramă polenică serios lucrată a aflat ce defășări și unde a început să facă omul agricultura și ce plante a cultivat pe parcursul mileniilor. Lucrarea sa „Mediul geografic în Pleistocenul superior și culturile paleo-

cetată. S-a aplecat asupra ei și rezultatul este excepțional. Dacă pînă în urmă cu 4-5 ani se cunoșteau doar cîteva plante cultivate de om, acum avem dovezi din peste 50 de așezări, — începînd de la Cultura Criș și mergînd pe verticala timpului, pînă în secolul al VI-lea e.n. —, a zeci de plante cunoscute de om de-a lungul acestei perioade. La Grădiștea-Ulmeni (în Cîmpia Munteniei) a descoperit un obiect de podoabă unic și necunoscut pînă acum în această parte a Europei. Un colier confecționat din seminte. Ale unei plante identificate, în urma unor perseverente investigații, și azi în flora spontană, numită de localnici chiar *mărgelușe*. Era însoțit și de instrumentele cu care a fost confecționat, un fel de lame și ace din cuarțit. Explicabil, semintele, — deși, foarte mici au diametrul de 2-3 mm., sînt însă foarte tari, silicioase. Între ele, pe colier, sînt intercalate niște la fel de mici agregate diferit colorate, de la roșu aprins la alb. Se afla de-

O scrisoare din partea a 20 de gospodari din satul Văleni, comuna Geoagiu, județul Hunedoara, a fost adusă la redacție de un consătean al lor numit la Deva, Remus Borza. În ea, Emil Ardean, — și el originar din Văleni, dar mutat la Orăștie — este reclamat că „a pus stăpînire pe o mare suprafață de teren arabil și pășune, care este proprietatea noastră, pentru care plătim impozit, dar care e pășunat de turma formată din oiile lui și ale prietenilor lui”. Scrisoarea mai precizează: „Cînd ne-am dus la primărie și i-am spus vicepreședintelui Ioan Vălean că prin luarea pămîntului noi nu mai avem unde să pășunăm animalele și cu ce să le furajăm pe cele contractate cu statul, răspunsul vicepreședintelui primăriei a sunat așa: „Nu mai creșteți animale, creșteți ciini!” Se mai spune, de asemenea, că „Emil Ardean are angajați la turmă paznici care trec peste tot cu oiile, pe unde-i taie capul, prin culturile oamenilor, iar, dacă zice cineva ceva, ei sînt gata de bătaie”.

La Geoagiu, primarul Ioan Necșa este sigur că n-au dreptate cei ce reclamă. Contractul de pășunat a fost încheiat între ciobani și primar. „Au fost doi ciobani și ei, care coordonează”, ne lămurește tovarășul Ioan Necșa. Pentru detalii, sîntem rugați să vorbim cu vicepreședintele Ioan Vălean. „Este zonă necooperativizată”, zice dînsul. Sat îmbrătit. Tinerii au tot plecat. La ei a devenit o tendință generală să nu mai crească oi. Vite mari au. Ei acceptă orice numai să nu-l ducem acolo pe Emil Ardean, cu turma lui. Dar acestuia i-au mîncat lupii, săptămîna trecută, jumătate din oi: 40 i-au omorît. El a predat, anul trecut, la stat 870 de kilograme de brînză, echivalentul a 34 de hectolitri de lapte. Este ceva, față de 180 de hectolitri cît a predat toată comuna, adică 11 sate. Cîțiva din Văleni au venit și la mine. Eu mă munceam să le explic că le facem un bine, să crească efectivul de ovine, dar ei acest lucru nu puteau să-l înțeleagă. Supărarea lor cu Ardean? Să nu fie el cu oiile. Că le ține acolo și iarna și vara, că ei mai au lucernă, griu și le calcă, ține vara porci la stînă și le strică porumbul, cartofii. La care eu le-am spus să mă cheme și îi luăm animalele, le predăm la stat, evaluăm paguba, stabilim despăgubiri. Însă anul trecut ei n-au reclamat asemenea întîmplări. Victor Ardean, tatăl lui Emil, are 9 hectare și 6 ari. Deține 5 bovine, 5 porci și 12 oi. Oile lui Emil stau iarna la pîrînt, dar nu le-am trecut în registrul agricol, că el are domiciliul în Orăștie și le trece acolo. Nu știu cite are”.

La Văleni ajungem împreună cu Ioan Vălean. Cu excepția citorva, la celelalte case ajungi luînd dealurile pieptis. Fie că este potecă, fie că nu. Dealurile pietroase îngăduie vegetație săracă, printre păduri. În fiecare virf de deal dai de o casă. Sau de cîteva. Vecinii bat cu pasul între ei cam jumătate din lungimea unui sat de cîmpie. Ajungem și la o gospodărie de la care nu se zărește nici o altă casă. Mai sînt și altele la fel, ni se spune. Stăm de vorbă cu mai mulți gospodari dintre cei

ale căror nume le-am citit în scrisoare. Ei confirmă cele puse pe hîrtie și adaugă alte detalii. Ioan Popa: Ardean avea unde să-și păască oile lui, dar i-a plăcut să le bage pe terenurile noastre. Nu el, că a avut slugi la oi. Oamenii din altă comună. Dar nici nu erau oameni care să știe rostul oilor. Pe terenul pe care l-au stricat ei, puteau să fie ținute mult mai multe. Acuma oile sînt la Homorod, satul prin care ați trecut urcînd spre noi. Mai are o slugă și la capre. Seara le închid la tatăl lui. Eu mi-am dus oile, anul trecut, într-o turmă din alt sat. El și-a bătut joc de noi toți. Nu mai știu ce ne-a răspuns tovarășul Ioan Vălean, cînd am fost la dînsul. (Vicepreședintele repetă singur îndemnul la crescut ciini, iar nouă ne explică: „Tot v-ar fi spus ei.”) Se bate în piept — continuă Ioan Popa despre Emil Ardean — că el

bătrîn de 77 de ani ne spune că dînsul i-a lăsat de bună voie lui Emil Ardean un teren al său pentru pășunat, „numai să-l îngăduiască, să-l mai pot lucra”. Cît privește dimensiunile turmei de anul trecut, lucrurile plutesc în ceață. Unii spun că ar fi fost aproape 400 de capete. Ioan Vălean susține că n-ar fi fost mai mult de 280. Ale cui erau și cite știau numai ciobanii. La primărie n-ar fi știut nimeni. Victor Ardean (tatăl lui Emil): „Am avut 126 de oi anul trecut. Atîtea am declarat și anul ăsta. De curînd, ne-au stricat lupii multe. Nu știu cite oi, dar mie știu precis: 15. (Din care fiul său a declarat 7, după cum se va vedea. n.n.). Turma de anul trecut a avut vreo șase-sapte sute de oi”. Emil Ardean: „Eu sînt magaziner la centrul de colectare și prelucrare a laptelui din Orăștie. În 1987 am avut, im-

zină. El avea. Și a promis că mă distruge. Dar eu sînt corect. Și eu nu sînt decît un simplu om”.

Uită că țărani din satul său natal sînt tot niște simpli oameni. Poate mai simpli. Poate mai oameni. Uită că, pe același drum, tot atîta consumă și mașina lui! La primăria din Orăștie, registrul agricol arată alte detalii expresive. Anul acesta el a declarat 117 oi. Dar, sistematic, nu declară miei. De ani de zile amănuntul acesta nu deranjează pe nimeni. Cum n-a interesat nici cîți miei și-au dat duhul în săptămîna 4—10 aprilie. Nu cumva fiindcă pentru cei ce închid ochii a fost săptămîna mieilor? Dacă nu cumva chiar a mieilor ieftini. Nu acuzăm pe nimeni, dar aceste scăpări prea bat la ochi. Nu le vede doar cine nu vrea. Nu este greu de văzut nici cită lumină s-au străduit cei de la comună să facă în viața celor ce se încapăținează să nu-și părăsească gospodăriile din Văleni, să crească animale (chiar dacă mai mult bovine decît oi), să contracteze cu statul. Sînt văzute prea multe (inclusiv interesele unui singur cioban) înainte de a se vedea faptul esențial că acești oameni, chiar virșnici, cresc animale, țin viu un sat — treizeci și opt de fumuri vii, cum spun ei — și niște pămînt pe care, în lipsa lor, nu l-ar mai munci nimeni. Și n-aș zice că o fac pentru că este plăcut. Cel mai apropiat magazin sătesc se află la Homorod. Drum de 6—8 sau 9 kilometri pentru ei. S-au lăsat și de fumat, decît să bată atîta cale după țigări. Or, pentru condițiile în care își țin ei gospodăriile și animalele, parcă nu este cel mai omenesc lucru să le reproșeze Ioan Vălean că, acum, la bătrînețe, țin mai mult vaci decît oi, fiindcă nu mai prea pot alerga. De altfel Ioan Vălean ne-a mărturisit răspicat marea sa regret că s-a născut prea tîrziu, că în nu știu ce împrejurare ar fi găsit el știința pentru a nu mai avea de furcă acum cu cei care refuză să intre unii în terenurile altora, cum le spune el — „așa vă spun eu, așa vă spune primăria” — din cauza simțului de proprietate. E drept că vicepreședintele, cu tot numele lui, este din alte părți, că este profesor de latină și nu un simplu om, dar prea îi place Emil Ardean care intră, fără scrupule, unde îi spune dînsul și pentru care primăria — mai ales cînd îi convine — este Ioan Vălean. Bunul simț și omnia care mai pîlpîie în comportamentul vălenarilor țin de tradiția cea mai curată a existenței satului, a obștei lui și, de bună seamă, nu se prea învață prin școli. Relația obștei cu un tînar grăbit să cîstige mult și doar planul de suprafață. Sub el, tabloul are o complexă infrastructură de relații ascunse, care duc pînă la destinațiile multor miei nedecarați, și pînă la benzina arsă cu ghiotura în scopuri mai mult sau mai puțin ciobănești, pe aceste locuri pietroase unde blîndetea țărănilor începe să dea scînteie, semn, între altele — a se vedea și contractele lor cu statul — că nu sînt „sălbatici”, cum crede și ne spunea Ioan Vălean.

DORIN GHERGHINESCU

Cine îi controlează pe controlori?

Dimineată de sfîrșit de aprilie. Urc în gara București Obor, împreună cu un coleg de redacție, în trenul cursă de persoane 8313, avînd ca țintă comuna Lehliu, pentru documentare și realizarea unor reportaje. Ne căutăm două locuri și ne așezăm. În compartiment vreo douăzeci de călători. Nu se auzea decît huruitul roților și cite o soaptă, ici-colo.

La un moment dat, ușa compartimentului se deschide brusc și se trîntește înapoi cu putere. Înăuntru pătrunde un individ cu o cicatrice la buză, îmbrăcat cu o haină albastră, cu gulerul ridicat, purtînd pe umăr o geantă de voiaj roasă de vreme. Și, uitîndu-se încruntat la primul călător de lîngă usă, îi cere, răstit, acestuia „Biletele!” Rînd pe rînd, biletele trec pe sub creionul presupusului controlor. „Aces-te legitimații nu sînt valabile!” se aude spunînd, la fel de hotărît, „controlorul!”. „Bine, dar sînt abona...” „Buletinul!”, i-o tăie scurt individul. Omul, nedumerit, bagă mîna în buzunar și îi increditează documentul.

Controlul continuă. Sîntem față în față. Nu am scăpare. Biletul!, mi se cere. Nu știu ce să fac? Să ridic mîinile ori să o iau la fugă. Fiți amabil, cine sînteți?, îndrăznesc eu. Și mai încruntat de obrăznicia mea, individul, răsucește reverul hainei și, aplecîndu-se amenințător, îmi arată cu iuteală o insignă lunguiată, pe care reușesc să disting: „CONTROL BILETE” sau ceva pe aproape. — Nu m-ați convins, îi spun. Aveți și o legitimație? Scoate, parcă din ce în ce mai energic, din buzunar o bucată de carton în copertă de plastic, mi-o flutură pe sub nas și mă întrebă: — Te-ai lămuit? — Tot nu înțeleg nimic, îi răspund.

Șeful apare și el, marcat de ideea că a fost deranjat. Din colțul unde eram blocat îi explic cele întîmplate. Se linișteste. Este chemat, în sfîrșit, și șeful de tren. Un cefeștiș civilizat, așa cum ne-am obișnuit să întîlnim în trenuri, care încearcă să aplaneze conflictul, dar deh, e mai mic în funcție. Sandu Marin, șeful echipei de control, cu o ținută corespunzătoare de cefeștiș, se legitimează, avînd asupra sa și programul de control. Îi prezintă biletele, rugîndu-l, totodată, să-mi permită să notez pe o hîrtie, pe care mi-o întinde colegul meu, numele celor din echipă. Ne înțelegem. Niță, însă, îmi smulge hîrtia din mîna și, îmbrîncindu-l afară din compartiment pe cel care mi-o dăduse, continuă să ameninte, lovînd, cu ciudă, cu „boxul” în peretele vagonului, că tot își face el ambiția. Rețin în fugă cîteva nume: Niță Gheorghe, Ivan, Oprisan, Lică, Barbu Marin. Buletinul călătorului cu abonamentele este înapoiat cu avertisment. Dau hîrtia șefului, o primesc pe a mea. „Echipa de control” coboară cu două stații înainte de Lehliu.

Din stația noastră de destinație, iau legătura telefonic cu Divizia comercială a Regionalei București. Stau de vorbă cu Aurel Duma, coordonator al organelor de control bilete. Aflu că cei care fac acest control de bilete sînt cefeștiși selecționați, cu peste cinci ani vechime, care dau examene. „Dar, îmi spune cu mîhnire în glas Aurel Duma, se mai strecoară și oameni incompetenți. Degeaba îi prelucrăm, nu se prinde nimic de ei, cum este și cazul acestui Niță Gheorghe, cu care am mai avut probleme”.

Iar ca încheiere, am putea pune întrebarea: — Pe dume-nealor, astfel de controlori, cine îi controlează la capitolul educație, conduită morală, civilizată înainte de a se urca în tren? Sînt „documente” pe care ar trebui să le poarte asupra lor, tot așa cum orice călător este obligat să posede legitimație de călătorie.

VICTOR RADULESCU

Oi și benzină sau un om care s-a născut tîrziu

are bani mulți și n-are nimeni ce-i face. O avea. Că venea și de două ori pe zi din Orăștie cu mașina aici”.

Asistăm la o discuție în contradicție, la iarbă verde, între Ioan Vălean și săteni. Vicepreședintele spune că, în contractele cu ciobanii, s-a scris doar că pășunea se va delimita ulterior, la fața locului. „Am venit eu cu o comisie și am stabilit perimetrul. N-am încheiat nici un act. Le-am arătat de unde pînă unde are voie să pășuneze turma lui Emil. Celor de la care luam teren le-am spus să se ducă pe terenurile altora care nu-și mai lucrează pămîntul”. Unul din cei prezenți afirmă că el nu intră, pe vorbe, în terenul altuia, el nu face ca Emil Ardean, că la el nu s-a pomenit așa ceva. De data aceasta Ioan Vălean este cel care nu înțelege logica interlocutorului. Irritat îi spune: „Dumneata ai făcut pe altul domn. Uite, noi am făcut pe unul, dumneata ai făcut pe altul, asta-i tot. Eu am pus în cîntar doi. Pe escrocul pe care l-ai ținut dumneata în spate și pe escrocul pe care l-am ținut noi. (Acest rezumat al povestirii este grăitor și demn de reținut. Pornind de la el, s-ar putea lămurii multe. Rămîne doar ca factorii de la județ să facă acest lucru. n.n.). Dar, uite, asta a dat atîta la stat; al dumitale n-a dat nimic. Știi ce zic eu: ar mai trebui respectate și legile!” Țărani nu prea par a înțelege despre ce lege a selecției escrocilor li se vorbește piezîș. Ei continuă să relateze cum li s-au stricat culturile chiar în afara aceluși perimetru, cum ciobanii l-au amenințat pe Ioan Clonța că îl omoară dacă se apropie, cînd a strigat să scoată oile din griul lui, că Emil Ardean le spunea sfidător că n-au decît să reclame cît poftesc, fiindcă el „are oameni la comună, are peste tot, chiar și la Deva”. Un

preună cu tata, 100 de oi. Toată turma a avut cam 350 de capete. Erau din Homorod, fiindcă n-au mai vrut cei din Văleni să dea oile la mine. Ciobanii nu mi-au spus de certuri cu oamenii. Nu știu să le fi stricat ceva. Anul acesta la recensămint, am avut 126 de oi. Dar mi-au stricat lupii, în noaptea de 5 spre 6 aprilie 7 miei și 3 oi. Am dus o doctoriță din Orăștie la Homorod și mi-a făcut acte de constatare. Eu nu cer daune la ADAS. N-am cerut niciodată. Benzină scot cîteva cote, fiindcă îmi dau alții cărora nu le trebuie. Eu sînt un simplu om. Nu eu m-am dus să bat făruișii pentru delimitarea pășunii. Asta au făcut cei de la primărie. Mie, dacă îmi spun să intru într-o curte să pășunez, eu acolo intru. Dacă au procedat legal sau nu, eu nu știu, nu mă interesează, asta ei știu și pe ei să-l intereseze. Primăria a stabilit ce oi să intre în turmă. Ciobanii știu cine a dat oi și cite, eu nu știu. Pînă anul trecut le-am ținut vara la Orăștie (De unde veneau la județ reclamații similare cu cele ale vălenarilor, după cum ne-a relatat tovarășul Nicolae Stănculescu, secretarul Consiliului popular județean n.n.). În 1987 am avut 40 de miei. În primăvara asta au fătat deja 54 de oi. Am contracte și la primăria din Orăștie. Dar acuma, la sfîrșit, să vă spun eu adevărul, de unde vine dumsănia contra mea. De la Remus Borza. Nu stă în sat, dar a adus în toamna trecută o turmă din alt județ la Văleni. Eu am cerut celor de la primărie s-o scoată din sat. Ceea ce s-a și întîmplat. El s-a supărat rău pe mine. Este și prieten cu oamenii din sat, că le duce, de ani de zile, pine, de două ori pe săptămîna. Pînă anul ăsta era șofer la Orăștie. De aici pînă la Văleni se consumă, din cauza drumului, și 20 de litri de ben-

Note

Florăresele din jur i-au aruncat priviri ucișătoare, iar noi obișnuim să plătim totul, pînă la ultimul leu, am insistat să ne fixeze prețul. În fața refuzului său categoric, femeile neîncrezătoare au vrut să-i inapoieze florile. „De ce și pentru ce, nu putem primi!”... S-a petrecut ceva uimitor... A început să ne roage, pe noi, cei din jurul său, potențiali cumpărători, să primim ofranda inimii sale. M-am prezentat, i-am spus că vreau să scriu despre raritatea gestului său, l-am întrebat cum îl cheamă, cine este, de unde vine. Mi-am dat seama că erau întrebări fără valoare pentru acest tînar. „Ce importanță are cine sînt? Un om din România care a vrut să dăruiască liliacul înflorit, din curtea sa, de la țară”. Scurt și cuprinzător. Apoi a traversat strada, pierzîndu-se în mulțimea grăbită a Capitalei, ca și cînd n-ar fi fost.

Pun stiloul deoparte și-l întreb pe colegul meu dacă mă veți crede că așa s-au petrecut cele cîteva minute care au făcut să înflorească liliacul în inima noastră. Colegul, cu înțepciunea celui care a văzut multe, mă asigură că autenticul

nu se poate măsura. Semnez pentru fiorul întîmplării de ieri și vă doresc să aveți și dumneavoastră parte de o întîmplare așa de frumoasă, pătrunsă de nobletea unui suflet cald și sensibil. Dragă omule necunoscut e atît de bine că există!

I se spune toc cui

Reconsider, cu seriozitate și gravitate, importanța unui toc, de zece centimetri înălțime.

O pereche de pantofi, calitate lux, cu prețul corespunzător, a fost înnoită într-o însoțită dimineață din această primăvară. Modelul deosebit de reușit, culoarea roșcată a pielii, au fost remarcate de toți cei care prețuiesc lucrul de calitate. După o oră de umblat însă, tocul cedează brusc, pe asfaltul neted. Și deodată, femeia care a avut „plăcerea” să poarte această elegantă încălțăminte, se vede nevoită să se descalce, în plină stradă, și cu pantoful „rănit” face semn unui taximetrist,

Pantofii moderni trebuie să poată fi purtați măcar în sezonul care i-a lansat, dar iată, prin derogare de la norme și chiar de la prestigiul propriu, o unitate de producție stabilește un alt barem — o singură zi, de fapt un singur ceas de folosință.

Marca fabricii, care se întărește prin eforturile conjugate ale colectivului, este astfel înțeleasă? Tocul frînt, ca de o lovitură de cuțit, este dovada irefutabilă a unui control de... necalitate. Patru sute cincizeci de lei pentru o plimbare de o oră este mult prea mult pentru orice buzunar!!

Privesc mai atentă strada. Cîteva tinere, stau rezemate de pereți, cu un pantof în mînă, același semn vestitor pentru taximetrist. Drumul într-un picior, pînă acasă, ar fi o noștidadă, acceptată doar pentru copii. Subiectul poate părea unora doar un moft. Încercați să vă imaginați că rămîneți numai într-un... pantof și vă veți întreba, ca și mine: nu trebuie tratat cumpărătorul cu mai mult respect, de către unii producători?

CARMEN DUMITRESCU

„La noi, liliacul se dăruiește”

Îmi scald sufletul în culoare și parfum, îmi încarc privirile cu frumusețea tufelor mov de liliac. Le așez în vase la mine acasă, la redacție. Mă cunosc toate florărescile. Mă strigă și mă invită să le cumpăr coșurile încărcate cu revărsările primăverii.

Ieri am trăit bucuria unui gest deosebit, cu o valoare rară. Cel puțin douăzeci de femei, dacă vor citi aceste rînduri, vor retrăi intensitatea clipelor pe care le-am împărțit.

Eram la Universitate. Aglomerația obișnuită, mulți studenți intrau și ieșeau de la cursuri. Un adolescent, îmbrăcat țărănește, avea brațele încărcate de liliac, care la un concurs ar fi obținut premiul I. Lumea crezînd că e de vinzare se oprea, cerea, iar tînarul alegea, împărțea, cu plăcerea dăruitului, pentru că la fircasă întrebare cît costă ramura a îndreptat ochii mirați către noi.

— La noi, în Oltenia, liliacul se dăruiește.

CIRCULAȚI, VĂ RUGĂM, CU ATENȚIE!

Pe drumurile Argeșului, despre răspundere și siguranță

Există un spectacol în care sîntem deopotrivă actori și spectatori: spectacolul străzii. Circulația pe drumurile publice a devenit o componentă definitorie a societății moderne. Odată cu asta, a apărut un întreg cortegiu de probleme — tehnice, economice, dar și sociale sau psihologice. Ca atare, s-a întărit și mai mult rolul acelei instituții care „filtrează” toate aceste probleme și care este nimeni altul decît agentul de circulație. Am încercat în paginile de față să surprindem o zi din viața acestei instituții. Am optat pentru „Circulația în Argeș” din mai multe motive: este județul cu o dezvoltare industrială explozivă în ultimele două decenii — fapt ce a amplificat puterea economică a așezărilor și a oamenilor, ridicînd-o la acel exponent al vieții de fiecare zi care este autoturismul; apoi, Pitești este orașul interferenței dintre două simboluri ale circulației rutiere în țara noastră: uzina Dacia și autostrada. În Pitești se înnoadă (mai bine zis, se împletesc) șapte fire de circulație — dinspre Vilcea, Curtea de Argeș, Cîmpulung, Slatina, Drăgășani, Chitila („șoseaua veche”) și București, autostrada „Aurora”; Argeșul este, astfel, județul cel mai tranzitat din țară. Și am ales acest județ pentru că, deși drumurile au rămas aceleași, dar numărul de mașini și permise de conducere a crescut copios, totuși, numărul accidentelor de circulație a scăzut continuu în ultimii 11 ani.

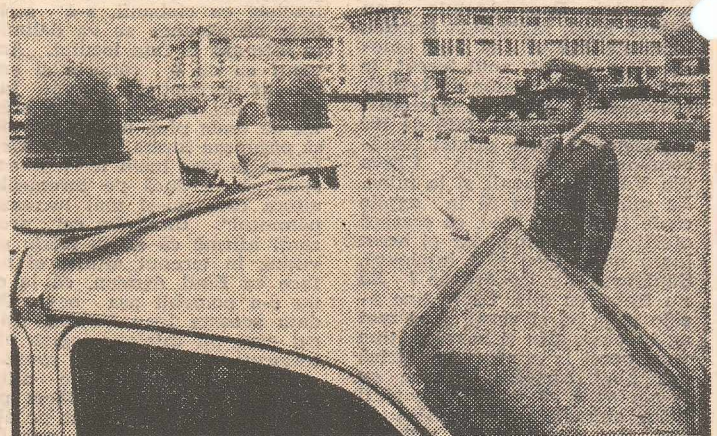
Am vrut să vedem nu cum se circula în Argeș, ci cum se muncește pentru ca în Argeș toată lumea să circule în siguranță. Am plecat la drum cu prejurcățile oricărui șofer amator, dar m-am întors mult mai relaxat. „Drumul te întărește”, spunea la un moment dat unul din interlocutori; aveam să-i dau dreptate.

Alt fel de anchetă

Un om care în a doua propoziție a unei conversații folosește la locul lui cuvîntul „exonerat” te obligă să gîndești și să vorbești pe măsură. Să te „întrebuințezi”, adică. În biroul căpitanului Simion Dumitru se afla un tinăr cu părul creț și miinile tremurînde. Se interesa de rezultatul propriei analize a alcoolemiei. Îi cheamă Onu Nicolae, strungar la C.P.L., 28 de ani, tatăl unui băiat de 5 ani și jumătate. Șeful biroului circulație al municipiului îl îndeamnă să povestească. Îi mai corectează din cînd în cînd amneziile la răspunsurile pe care mi le dădea. În dimineața meciului cu Rapid am băut o jumătate de litru de țuică. Ziceam că nu plec din casă. După-masă m-am răzgîndit. M-am urcat în mașină... Numărul de înmatriculare avea drept de circulație? Nu. M-am dus spre Trivale, pe la Prundu, ziceam să evit centrul. La o trecere de pietoni, am lovit o femeie cu aripa din stînga. Am coborît s-o ajut, a dus-o la spital un ARO. A primit trei zile concediu medical. („A avut o șansă providențială! Erau 14 și 16 m urme de frînă,

adică rula cu 80 la oră. A luat acea femeie ca pe fărâș! Un sofer beat care conduce o mașină pe drum public înseamnă pericolul unei bombe!”). Ce căutai în Trivale? Efectiv nimic. Am auzit că ai avut certuri în casă în acea zi... Mă duceam la fosta soție. Te-ai recăsătorit? Nu, locuiesc cu o fată pe care o cunosc din septembrie. Mai departe. Am vrut să plec, să-mi văd de treabă. („A tras mașina într-o parcare dosnică dintre blocuri și-a părăsit-o. Mă anunțase un sofer de București, m-am deplasat la locul accidentului și numai cu ajutorul oamenilor l-am putut găsi; apăsarea și dispărarea de la mașină ca un iepure — numai cu participarea efectivă a publicului l-am putut prinde!”). Ce te-am întrebat cînd ne-am văzut? Nu-mi amintesc. Nu te-am întrebat „de ce fugi?”. A da, și v-am răspuns, cum să nu fug, dacă sînt băut! Ce gîndești despre toată intîmplarea? Nu știu să vorbesc; întrebati-mă și răspund. La ce te aștepti? La ce pot să mă aștept, dacă am făcut alitea?! Cine-i bătrîna care se interesează de tine? Bunica, are 68 de ani și-un

picior de lemn din vremea războiului. Ea-mi crește și băiețelul. Nu mai ai nimic de zis? Știi că sînt vinovat! Atît. Și că acum mi-e frică și să merg pe stradă. Cîți ani avea femeia pe care ai lovit-o? În jur de 30. Are doi copii. Socru ei este mai infuriat. Omeneste, te-am înțeles de ce-ai fugit. Dar în asemenea situații aveai niște obligații clare, stipulate expres. Trebuie să-ți modifice ceva în comportament. Barem să-ți menții părerea asta de rău! Intenția noastră e bună, încercăm să te corectăm. („Cu tot ce va fi posibil, legal, îl vom ajuta”). Pînă la hotărîre ți-am spus să faci cîteva lucruri: să mergi la serviciu, să ai grijă de copil și de familie. Dar cit mi-a ieșit alcoolemia? Încă n-a

ieșit rezultatul. („N-are rost să-și pună speranțe — cînd l-am întilnit era inconștient de beat!”). Știi cum li se spune la befiți? Nu. „Pianisti”, pentru că le tremură miinile. Și căpitanul Simion încheie conversația pe același ton în care fusese începută: calm egal, firesc. Cu un „la revedere” care se va petrece, desigur, dar asta n-a anulat posibilitatea unui dialog civilizat.

Este ofițer din 1978. În '80 a absolvit Facultatea de Drept de la Iași. În '81 a revenit la circulație, iar din '86 conduce biroul circulație din cadrul miliției municipiului Pitești. Este imperturbabil, calm, vorbește și gesticulează liniștit, surizător, dar ferm.

1. LA BARĂ. Mecanicul Oanță M. Nicu remorca cu „Dacia” 2-AG-7992 o caroserie nouă la volanul căreia se afla Popescu Mircea, bucătar la restaurantul „Argeșul”. În afară de volan și roți, caroseria nu mai avea nimic altceva. „O echipează rudele, acasă, la Bradu”.

2. JALUZELE DE TURNU SEVERIN. Cristescu Ion Viorel se pretinde mecanic la Service-Ștefănești. Mașina arată într-un hal fără hal — ca și proprietarul, de altfel. („Cum e omul, și mașina!”). Chelului îi trebuia, însă tichia de mărgăritar — niște jaluzele interioare din aluminiu, foarte dichisite, dar inutile (mai ales pe-o ăstfel de mașină!). De unde le ai? Drept să vă spun, mi le-a dat cineva. Cine? Un client din Turnu Severin, nu-i mai știu numele. Știați că e in-

terzisă montarea pe mașină a oricărui echipament neprevăzut de constructor? Da, aveți dreptate. (La adăpostul jaluzelelor, lîngă bancheta din spate, Viorel mai avea și niște piese noi pe care, chipurile, le cumpărase din tirg).

Slăbiciune la moda jaluzelelor avea și Pătru Cornel (4-AG-5976). Știa că „nu e voie”, dar le-a montat ca să le transporte dintr-un loc în altul.

3. „SIGURANȚA INCEPE DE AICI, adică de la calitatea, și chiar curățenia străzii. Eforturile Consiliului popular județean de a întreține drumurile Argeșului cit mai îngrijite se regăsesc și-n numărul descrescînd de evenimente rutiere pe teritoriul județului”.

4. CALUL ÎN PRIZĂ! De ce se grăbește Mușav Nicolae? Pînă să radă o berică peste drum, la bîtul „Mateiaș”, lăsase calul singur, în marginea selei spre Mioveni.

5. TREABĂ CA PE ROATE. Secția de transport Bascov a Trustului de foraj Pitești era un loc cu probleme pentru serviciul circulație. Mașinile de aici crează în condiții grele, aproape non-stop și în z (din cinci județe) cu terenuri accidentate, greu accesibile. Suficiente circumstanțe ca ordinea și disciplina fie lăsate în dorul lelii. Totuși, de cînd a fost numit al acestei secții, subinginerul Ion Roșca a reușit aducă la lumină această „pată neagră” a circulației județene. În acea după-amiază oarecare a raid-

„Drumul te întărește!”

Plec într-un raid cu maiorul Nicolae Mihăescu, șeful serviciului circulație din cadrul miliției județului Argeș. Amin- doi în exercițiul funcției, fiecare încercând să si-o îndeplinească pe-a lui. În ceea ce mă privește, am să pun cap la cap doar replicile pe care le-am primit într-un „dialog în mers”, mereu și inevitabil întrerupt de obligațiile sale de serviciu.

„Prevenirea nu este o nou-tate în munca noastră. Doar că încercăm să găsim mereu alte forme și metode care să-i îndepărteze pe oameni de necaz. Circulația începe din garaj, înainte de a pune contactul. Încercăm să-i convingem pe conducătorii auto să-și asume niște responsabilități în mod conștient, nu numai la gândul că vor întâlni un agent de circulație”.

„Ne implicăm înainte de practica efectivă a conducerii. Oricine care are un permis de conducere sint sigur că ține minte toată viața instructorul care l-a pregătit și agentul de circulație care l-a examinat. De aceea, căutăm ca aceste personaje să reprezinte cu adevărat niște modele”.

„Aș face un îndemn: cel care dorește permis de conducere, să transpire mult la pregătire și, dacă se poate, deloc

„Disponem de cadre bine pregătite și cu un comportament civilizat. De aceea prețindem din partea participanților la trafic tot un comportament civilizat, care se realizează prin însuși actul de conducere și prin modul de adresare. Știm că oprirea duce automat la o stare nervoasă a celui care conduce și că intră în funcțiune instinctul de autoapărare. Dar noi sintem cei care spunem «ce s-a întâmplat», nu trebuie să se înceapă dialogul cu treaba asta”.

„Nu urmărim sancțiunea și nu o tratăm ca un scop! Aplicăm sancțiuni cind nu se mai poate altfel! De exemplu, băutura, pentru că gestul de a bea și apoi a te urca la volan este premeditat, este făcut conștient. Sancțiunea devine necesară pentru că nu există nici-o scuză”.

„Pe șoseaua asta spre Colibași avem dese necazuri — și numai pentru că oamenii pleacă de-acasă în ultimul moment. Pentru cîteva minute în plus acasă, mulți au ajuns să provoace accidente grave. Ani de viață, pierduți pentru o zi de muncă”.

„Audiența înseamnă dialog continuu, pentru că în circulație apar probleme instantaneu care trebuie rezolvate la fel. Nu avem contestații. Cuvîntul nostru de ordine este că sanc-

sanțiuni, corecte dar expeditiv”.

„Munca de traseu este de bază, pentru că numai acolo poți afla secretele acestei meserii. Agentul de circulație este cartea de vizită a miliției, pentru că lucrează în contact direct și la vedere cu oamenii. Dacă agentul de circulație este instruit, competitiv, civilizat — imaginea asta va rămîne și în ochii lumii”.

„Aici refacem marcajele în zilele următoare. Consiliul popular municipal se implică foarte mult în menținerea curățeniei și ordinii rutiere ale Piteștiului”.

„În circulație, nici semafoarele, nici tehnica cea mai sofisticată nu pot înlocui conștiința omului. Lucru valabil și pentru cei care participă la trafic, și pentru cei care-l supraveghează”.

Om robust, vertical la propriu și figurat, abia trecut de 40, cu o voce clară și apăsată, Nicolae Mihăescu vorbește despre meseria sa cu pasiune de artist și răceală de chirurg. Face parte dintre profesioniștii care și-au găsit răgaz să reflecteze asupra propriei meserii și dincolo de exercițiul de rutină al fiecărei zile. Împreună cu superiorii săi, care se implică efectiv și sprijină activitatea serviciului de circulație, inspectorul șef al Inspectoratului județean Argeș al Ministerului de Interne col. Gheorghe Pintoiu, șeful miliției județene, col. Constantin Burtoiu și locțiitorul acestuia, col. Radu Păltineanu a imprimat acestei munci o „matrice” de principii și conduite foarte clare și pe deplin adaptate la specificul zonei ce-o acoperă. După absolvirea școlii, în '68, a lucrat pe traseu. În 1971 absolvă și Facultatea de Drept din București. Cunoaște fiecare drum din județul Argeș („nu există loc unde s-au produs accidente grave cărora să nu le cunoșc istoria sau să nu le fi făcut dosarul”). A întâmpinat multe momente de cumpănă, pînă să ajungă la acea experiență care-ți dă siguranță de sine. A tras de el însuși, a citit, a învățat, a răbdat, a trebuit să lucreze lingă morți, lingă singe, a asistat la drame, a anchetat tragedii și a înfruntat destine umane, a cunoscut o întreagă tipologie umană, a descifrat fel și fel de caractere și temperamente — din tot acest foc al luptei cu viața străzii ieșind mai călbit, ieșind cu fruntea sus, ieșind cu o experiență inegalabilă pe care acum o întorc și o răsfriung prin tot ceea ce face. L-am întrebat dacă nu debindea aceeași experiență umană mergind pe o altă cale.

„Asta mi-a plăcut. Deși mă costă zi-lumină și poate mai mult, mi-a plăcut să simt pulsul vieții, să văd și să întinlesc oameni, să cunosc caractere, să văd spectacolul lumii proiectat la dimensiunea edificatoare a spectacolului drumului. Drumul te întărește — ca om, ca cetățean, ca profesionist”.

Realitatea depășește imaginația

Locotenentul major Dan Săndulescu este un băiat tînăr, spileuit și istet, inclusiv student în anul IV-seral la Autovehicule rutiere. Cu toate astea, n-a avut nici-o vină e-a trebuit să facă o urmărire ca-n filme. „Într-o noapte am fost anunțat că autorul neidentificat al unui accident mortal se îndreaptă din județul Olt spre Argeș, conducînd un break cu farul din dreapta spart. La Albota l-am întîmpinat cu un filtru, dar a trecut ca un bolid prin spațiul strîmt lăsat, intrînd în oras, după care s-a îndreptat spre autostradă. La km 102 întorcea pe celălalt sens de mers, dar între timp blocasem strada cu două autobuze cu burdud, puse de-a curmezisul. Iar a întors! Prin stație am cerut celor din față să facă la fel — să blocheze autostrada cu un vehicul lung. Pînă să se răsucescă o așa mașină, breakul s-a sîrecurat, îndreptîndu-se spre București, dar pe benzile din

stînga, pe contrasens. M-am luat după el: din față veneau mașini. Șaloma ca-n filme pe ambele benzi ale contrasensului. Pe la km 90 m-am fixat la 100 m în spatele lui (circula cu 140 km la oră), stingînd farurile și girofarul pentru a nu mai sesiza distanța la care mă aflam. Din față se apropia o izotermă agabaritică și cînd asta a ajuns pe la 70 m de noi, am aprins brusc farurile și girofarul. Am contat pe socul psihologie. Izoterma a luat brusc spre dreapta ca să-mi facă loc, iar breakul, ca să evite coliziunea, a luat tot spre dreapta, a lovit glisiera care l-au proiectat la vreo 2 metri înălțime de unde a aterizat pe partea cealaltă, pe sensul normal de mers, cu mașina făcută praf în partea din față. A încercat și atunci să mai pornească motorul! În cele din urmă, l-am imobilizat. A fost o urmărire cum numai în filme se mai poate vedea”.

Educație la fiecare oprire

„Actul de conducere auto nu este altceva decît un reflex condiționat bine întreținut”, spunea la un moment dat maiorul Nicolae Mihăescu. Iar „bine întreținut” înseamnă nu numai conducerea frecventă a mașinii, ci și educația permanentă asupra problemelor circulației. „Ne interesează în mod deosebit extremele de vîrstă — copiii și vîrstnicii. Primii nu știu să se ferească, celorlalți le sint diminuate simțurile, după cum le sint și persistente niște automatisme (la 6 dimineața ies pe stradă, de pildă!), menționa căpitanul Simion Dumitru. Mijloacele de educație rutieră sint cam aceleași peste tot — diferă doar consistența și eficiența lor. În Argeș sint serane că aspectele educative ocupă un loc de prim rang în preocupările serviciului circulației. În ordinea vîrstei — pentru copii sint deja instituționalizate formele de colaborare cu școala. Între acestea, patrulele școlare au ajuns terenul de dispută a unor frumoase ambiții locale. Patru- la copiii argeșeni a fost campionă și vicecampioană națională și rămîne, oricum, printre cele mai bune din țară. Dar respectiva formație este doar virful unei piramide cu bază foarte largă, născută din pasiunea cu care cadrele didactice se ocupă în unele școli (Costești, Hirsești, Izvoru, Păpăști, Recea ș.a.) de antrenarea și pregătirea micilor dirijori de circulație.

Decisivă pentru starea circulației este, însă, conduita ce-

lor care conduc. Pentru „buna întreținere” a acestora s-a creat un cadru organizat: duminica dimineața, la cinema „Lumina” se dezbate problema de circulație, adică vizionare de filme cu tematică rutieră, discuții cu proaspeții posesori ai permiselor de conducere, analiza în colectiv a principalelor accidente petrecute în țară. „Marea noastră performanță este că la aceste acțiuni vin și oameni care nu sint obligați s-o facă, dar sint interesați să fie la curent cu pulsul problematicii de circulație. Cinema „Lumina” nu este decît un loc unde se poate dialoga civilizat despre ceea ce trebuie să facem în comun pentru ca, în circulație, totul să meargă ca pe roate! Și ne bucură că audiența acestor acțiuni benevole este tot mai mare. Dar educația rutieră, continuă maiorul Mihăescu, nu se poate realiza pe deplin numai prin astfel de întruniri, oricît de reușite ar fi ele. Decisiv este concursul pe care ni-l dau în această privință organizațiile obștești și de tineret, opinia publică, activiștii voluntari. În ce ne privește ne străduim ca fiecare întîlnire dintre un cadru al nostru și participanții la trafic să fie totodată și un moment educativ — sau numai un moment educativ, chiar dacă este sau nu cazul de contravenție sau sancțiune”.

Pagini realizate de OCTAVIAN ȘTIREANU

la examen. Emoția înseamnă lipsă de cunoștințe — și reciproc: dacă ești bine pregătit, examenul devine o plăcere. Examenul nu se termină cu înminarea permisului de conducere; el se dă de fiecare dată cînd urci la volan — și se dă în fața celorlalți și-a propriei conștiințe”.

„Accidentul este mai năpraznic decît orice boală gravă; boala te mai lasă sau îți dă un răgaz. Accidentul înseamnă clipa în care ai ignorat reguli elementare, iar ceasul nu mai poate fi dat înapoi! Niciodată accidentele n-au cauze fantastice sau sofisticate, ci numai nerespectarea unor condiții elementare”.

„Șiunea care ajunge să fie contestată n-are nici-un efect educativ, în sensul că ea trebuie în mod obligatoriu susținută, întregită, bazată — cum vrei să spunei — de lămurirea celui în cauză asupra propriei greșeli. Dacă l-ai sancționat și nu l-ai lămurit, tot degeaba!”.

„Chiar dacă greșeala e evidentă, sancțiunea nu este obligatorie: din atitudinea celui în cauză îți poți da seama dacă a înțeles sau nu că a greșit. E de preferat să-l lămurești și pentru că, altfel, iritarea celui în cauză crește, ducînd nu o dată la accidente mai grave care au urmat unor astfel de

5.

6.

7.

ul era ca întotdeauna (de la o vreme), adică în urmă. „Se impune ca factorii de răspundere să fie aproape de problemele pe care șoferii le întîlnesc la fața locului. În afară de apă, frînele nu țin, defecțiuni apar la tot pasul, iar aprovizionarea cu piese de schimb lasă de dorit”.

Printre oamenii de bază ai secției: Dulică Gheorghe (29 de ani, șofer pe doar trei mașini) și Diaconescu Gheorghe (în vîrstă de 56 de ani, din care 36 er pe numai cinci mașini grele).

Cît privește celelalte unități economice, din punct de vedere al rigorilor de circulație, la I.T.A. Ar-

ș ordinea și disciplina sint la ele acasă. Nu același

ru se poate spune despre A.C.H., I.U.G.T.C. (sec-

Pitești), „TRANSCIM”, unitățile trustului petrolier.

„Fără concursul șefilor de autobaze, coloane și garaje, o circulație în depline condiții de civilizație și siguranță nu poate fi realizată”.

6. MODELUL SĂ NU INTREACĂ MĂSURA! „Un specific al Argeșului este acela că majoritatea posesorilor de autoturisme și le întrec în la carte, din toate punctele de vedere (cazul acestui 1-AG-1174, proprietar Gheorghe Vasile, muncitor la I.A.P.). Avînd mașini foarte bine puse la punct, tentația spre viteză este irezistibilă. De aceea, în prag de primăvară, le repet rugămîntea să nu confunde străzile și drumul public cu pista de încercare de la Colibași! Radarele sint în funcțiune. Și mai reînnoim apelul de a lăsa mașinile numai cu dotările pe care le face

fabrica, fără să mai adauge tot felul de jaluzele, perdeluțe, abțîbilduri și alte briz-brizuri care sint interzise de regulament. Și sint interzise pentru că nu o dată acestea s-au dovedit stînjenoare în timpul mersului, facilitînd producerea de accidente”.

7. TRANZITUL FUNCȚIONEAZĂ. Tocmai pentru că Piteștiul este unul din orașele cele mai tranzitate din țară, prin grija conducerii întreprinderii județene „PECO” (director Marian Fulga) la stația nr. 1 Ștefănești funcționează zilnic mult așteptata pompă cu benzină pentru cei aflați în trecere prin reședința județului Argeș. Iar dacă de serviciu veți întîlni tura condusă de Gherghina Tănase, veți pleca însoțiți și de urări politicoase.

Fotoreportaj de EUGEN NEGREA

● În cadrul celui de-al doilea tur de scrutin, care a avut loc duminică, al alegerilor prezidențiale din Franța, François Mitterrand a fost reales președinte cu 54,02 la sută din voturi. Celălalt candidat, Jacques Chirac, a înfruntat, 45,98 la sută din voturi. Într-unul, anterior, premierul Chirac își prezentase demisia, după scrutin, în funcția de prim-ministru a fost desemnat socialistul Michel Rocard.

● La Viena continuă lucrările reuniunii general-europene. În această etapă se desfășoară o intensă activitate de negocieri pentru convenirea documentului final al reuniunii la toate capitolele aflate în discuție: dezarmare convențională și aspecte militare ale securității europene, principiile relațiilor dintre state, cooperarea economică și tehnico-stiințifică, cooperarea în domeniul culturii, educației și în domeniul umanitar, precum și aspecte ale securității și cooperării în zona Mării Mediterane. Tă-

rile neutre și nealinierte participante, luând ca bază propunerile făcute și pozițiile exprimate la reuniune, elaborează un proiect al documentului final. După cum este cunoscut, România a prezentat la reuniunea de la Viena propuneri concrete și participă activ, în spirit constructiv, la dezbateri și negocieri, acționează pentru găsirea de soluții general-acceptabile, pentru ca reuniunea, după cum subliniază constant președintele Nicolae Ceaușescu, să se încheie cu rezultate cât mai bune, în interesul întăririi securității și dezvoltării cooperării în Europa, în toate domeniile de activitate.

● În alegerile preliminare care au avut loc în statele Ohio și Indiana, ca și în districtul federal Columbia, alegeri ce joacă un rol important în clarificarea situației principalilor candidați ai partidelor republican și democrat pentru obținerea investiturii în vederea alegerilor prezidențiale din S.U.A. din luna

noiembrie, vicepreședintele George Bush a obținut, la republicani, victoria în toate cele trei state. La democrați, în statele Indiana și Ohio a ieșit învingător Michael Dukakis, guvernatorul statului Massachusetts, iar în districtul federal Columbia în frunte s-a situat candidatul de culoare Jesse Jackson.

● În capitala Braziliei a avut loc o conferință internațională consacrată dezbaterei problemei datoriei externe a Americii Latine și a modalităților de soluționare echitabilă a acesteia. Participanții au subliniat că împovăratoarea datoriei externe a statelor din regiune, care se ridică la 410 miliarde de dolari, constituie un obstacol greu de depășit în calea eforturilor de dezvoltare economică-socială a țărilor latino-americane, semnalind imposibilitatea rambursării ei în actualele condiții impuse de creditori. Declarația dată publicității la încheierea reuniunii consemnează urgența

instaurării unui moratoriu de cel puțin șase ani asupra rambursării datoriei externe, precum și a creării unui forum al țărilor debitoare, la care America Latină este chemată să contribuie activ în vederea soluționării prin dialog a întregii probleme a datoriei externe, inclusiv sub aspectul ei politic.

● Președintele Camerei Deputaților din Congresul Național Argentinian s-a pronunțat pentru reglementarea pe cale negociată a conflictului cu Marea Britanie în legătură cu Insulele Malvine (Falkland). El a solicitat din partea Marii Britanii „un semn de prietenie” în această problemă. După cum se știe, cele două țări au întrerupt relațiile diplomatice în 1982, când a izbucnit „Războiul Malvinelor”; în timpul acestui război, și-au pierdut viața circa 2 000 de soldați, în majoritate argentinieni.

ION CODRU ■

Comentariul săptămânii

Reducerea armamentelor convenționale

Eliminarea armelor nucleare a fost în deceniile din urmă și este și în prezent prioritară în contextul general al dezarmării. De aceea, procesul început cu Tratatul I.N.F. se cere continuat până la lichidarea în întregime a pericolului atomic. Însă, la fel ca și în cazul armelor chimice, în umbra amenințării cuipericii nucleare au sporit considerabil și s-au perfecționat armamentele convenționale, astfel încât în momentul de față diferențele, în ceea ce privește gradul de periculozitate, dintre cele două categorii de arme sînt pe cale de dispariție.

Forța imensă a armelor clasice este dată, mai întâi, de uriașele cantități care s-au acumulat și care există în prezent în lume: 150 000 de tancuri, 40 000 de avioane de luptă, 15 500 de nave de război, toate cu munițiile și cu focurile respective, un număr considerabil de rachete „clasice”, ca să nu mai vorbim de milioanele de arme „ușoare”. Continutul cel mai înarmat este, se știe, Europa noastră, în care se găsesc 24 000 de avioane de luptă, 100 000 de tancuri și 4 500 de nave de război, precum și 10 000 000 de militari, dintre care 92 la sută aparțin celor două blocuri militare, N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia. La factorul cantitativ se adaugă cel calitativ. Pentru că, de-a lungul celor patru decenii și mai bine care au trecut de la terminarea celui de-al doilea război mondial, ca urmare a revoluției tehnico-stiințifice contemporane armamentul clasic s-a perfecționat și s-a modernizat continuu, beneficiind de marile progrese din ramurile de vîrf, cum sînt electronica și laserii. Au fost, pe această bază, realizate „arme de precizie”, „arme inteligente”, vehicule ghidate de la distanță, tunuri cu bătaie foarte lungă, care pot folosi și muniție clasică, și muniție nucleară, rachete de diferite tipuri, avioane cu geometria variabilă și altele. În felul acesta, armele convenționale și-au sporit enorm efectul lor distructiv, care tinde, sub unele aspecte, să se apropie de cel al armelor nucleare.

Sînt și alte elemente de care trebuie să se țină cont atunci cînd se apreciază și gradul de periculozitate a armelor convenționale, și povara pe care ele o reprezintă pentru omenire. Astfel, patru cincimi din cheltuielile militare mondiale, care, după cum se știe, depășesc 1 000 de miliarde de dolari anual, sînt folosite pentru dezvoltarea și întreținerea forțelor convenționale. Totodată, dacă în cursa înarmărilor atomice sînt angajate doar cîteva țări, la cea a înarmărilor convenționale iau parte un număr imens de state, inclusiv din lumea a treia, care își agravează prin aceasta și mai mult starea de subdezvoltare. Se cuvine, de asemenea, subliniat că în timp ce pentru armele atomice există limitări în ceea ce privește proliferarea, în domeniul armelor convenționale nu s-au instituit nici un fel de bariere, armele respective pot fi produse și folosite de oricine și în orice cantitate. În sfîrșit, dacă un conflict nuclear este doar o posibilitate, o ipoteză, o amenințare, războiul cu arme convenționale este în zilele noastre, așa cum a fost și acum 50 de ani, acum peste 70 de ani, acum cîteva veacuri sau cîteva milenii, o realitate. Am mai arătat și cu alt prilej că în ultimele patru decenii de „pace” au pierit în războaiele „locale” peste 20 de milioane de oameni.

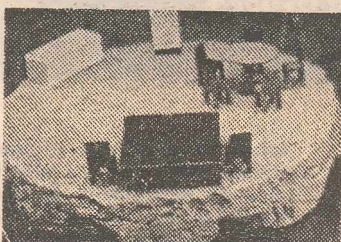
Iată de ce, militînd pentru noi pași în direcția dezarmării atomice — reducerea cu 50 la sută a arsenalelor nucleare strategice, oprirea și interzicerea experiențelor nucleare, renunțarea la militarizarea Cosmosului, militarizare ce ar implica o desfășurare și mai largă a armelor atomice — România, președintele Nicolae Ceaușescu se pronunță pentru reducerea substanțială a armamentelor convenționale, ca o componentă esențială a procesului de dezarmare în ansamblu său. Se știe că țara noastră a propus ca pînă în anul 2000 să se efectueze o reducere cu 50 la sută a armelor clasice, începînd cu țărilor puternic înarmate. În această privință, un rol important îl poate avea preconizata conferință de dezarmare convențională în Europa. Pentru că, fără luarea în calcul și a reducerii și lichidării armamentelor „clasice”, nu se poate vorbi de izbăvirea omenirii de spectrul războiului.

ION D. GOIA ■

BREVIAR

Casa din deșeur

Casa din imagine a fost realizată, deocamdată, numai sub formă de machetă și prototip, de inventatorul ei pictorul și sculptorul elvețian Bruno Meyer Dollinger din deșeur. Materialul de bază numit Bomit este format dintr-un conglomerat de resturi menajere și un liant mineral. Casa este concepută să reziste vînturilor puternice, motiv pentru care i s-a dat forma rotundă, inundațiilor, de-

oarece plutește, precum și altor calamități naturale. Inventatorul nu spune însă nimic referitor la cum se vor simți locatarii în ea.

Diagnostic prin cristale

O metodă nouă, originală, de stabilire a diagnosticului în diverse boli, ce se bazează pe însușirea substanțelor cristalizabi-

La steaua care a răsărit...

Cele mai recente măsurători, efectuate cu ajutorul razelor laser, au determinat cu maximă exactitate distanța de la Pămînt la Lună: 356 400 km. Altfel spus, Selenă se află la ceva mai mult de o... secundă-lumină de Terra, adică atît cît îi trebuie luminii să străbată acest uriaș interval dintre planeta noastră și satelitul ei natural. Oare, chiar uriaș? De fapt, în termeni cosmici vorbind, această distanță e o „nimica toată”, gîndindu-ne la fenomenalele depărțări unde se află celelalte planete, stelele, galaxiile, quasarii. Cavalcada noilor informații despre Cosmos, obținute în ultima vreme, cere oamenilor de știință să opereze cu noțiuni noi, cu date absolut fantastice, greu accesibile înțelegerii celor neinițiați. Ilustrativă este, credem, senzaționala descoperire anunțată anul trecut de un grup de astronomi americani. După examinarea și interpretarea imaginilor luate în profunzimea Cosmosului, acolo unde alte aparate de scrutat nemărginirile „spuneau” că nu există nimic, s-ar afla, totuși, nu mai puțin de șapte noi galaxii! E drept, în stare embrionară, motiv pentru care nici n-au putut fi reperate pînă recent. E momentul cînd intră în scenă calculul, această adevărată prelungire a creierului uman. El a stabilit — prelucrînd datele ce i-au fost oferite — că tinerele galaxii se află în direcția Constelației Boote, la o distanță de 600 milioane de ani-lumină! Oare cum să ne reprezentăm această noțiune, cum s-o „traducem” în termeni familiari nouă? Știînd că un an-lumină este distanța parcursă de lumină — cu viteza de 300 000 km pe secundă — într-un an, adică aproximativ 9 400 miliarde de kilometri, să încredințăm tot calculatorului să „socotească” distanța „acoperită” de lumină în acest timp inimaginabil. Tot el ne va ajuta să „convertim” în unități de măsură... pămîntene și cele 12,4 de miliarde de ani-lumină, distanța la care se află de Terra cel mai îndepărtat corp ceresc descoperit pînă acum, un quasar situat în constelația Fecioarei.

Asadar, omul a aruncat o privire la nu mai puțin de 600 milioane de ani-lumină și a văzut născîndu-se, poate, leagă-nul unor viitoare „lumi”. Folosindu-se de supertelescoapele veacurilor ce vor veni, instalate pe sateliți, pe Lună sau pe Marte, slujindu-se de cele mai noi generații de calculatoare,

le, de exemplu a soluțiilor salin, de a se modifica sub influența tesuturilor și lichidelor biologice, a fost pusă la punct de oamenii de știință de la Institutul clinic regional de cercetări, „M. Vladimirovski”, din Moscova. Cercetătorii au obținut cristale a căror configurație diferă în funcție de starea de sănătate sau de boală a pacientului, cercetările arătînd că și cele mai mici abateri de la normal ale organismului determină modificări vizibile. Astfel pot fi studiate: singele, lacrimile, saliva, lichidul cefalorahidian etc. Metoda este simplă și aplicabilă în largă măsură. În prezent se lucrează la un atlas de cristalograme care să scurteze durata de examinare și de diagnosticare a bolnavilor.

AUREL DIANU ■

pămîntenii vor putea „pătrunde” și mai adînc în Univers. În acest fel ei vor afla multe taine, putînd — între altele — prognoza și destinul Terrei.

De acord cu „pronosticurile” avînd o riguroasă acoperire științifică, revista italiană „L'Espresso” scria, de curînd, că, totuși, nu trebuie etichetate drept utopice toate proiectele spațiale vizînd crearea, odată, cîndva, de colonii pe „teritoriul” Căii noastre Lactee. Istoria dezvoltării societății umane arată că progresul tehnic a făcut cu puțință realizarea într-un termen foarte scurt a unor visuri pe care mii de ani oamenii le-au crezut imposibile.

MIHAI VASILIU ■

Insult, deci exist

E o practică nouă, șocantă, o sfidare a bunelor maniere, a educației și culturii. Și, dacă pînă azi fenomenul a fost prezent în special în emisiunile televizate, apărînd ca un aspect particular, cu o bună doză de inedit, de curînd el a cuprins și pagina scrisă, invadînd medii unde nu s-ar fi putut crede vreodată că insulta ar fi posibilă. Expresia din titlu a fost adoptată de un mare număr de personaje ale vieții publice italiene care în acest fel au inaugurat un nou mod de a se face... respectați. Nimeni nu se rușinează să fie cit mai obraznic, intolerant, sectar. Aceste defecte îngemănate cu aroganța sînt etalate cu o mindrie deloc justificată. Ziare cunoscute prin probitate și ton civilizat găzduiesc condeie încărcate cu vitriol și fiere care improviză cu vorbe otrăvite, indiferent de subiect. Să vă dăm și un exemplu: iată „argumentele” cu care un ziarist, Ruggero Guarini de la „Stampa”, a chemat-o la „ordin” pe Rossana Rossanda pentru o introducere la „Antigona” de Sofocle — expresii de genul „pălăvrăgoaică periculoasă, pupăză dăunătoare, mincinoasă”, etc. Două zile mai tîrziu, „Manifesto” publică un răspuns la articolul din „Stampa” care nu se distinge cu nimic de cel incriminat, ba din contră, e tranșant direct din titlu: „Un uluit cretinism”!

Acest fenomen care proliferează în țara lui Dante a fost analizat, studiat după premise științifice în emisiuni de televiziune, în paginile ziarelor, semnalul de alarmă tras de oamenii de cultură avînd impresiune și, zicem noi, justificate ecouri. În „La Repubblica” Beniamino Placido a lansat un apel disperat cerînd „să se facă ceva”, să se intervină între scriitori, între editori pentru că, dacă și cărțile care se vor tipări vor conține un limbaj injurios nu vor mai fi citite de nimeni. Gianni Vattimo în „Stampa”, într-un articol intitulat „Acum e mai bun boxul” afirmă: „Tonul agresiv care se răspîndește în dezbaterile culturale, fie ele televizate sau tipărite, sfîrșește prin a confirma caracterul ornamental și neesențial al culturii”.

Care-i explicația? Teama de a trece neobservați, de a aparține fără zgomet unei lungi serii de critici, editori sau comentarii, toți la fel, toți interschimbabili, fără individualizări precise? Sau lipsa unor argumente, probe, emanație a unui bagaj cultural asimilat în profunzime? În asemenea condiții nu se poate vorbi de o polemică elevată, o confruntare a două opinii, diverse din care se naște un drum nou, benefic pentru fenomenul cultural în general.

Insultomaniei nu-i trebuie o destinație, nu intenționează să ajungă undeva anume, ci doar să facă zgomet. „Dacă nu reușesc să mă fac ascultat, strig mai tare decît toți” este un argument de circumă, precizează revista italiană „L'Espresso” care consideră că pe bună dreptate, insulta este folosită ca un mijloc publicitar, stilul agresiv fiind considerat un element al noutății, stimulînd curiozitatea. Acesta este punctul pe l: insulta ca mijloc publicitar. E aproape o regulă care, motivată cu date ale complicatei strategii comerciale, pătrunde în multe medii. Și totuși industria editorială nu este o producătoare de bunuri materiale obișnuite, deci pentru ea nu piața trebuie să fie totul. Vinde cu orice preț, orice maculatură în jurul căreia se face vîlvă nu aduce nici un fel de serviciu fundamentării educativ-culturale a cititorilor de diverse categorii. Și, să nu uităm că mulți dintre aceștia consideră litera tipărită drept infailibilă, sfîntă!

IOAN ROȘCA ■

Aleargă, aleargă...

La 17 aprilie atletul etiopian Belayenh Dinsamo a stabilit, în cadrul unei curse desfășurate la Rotterdam, un nou record al lumii la maraton. Fără să vreau gîndul mi-a zburat la un grup de amatori de alergări pe distanțe lungi pentru care cei 42 de km ai maratonului nu constituie o problemă. Pentru ei se organizează curse de alergări inedite cum ar fi: cursa de 100 de km, alergări pe munte (pînă la altitudinea de 2 300 m), sau chiar curse de 24 de ore (cum este cea de la Biel — un fel de Le Mans în domeniul alergării). Întrebați asupra scopului acestor curse, cei în cauză susțin că vor să cunoască limitele rezistenței umane, dar în primul rînd este vorba de sănătatea lor.

Revista vest-germană „Der Spiegel” consideră că ar fi vorba de solitari (mai tîneți minte „Singurătatea alergătorului de cursă lungă”) care își notează cu multă conștiinciozitate rezultatele, și care sînt interesați să alerge cit mai mult, dar nu și obligatoriu cit mai repede. Un astfel de caz ar fi acela al lui Horst Preisler din R.F.G. care are un palmares impresionant: 151 de curse de maraton, 47 de 100 de km, 5 curse de 24 de ore, 2 starturi la maratonul alpin de la Davos și 1 070 de km în 15 zile. Un adevărat om-locomotivă, care este în vîrstă de 55 de ani, iar rezultatele lui ar putea figura în „Guinness Book”. El susține că în timpul alergării are o stare de euforie, simțînd nevoia de a cînta. Pentru a putea realiza asemenea performanțe nu este nevoie decît de autocontrol (oare?), restul vine de la sine.

În anul 1986 un grup alcătuit din 23 de bărbați și 3 femei au luat parte la maratonul Sahara (192 de km. prin deșert în 7 zile), iar „Road Runners Club” din New York organizează anual o cursă de 6 zile (recordul fiind de 1 022,981 km).

Alergarea nu este o problemă de modă sau de insolit, ci una de sănătate în condițiile societății noastre cînd majoritatea activităților au un pronunțat caracter static. În concluzie: „Aleargă pentru sănătatea ta”!

DAN DANUȚ DORU ■

Lipsa de adăpost, fenomen cronic al lumii capitaliste

Milioane de oameni din țările capitaliste dezvoltate nu au un acoperiș deasupra capului. Ei sînt nevoiți să innopteze sub cerul liber sau în aziluri de săraci. Pe de altă parte, numeroase locuințe stau goale, deoarece prețurile lor de vânzare sau închiriere sînt extraordinar de mari. Îndeosebi șomerii, familiile cu mulți copii și pensionarii trăiesc cu frica permanentă că vor crește chiria sau că vor fi dați afara din locuințe.

● La ora actuală, în S.U.A. există, după unele estimări, aproape patru milioane de oameni fără locuință, cifră fără precedent de la „Marea Depresiune” din anii '30. Cine sînt acești oameni? Nu mai este de multă vreme vorba de declassați, de handicapați fizic sau psihic, ci de categorii tot mai numeroase de oameni ai muncii ajunși în această situație ca urmare a crizei care afectează structurile de rezistență ale societății concurenței nemiloase. Ziarul londonez „The Observer” remarcă faptul că unii dintre aceștia sînt chiar foști ingineri din Silicon Valley, regiune prezentată cîndva drept model de prosperitate a economiei S.U.A., sau alții — tineri turnători din Middle West. Problema privește adesea familii întregi. Un raport al Comisiei speciale pentru problemele familiei și a celor fără locuințe a constatat că numărul familiilor cu copii care nu au locuințe a sporit, în anul 1987, cu 85 la sută în orașe. De pildă, la Boston, în fiecare săptămînă, 15 familii își pierd locuința. Numărul lor crește rapid în Chicago, Phoenix și în alte localități. Autoritățile nu pot asigura locuri de dormit în aziluri pentru toți solicitanții. La Seattle, numai în noiembrie 1985 au fost înregistrate 4 641 de asemenea refuzuri pentru loc într-un azil de noapte. 76 la sută dintre solicitanți erau femei cu copii sau tineri șomeri.

● Organizația caritabilă britanică „Shelter” arată că în Anglia și Țara Galilor există peste 100 000 de persoane fără locuință, cifră record pentru ultimii zece ani. La nivelul întregii țări, cei fără adăpost numără un sfert de milion.

● Numai în centrul istoric al Romei, peste 500 de persoane lipsite de locuință sînt nevoite să doarmă în piețele publice, în holurile blocurilor, în pasajele

subterane pentru pietoni. Potrivit statisticilor, majoritatea celor fără locuințe din Roma sînt oameni care și-au pierdut locul de muncă, săraci și lipsiți de ajutoare sociale. Zeci de mii de locatari trăiesc cu spaima pierderii locuinței. Alături de șomaj, aceasta este una dintre problemele cele mai dramatice ale țării. Potrivit Ministerului italian de interne, în 1984, peste 145 000 de familii au fost evacuate, neputînd să-și plătească chiriile excesiv de mari. Chiar și chiria pentru o locuință dintre cele mai modeste costă aproape jumătate din salariul mediu al unui muncitor italian. Tîra numără aproximativ un milion de oameni fără locuințe.

● Potrivit datelor unor organizații vest-germane, în R. F. Germania există peste 100 000 de oameni fără locuințe. Numai la München, peste 10 000 de persoane își găsesc refugiu în imobile abandonate. Situația este tot atît de dramatică și în alte orașe vest-germane. În plus ea este în continuă înrăutățire. Numai la Köln anual 2 500 de persoane își pierd locuințele. Revista „Stern” releva că tribunalele din Bremen pronunță zilnic cel puțin un verdict de expulzare a unui locatar insolubil. Potrivit experților societății de construcție „Neue Heimat”, 10 milioane de persoane din R.F.G. trăiesc în condiții neadecvate, iar o jumătate de milion în cocioabe improvizate. Experții consideră că dacă această evoluție va continua și în anii următori, aproximativ 4,5 milioane de persoane vor fi, pur și simplu, aruncate în stradă.

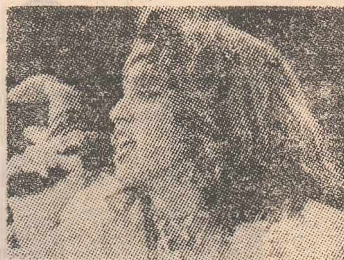
● Ce se întîmplă, însă, cu cei lipsiți de locuință? Care sînt consecințele pe termen lung ale acestei situații? Un studiu elaborat, timp de doi ani, de sociologi de la Universitatea din Massachusetts arată că milioa-

ne de copii americani care trăiesc în familii fără adăpost vor fi obligați să împărțescă mai tirziu soarta părinților lor. După cum relevă studiul, bazat pe analiza situației a circa 100 000 de locuitori ai S.U.A., care trăiesc în aziluri de noapte sau chiar și sub cerul liber, copiii lor suferă de maladii serioase, deseori cronice. Astfel, la copiii fără adăpost se întîlnesc de două-trei ori mai frecvent decît la cei de aceeași vîrstă cu cei care au unde locui, boli ale căilor respiratorii sau diferite maladii infecțioase. În afară de aceasta, în rîndul lor sînt mult mai larg răspîndite bolile cardiace, anemia, nevralgiile. Și, pentru că posibilitățile financiare ale celor fără locuință nu le permit un tratament calificat, maladiile îi macină pe copiii lor pe parcursul întregii vieți. Aceasta le reduce considerabil, iar, uneori, chiar îi privează de șansele de a găsi o slujbă care să le asigure o existență demnă. Iată, de ce, se subliniază în studiu, copiii care sînt astăzi fără adăpost se vor transforma în secolul XXI în adulți fără locuință. Numai că numărul lor va fi mai mare, deoarece cu fiecare an numărul familiilor americane cu copii, obligate să se adăpostească pe străzi, sub poduri, în case părăsite și pe jumătate distrușe, crește rapid. Singura ieșire din această situație ar fi, după părerea autorilor studiului, repartizarea unor locuințe corespunzătoare, cu o chirie accesibilă pentru cei fără adăpost. Dar, apreciază experții, astăzi acest lucru pare imposibil, deoarece guvernul S.U.A. reduce de la an la an fondurile sociale. Potrivit datelor organizației „Coalitia națională pentru apărarea celor fără adăpost”, în ultimul timp, fondurile federale pentru construcția de locuințe au fost reduse cu 75 la sută.

trei ani în urmă aveau slujbe permanente ca paznici. De asemenea, mai este un om curat îmbrăcat, căm de 40 de ani, care folosește un limbaj corect. Părinte și el de noroc. Este și Liliane Guilleau, o femeie abia trecută de 40 de ani, palidă, cu înfățișare simplă, tremurînd din cauza febrei. De cînd și-a pierdut slujba de secretară, în 1984, Guilleau a ajuns pur și simplu în stradă. Există aproximativ 10 000 de persoane ca Guilleau și tovarășii ei, cerșetorii ce bat străzile capitalei franceze, vieții la fel de distruse, vieți care, așa cum spune ea, sînt „de mizerie și de rușine”. Plaga celor fără adăpost este un fenomen în prezent în curs de răspîndire într-o mare parte a Europei occidentale. Îngrămădiți în cocioabe din carton sub Charing Cross Station din Londra, dormind pe străzile din zona River Liffey din Dublin, sau sub stîreștile stației Termini din Roma, acești nenorociți au devenit prezențe familiare într-un oraș după altul. Ca urmare a anilor de înecăciune a creșterii economice și a ratelor ridicate ale șomajului, numărul persoanelor fără adăpost a sporit într-un ritm alarmant în ultimul deceniu, solicitînd peste măsură sistemele de securitate socială vest-europene incît fenomenul nu mai poate fi ignorat. În cea mai mare parte, guvernele au încercat să-i treacă cu vederea; nici nu au fost elaborate statistici oficiale cu privire la numărul celor fără adăpost. Însă, potrivit estimărilor, aproximativ 1 milion de vest-europeni nu au un acoperiș permanent deasupra capului.

Grupaj realizat de ION VIRGIL

Universul muzicii

De la o scenă la alta

ROȘU ȘI NEGRU au revenit acum o săptămînă pe meleagurile românești. Ei au fost ambasadori ai rockului de la noi în Norvegia, țara de bastină a renumiților Pål, Morten și Magges (grupul „A-HA”). După o lungă ședere în orașul Bergen, timp în care au reușit să încălzească, cu muzica lor, inimile „reci” ale fiicelor fiordurilor, Liviu Tudan și trupa intră direct în focul concertelor de pe scenele românești. Întîlnirea cu fanii a fost însă serios pregătită, cu mult timp înainte. Ultimele lor creații, prezente și pe noul album „ROȘU ȘI NEGRU”, toate compoziții semnate de Tudan sau Adrian Ordean, vor sta la baza repertoriului pentru viitoarele concerte în țară. Iată cîteva titluri: „Să cerem soarelui lumină”, „Sema-nul tău”, „Gîndul meu liber”, „Miine”, „Nu te opri” — pentru Liviu Tudan acest refren devenind, se pare, profesiune de credință. Bun venit, ROȘU ȘI NEGRU! ● MADONNA joacă teatru. Și, de ce nu? A știut să

face lucrul acesta de la trei ani, cînd frații mai mari o ațirau în culer de bretelele pantalonilor, ca să nu fugă de acasă. Apoi și-a îmbunătățit stilul în anul petrecut la orfelinat, pe străzile orașului natal Bay-City, cînd a fugit la Paris și l-a convins pe Patrick Hernandez să o ia în trupă, cînd a dat buzna în biroul lui Freddie de Mann (managerul lui Michael Jackson) și a dat cu pușca în masă, strigînd: „am nevoie de un producător!”. Cel care și-a dat însă cel mai bine seama de calitățile ei actricești este soțul, Sean Penn, mai ales că și el este de profesie actor. De acum, gata, s-a terminat cu toate inițialele după Marilyn Monroe, cu „bomba sexy” și toate aparițiile — soc. Madonna a intrat cumințe în lumea teatrului. Va suporta oare trecerea de la vacarmul concertelor, la care zeci de mii de fani o aclamau în delir, la atmosfera sobră a sălilor, unde o șoaptă sau un foșnet abia sînt permise? Rămîne de văzut. Deocamdată ea și-a luat rolul în serios și e privită cu ochi buni de către regizorii de la „Lincoln Center”, fiind considerată un real talent. De curînd a primit rolul principal în piesa „Speed the Plow”. Este doar un capriciu, sau va rămîne pe veci actriță? Publicul de teatru își va da verdictul decisiv. ● Presimțind parcă pericolul, localnicii orașului La Pacentro (Italia), mari admiratori ai Madonnei, i-au înălțat acesteia o statuie. Astfel urmașii lor vor ști cum arăta celebra Madonna, „bomba” din perioada „nebună” a anilor '80, secolul XX, cu aproximație.

MIRCEA ZAFIRESCU

Despre educație

ORIZONTAL: 1) Filozof, scriitor și om de stat roman cărui îi aparține dictonul: „Ceea ce nu oprește legea, oprește buna-cuviință”. — Centru de educare pentru primii șapte ani din viață (var.). 2) Comportament caracteristic oamenilor bine educați. 3) Netez (rar) — Scriitor de limbă greacă, de la care ne-a rămas învățătura: „Să umblăm cu bună-cuviință față de cei din jur”. 4) Udrea Lupescu — Căzi — Apa Leningradului. 5) Cadou — Introducere în etică! — Olga Toma. 6) „Educația unui popor se judecă după tinuta de pe stradă. Văzînd grosolănia pe stradă ești sigur că o vei găsi și-n casă”, sînt cuvintele unui cunoscut scriitor italian (Edmondo de...; 1846—1907) — Ambarcațiune sportivă. 7) Pictor olandez (1613—1675) — Mihai Tatcu. 8) Port în Peru — Plin de virtuți (fig.). — Simbolul argintului. 9) Radu Rotaru — De la acest împărat roman filozof am ales cugetarea: „Îi face bucurie unui om faptul de a se purta cu adevărat omenesc. Însă purtarea cu adevărat omenescă este buna-cuviință față de oameni” (Marc; 121—180). 10) Poetul elegiac grec din Megara (sec. VI î.e.n.) este cel care a spus: „Nu insulta, să nu faci glume ușoare la adresa mea” — Păcălit (fig.). 11) Un om bine instruit... — Și altul amator de frumusețe.

VERTICAL: 1) Gest de politețe la despărțire sau la întîlnirea cu cineva — Timotei Cipariu. 2) Operă a gânditorului iluminist J.J. Rousseau (1712—1779) în care își expune concepția sa pedagogică, preconizînd educația conform cu natura

proprie a copilului — După doi. 3) E ținut pe sus de cel cu 1000 — Scriitor și estetician francez de la care am moștenit dictonul: „Există un tact moral care se aplică la orice și pe care cel rău nu-l are” (1713—1784). 4) Emil Bănescu — Referitor la educația tineretului acest om de stat și filozof englez a reflectat: „De bună seamă, deprinderea cea mai desăvîșită este aceea care începe a se forma în anii tineri, aceasta numim noi educație, ea nu este în adevăr decît o deprindere timpurie” (1561—1626) — Grigore Iancu. 5) Tot despre educație a scris și acest filolog și lingvist român spunînd: „Datoriile morale au o ierarhie de înaltă importanță, de care nu se cade a se uita; ale bunei-cuviințe sînt de a doua ordine în alăturarea cu datoriile morale” (1805—1887) — Antichitate (presc.). 6) Suită — Nou născut. 7) Ion Vineu — Întreține-i grațiile pentru școlarii cu singurînță și bună purtare. 8) Foarte politicosi — Notă muzicală. 9) Drum — Ființă superioară — Capcană. 10) Acut! — Iată ce a spus acest mare scriitor și gînditor iluminist francez despre purtarea oamenilor: „Politețea e icoana blindă a bunătății și această bunătate ne este scumpă tuturor” (1694—1778). 11) Prieten distractiv la care conveniențele bunei-cuviințe impun o bună creștere, dar mai cu seamă grație și elegant în atitudine și mișcări — Calitate a bunului simț.

Dicționar: LIS, DOU, ETEN.

DORU BĂNCULESCU
Tîrgoviște

Dezlegarea careului „Primăvară”

MILLET; ISAC; AMAN; VERONA; NAL; P; MIROS; ESE-NIN; SITA; T; LICURICI; NERUDA; UMT; OA; VREME; PA; STRAI; U; V; R; EUAN; ARNICI; BROASTE; DAN; IAN; ARATURA.

Revista „The Economist” despre criza de locuințe din Marea Britanie

„Cîra 8 500 de familii din centrul și din suburbiile Londrei trăiesc în prezent îngrămădite în cîte o singură cameră în hoteluri ieftine. În majoritatea acestor familii, tatăl este șomer sau mama este capul familiei. Mulți dintre acești oameni sînt imigranți, irlandezi sau negri. Ei sînt, totuși, mai norocoși decît tinerii sub 20 de ani nevoiți să doarmă în lăzi instalate pe trotuare. Dar, asemenea acestora, ei nu se pot aștepta la vreun ajutor din partea noii legislații a guvernului. Oamenii ajung fără adăpost din numeroase motive. Aproximativ 30 la sută își pierd locuințele ca urmare a crizei economice. Cam jumătate dintre aceștia devin estanțieri cu chiria pentru că și-au pierdut locul de muncă. Alți 40 la sută sînt persoane evacuate pentru că nu și-au plătit chiria. Între aceștia sînt numeroși tineri șomeri. Lor li se adaugă familiile de curînd constituite și care nu au locuințe. Cam 50 000 de tineri șomeri din Londra nu au locuință. Majoritatea rămîn la Londra în speranța că, pînă la urmă ceva le va schimba viața. Dar ei sînt prinși într-un cerc vicios: nu ai loc de muncă — nu ai locuință: nu ai loc de muncă — nu ai loc de muncă.”

Revista „Newsweek”: „O lume a disperării”

„Afară, în frigul mușcător, sau în canicula verii, simbolul mizeriei apare și mai îngrozitor. Un cărucior încărcat cu lucruri clăie peste grămadă este tirat de colo pînă colo, de o arătură murdară, un om sfîrșit.

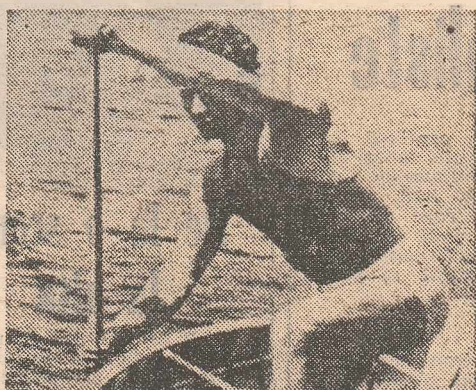
Aceasta este cea mai bogată și mai puternică națiune de pe pămînt, pare să gîndească el — sau de fapt este gata s-o strige către trecători. Însă, pentru cel fără adăpost, care-și odihnește trupul lîngă grătarul de la gurile de aerisire ale linilor de metrou, asemenea gînduri ori cuvinte nu au nici un sens. De fapt, pentru nimeni nu au vreun sens. În noiembrie 1985, Ministerul muncii a informat că rata șomajului era de 6,9 la sută. În această iarnă, cînd gerurile cuprinseseră țara de la un capăt la altul, se anunță că situația celor fără locuință, această „lume a disperării”, este mai gravă decît oricînd în întreaga perioadă de la Marea Criză din 1929—1933. Este greu să se determine cu exactitate numărul celor fără adăpost — „oamenii străzii”, cum sînt ei numiți — unele date estimative indicînd 350 000, altele 3 000 000. Au devenit mai cunoscute o serie de cazuri extreme, cum a fost cel al unei mame cu șase copii fără adăpost sau faptul că pe străzile din Manhattan un absolvent al Universității Harvard, promoția 1979, rățacea fără să aibă unde pune capul. Cei fără adăpost slutesc chipul națiunii cînd aceasta se privește în oglindă.”

„Newsweek”: „Vieți de mizerie și rușine”

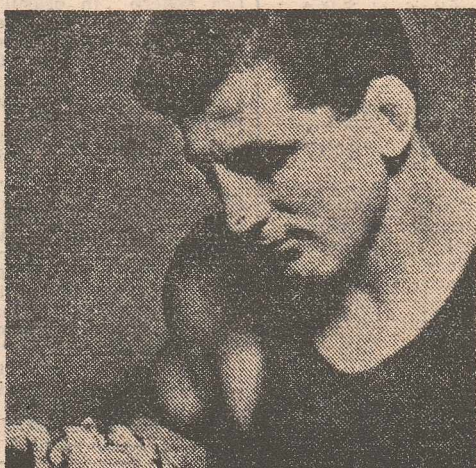
„În timp ce zăpada se cernea ușor deasupra Parisului, vreo cinci persoane se îngrămădă într-o ambulanță medicală, parcată în apropiere de gara Austerlitz. Ponoșitul vehicul, care își face cursul zilnic prin oraș, aparține grupării caritabile franceze REMEDE — Rețeaua Medicală pentru cei Abandonati. Înăuntru se află doi vagabonzi murdari, care doar cu

La aniversarea
Clubului sportiv

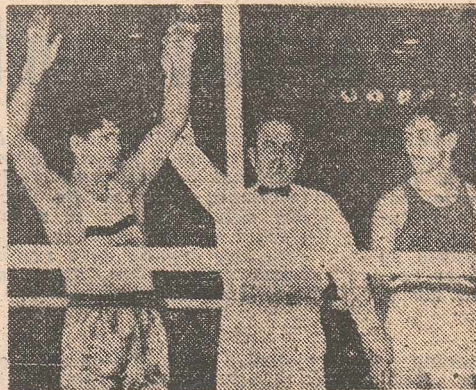
La numai 17 ani Mihaila Penes devine campionă olimpică, uimind lumea atletismului mondial, iar nouă dăruindu-ne o bucurie imensă

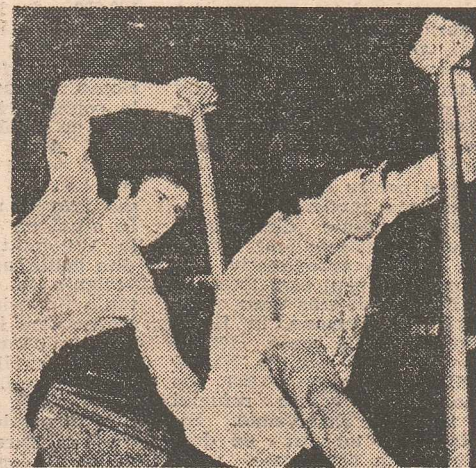
Leon Rotman, dublu campion olimpic, deschizător de pirtie pentru viitoarea flotilă de aur a canotajului nostru

Ion Cernaș și salba sa de medalii de aur, argint și bronz cucerite în zeci și zeci de concursuri internaționale

Învingător la puncte și campion olimpic Nicolae Linca, nume de referință pentru boxul românesc

Ivan Patzalehin (aici împreună cu coechipierul său, Serghei Covaliov) poate fi considerat, fără doar și poate, unul dintre cei mai mari sportivi ai României

O cunună de lauri

Victoria lui
Parik Ștefanov

Ultima decadă a lunii aprilie a adus la Atena și mai multă animație pe stadionul „Păcii și al Prieteniei”. Situată la poalele Pireului, modernă bază sportivă și-a deschis porțile nu numai pentru obișnuitele antrenamente ci și pentru un interesant Congres internațional de tehnologie, pentru numeroase meciuri de volei și baschet și pentru desfășurarea ediției a XII-a a cunoscutului Festival de șah dotat cu trofeul „Akropolis”. Celelalte sporturi au acceptat „rivalitatea pașnică” a șahistilor, ce răpeau spectatorii veniți să vadă la joc timp de nouă runde pe cei 38 participanți (3 mari maeștri, 10 maeștri internaționali, 6 mari maeștri, 4 maeștri internaționali) înscriși în turneul marilor maeștri, concursul maeștrilor internaționali și un „open” feminin.

La prima sa participare în cadrul festivalului, aspirind la o viitoare evoluție în cadrul turneului marilor maeștri, maestrul internațional Parik Ștefanov (jucător de bază al echipei Asociației sportive I. T. București) a jucat sigur, punctind încă din prima rundă. Confruntarea sa cu experimentatul jucător polonez Andrej Filipowicz solicită interes. Filipowicz-Ștefanov: 1. c4 Cf6 2. Cc3 c5 3. g3 d5 4. c:d5 C:d5 5. Ng2 C:c3 6. b:c3 g6 7. h4 h5 8. C:d3 Ng7 9. d4 Cc6 10. e3 00 11. 00 Ne6 12. Cd2 Tc8 13. Da4 Nd7 14. Da3 b5 15. Tb1 a5 16. T:b5 c:d4 17. Ce4 d:c3 18. Tc5 Cb4 19. T:c8 N:c8 20. C:c3 N:c3 21. D:c3 C:a2 22. Dc5 Na6 23. Te1 Cb4 24. Ne4 Nd3 25. Nb2 N:e4 26. Dc5 f6 27. D:e4 Rf7 28. Nc3 Dd6 29. Dc4 Rg7 30. Ta1 Dd6 31. Nd4 Dc6 32. Nc5 Td8 33. e4 Ta8 34. Dc3 D:e4 35. Te1 Cc6 36. T:e4 C:c3 37. T:e7 Rg8 38. Nd4 Cb5 39. N:f6 a4 40. Tg7 Rf8 41. Th7 Ta6 42. Na1 a3 43. Tb7 Cd6 44. f3 C:b7 și negrul câștigă. Înscrind patru victorii consecutive, P. Ștefanov s-a desprins autoritar de ceilalți jucători.

Practicând un joc agresiv, plin de inventivitate și, mai ales, productiv, P. Ștefanov a încheiat concursul fără înfrângere cu 6,5 puncte din 9 posibile, cucerind minunatul trofeu „Akropolis”. În clasament au urmat K. Ninov (Bulgaria) și N. Gavrilakis (Grecia) 6 p, M. Podgaec (U.R.S.S.) 5,5 p, A. Filipowicz (Polonia) 5 p etc.

Turneul „open” feminin s-a bucurat de o participare de elită, fiind înregistrată pentru întâia oară prezența a șase mari maeștri. După șase runde conducea detașat Marina Pogorevici-Makropoulou cu 5 puncte, urmată de M. Voiska, R. Goceva și E. Kondou. Evitându-se „remizele de salon”, confruntările dintre principalele favorite ale concursului au dus adesea la rezultate-surpriză și la apariția înaintea ultimei runde a unei noi frunze a clasamentului: maestra internațională Rumiana Goceva, care și-a consolidat locul întâi printr-o scurtă remiză cu compatrioata sa, M. Voiska. Clasamentul final este următorul: 1. R. Goceva (Bulgaria) 6,5 p. 2—3. M. Voiska (Bulgaria) și M. Makropoulou (Grecia) 6p. 4—5. E. Kondou (Grecia) și E. Polihroniades (România) 5,5 p. 6—8. H. Erenska, M. Wiese (ambebele Polonia) și F. Kasioura (Grecia) 5 p. 9—10. A. Dragașevici (Ugoslavia) și M. Mureșan (România) 4,5 p. etc.

Turneul marilor maeștri a adus cea mai mare satisfacție organizatorilor, fiind înregistrat un rezultat de excepție pentru mișcarea șahistă din Grecia: cei doi învingători ai turneului, Vasiliot Kotronias și Spiridon Skembris, sînt autorii unei norme de mare maestru internațional prin excelentul procentaj obținut cu 7 puncte din 9 posibile. V. Kotronias este posesorul celei de-a doua norme, astfel încît este de așteptat ca în luna noiembrie Congresul F.I.D.E. de la Salonica să ofere mult-rîvnitul titlu și acestui jucător. În clasament au urmat: E. Gheller (U.R.S.S.) 6 p, J. M. Bellon-Lopez (Spania) 5,5p, G. Makropoulos (Grecia) 4,5 p etc.

MARGARETA MUREȘAN

Acum, la ceas de-aleasă sărbătoare, cînd Clubul sportiv Dinamo București împlinește vîrsta de 40 de ani de la înființarea sa — o vîrstă a deplinei maturități, dacă o raportăm la un singur om, dar, în realitate, o vîrstă mereu tină, pentru că o raportăm la tinerețea perpetuă a tuturor celor ce-au luptat și luptă sub culorile alb-roșii ale clubului Dinamo — să aruncăm o scurtă privire asupra impresionantelor contribuții pe care clubul sportiv Dinamo București și-a adus-o la dezvoltarea sportului românesc, la recunoașterea sa în lume. Așadar, de-a lungul celor patru decenii de necontenită înflorire, reprezentanții Clubului sportiv Dinamo, luptînd sub însemnul scump al tricolorului românesc, au cucerit la Jocurile Olimpice 70 de medalii, din care 19 de aur, 22 de argint și 29 de bronz, ceea ce reprezintă aproape jumătate din întreaga zestre olimpică a sportului românesc; în ceea ce privește campionatele mondiale, sportivii dinamoviști au cucerit pentru culorile patriei 229 de medalii, între care 59 de aur, 77 de argint și 93 de bronz, acestora adăugîndu-li-se alte 105 medalii obținute la jocurile mondiale universitare, adică 45 de aur, 29 de argint și 31 de bronz; un prestigios bilanț a fost realizat și în campionatele europene, de unde dinamoviștii s-au întors cu 329 de medalii repartizate astfel: 86

de aur, 110 de argint și 133 de bronz. Să adăugăm acestor trofee ce strălucesc în panoplia clubului Dinamo și cele aproape 5 000 de titluri cucerite la campionatele naționale, sau cele peste 2 400 de recorduri republicane. Avem astfel, în fața ochilor, cununa de lauri pe care sportivii dinamoviști au așezat-o pe fruntea sportului românesc. Dar, mai jos de-acest pisc scîldat în aur strălucitor, a izbînzilor, vom desluși, dacă privim mai cu atenție, uriașul laborator în retortele căruia s-au plămădit sutele de mii de sportivi ce n-au precupețit nici un efort pentru gloria clubului lor, pentru triumful culorilor alb-roșii. Nu toți au devenit campioni olimpici, campioni mondiali sau europeni, sau campioni naționali, deși au rîvnit aceste înalte titluri cu toată puterea ființelor. Nu toți au urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumurilor de premiere, deși au luptat pentru aceasta pînă la ultima picătură de energie. Toți, însă, dar absolut toți, s-au bucurat de minunatele condiții oferite de club tuturor celor ce-au atacat marea performanță, s-au bucurat de competența și grija părintească a antrenorilor lor, cei mai buni dintre cei mai buni antrenori din țară, s-au bucurat de atmosfera sănătoasă și responsabilă ce-a domnit în marea familie a clubului Dinamo, de spiritul

eminamente sportiv pe care acest club l-a instaurat în sportul românesc. Crescuți în această atmosferă, propice marii performanțe, dar și împlinirii umane, sportivii clubului Dinamo au transformat opțiunea lor pentru culorile alb-roșii într-un justificat motiv de mîndrie și abnegație, de nelimitată dăruire, de totală adevărată idee a lăurii sportive ale clubului. Din acest punct de vedere, la Dinamo nu s-au plămădit numai sportivi de mare performanță, doar campioni mondiali și olimpici, ci și oameni adevărați, oameni în cel mai deplin înțeles al cuvîntului. Gloriei cucerite în focul luptelor sportive i s-a adăugat în mod fericit o glorie la fel de mare, cea de-a făurii oameni, o glorie aflată, așa cum spuneam, de puțin sub piscul scîldat în aur atât de strălucitor a izbînzilor interne și internaționale.

Un argument al succesorilor obținute în disputele pentru înțietate sportivă, dar și al formării omului nou, constructor activ și conștient al socialismului și comunismului în țara noastră, îl reprezintă, fără doar și poate, strălucitoarele distincții acordate clubului Dinamo de către conducerea de partid și de stat: „Ordinul Muncii”, clasa a III-a și Ordinul „Meritul Sportiv”, clasa I, plus cei peste 450 de sportivi, antrenori, tehnicieni și cadre care au fost distinși cu ordine și medalii

VICTOR NIȚĂ

Daciada

Partitură de viață studentească

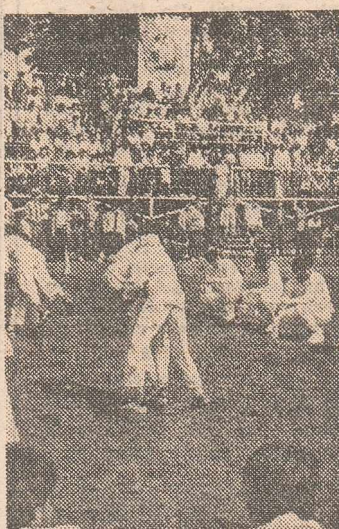
Cînd vorbim de sport de masă, referința pentru Capitală este, fără îndoială, Complexul studentesc cultural-sportiv „Tei”. O bază sportivă diversă și bine pusă la punct, o accesibilitate pe care buna organizare o ferește de disconfortul aglomerației duminicale, o mulțime de alte manifestări culturale-distractive care potențiază și spiritualizează reconfortantul mediu natural din această parte a Bucureștiului — toate acestea au transformat „Tei”-ul într-un pol al agrementului și sportului pentru toți.

Duminica trecută, complexul trepida. Practic, nu era loc pe cuprinsul bazei în care să nu se „întîmple” ceva. Peste ritmul obișnuit unei frumoase zile de mai s-au suprapus manifestările reunite de „Sărbătoarea sportului universitar bucureștean” — un veritabil festival sportiv al „Daciadei”

studentești, gîndit și organizat la detaliu de comisia de resort a Centrului Universitar (condusă de asist. univ. Ion Iador). Programul a cuprins între altele parada sportivă și a detașamentelor P.A.P., finalele campionatului universitar la volei, fotbal, canotaj și cros, demonstrații de gimnastică, box, scrimă, judo, culturism, dans modern, aerorachete, un recital al sporturilor nautice (canotaj, caiac-canoe, yahting, surf, schi nautic), simultan de șah. Alături de acestea, pe terenurile respective se juca baschet, tenis de masă, badmington, volei, între echipe ale tuturor vîrstelor.

Pretextul oficial al acestei „sărbători” a fost închiderea anului sportiv-turistic și de pregătire militară a studenților. O tradiție a organizației studentești face ca această „închidere” să se producă totmai în perioada cînd sezonul

sportiv abia se declanșează (deschiderea avînd loc prin octombrie, cînd activitatea sportivă se află în recul, din cauza vremii). La mijloc se află explicația apropierei sesi-

unii de examene, dar un mic efort de organizare ar putea să pună în acord data închiderii anului sportiv cu data reală a sfîrșitului de an universitar, astfel încît gestul (formal, desigur) al tragerii cortinei peste activitățile sportive studentești să nu se mai producă taman cînd acestea, în mod real, abia „explodează”.

Complexul „Tei” oferă și în acest debut al sezonului estival multe surprize vizitatorilor săi, iarna fiind un sfetnic bun pentru cei care se ocupă de permanentă înnoire și perfecționare a organizării activității de aici. În numai cîteva luni, multe locuri, amenajări, terenuri sportive, edificii au devenit de nerecunoscut. Așa se face că, în prezent, complexul pare o uriașă claviatură în care fiecare clapă apăsată scoate exact sunetul la care te aștepti. Rezultă în „Tei” o frumoasă „simfonie” a tineretii, imaginației și talentului, o partitură de viață studentească pe care, indiferent de vîrstă, o putem înghina fiecare din noi, măcar în cîte-o dimineață de duminică. (O. ȘTIRE).

BOX

„Centura de aur“

După primele trei gale

Ajuns la cea de-a XVII-a ediție, Turneul internațional de box „Centura de aur“, găzduit de uriașă sală, ireproșabil amenajată, a Palatului Sporturilor și Culturii, a atras și în acest an un număr sporit de spectatori, statornici iubitori ai „nobilei arte“, sport care ne-a oferit de-a lungul timpului numeroase satisfacții.

Desfășurându-se cu doar cîteva luni înaintea marilor confruntări ale Olimpiadei, „Centura de aur“ se vădește a fi un veritabil examen pentru toți cei ce aspiră să participe la cea mai importantă competiție mondială a sporturilor. În consecință, turneul de la București a trezit un justificat interes pentru specialiștii boxului din cîteva țări care emit serioase pretenții în acest sport. Așa se face că loturile Cubei, Uniunii Sovietice și ale Bulgariei, ca să dăm doar trei exemple din totalul celor zece țări participante, au deplasat în capitala României boxeri de cea mai înaltă valoare, campioni naționali, medaliați cu argint și bronz la campionatele europene de anul trecut, campioni mondiali de juniori, sau cîștigători ai altor mari turnee internaționale de box, inclusiv ai „Centurii de aur“ din anii trecuți. O participare selectă, deci, puternic mobilizată de dubla miză pusă în joc, cîștigarea unei medalii în acest prestigios turneu, dar și eventuala selecționare pentru Seul, o participare integrită de o serie de boxeri de perspectivă din Egipt, Turcia, Finlanda, Italia, Ghana și Japonia. În ceea ce privește boxul românesc, acesta este reprezentat de tînăra și ambițioasă echipă a lotului olimpic, plus cîte alți doi boxeri pentru fiecare categorie.

În atare condiții, intrucît rîndurile de față vor vedea lumina tiparului abia vineri dimineața, în care se va încheia a doua rundă a galelor semifinale, cînd iubitorii boxului îi vor ști, deci pe cîștigătorii medalilor de bronz, inclusiv pe cei intrați în gala finală a turneului, ne-am gândit că n-ar fi lipsit de interes să ne oprim cu precădere asupra meciurilor sustinute de tinerii boxeri români pretenșii la medalia și la sufragiile specialiștilor pentru Seul.

Asadar, în primele trei gale, adică luni și marți, au evoluat, la semimuscă Marian Pona, învingător în fața lui Rudik Kazandjan (U.R.S.S.), medaliat cu bronz la ultima ediție a campionatelor unionale, dar și Marian Gindac, învingător în fața lui Emilio Paisan (Cuba), campion mondial de juniori în ediția de anul trecut și cîștigător a două mari turnee internaționale de la Tbilisi și Berlin.

din acest an. Remarcăm însă, prezența la aceeași categorie a bulgarului Krasimir Ciolacov, un boxer de cea mai înaltă valoare, un adversar pe măsura pentru Marian Gindac. La muscă, Adrian Amzar și Nicolae Aliuța au trecut relativ ușor de Ramzan Gul (Turcia), și, respectiv, Alfred Kotey (Ghana), dar vor avea în bulgarul Serafim Todorov un obstacol dificil, acesta, campion european în 1986, învingându-l în primul meci pe sovieticul Anatoli Filipov, nimeni altul decît campionul țării sale pe anul 1987. La categoria pană (sărîm peste „cocoș“, intrucît la această categorie nu s-a disputat în primele două zile nici un meci!) Daniel Dumitrescu, una din valorile actuale ale boxului nostru, a avut o sarcină ușoară în fața egipteanului A. Galal, dar îl așteptăm cu îndreptățite speranțe să-și confirme clasa etalată anul trecut. La categoria semiușoară, unde s-au prezentat 16 pugiliști, au rămas în cursă, după două meciuri, Marian Dumitrescu, Daniel Mărcan, Kibar Tatar (Turcia) și Mario E. Iribarren (Cuba), dar au ieșit Emil Ciuprenski, unul din cei mai valoroși boxeri bulgari, inclusiv învingătorul său, din prima gală, Igor Kolesnikov, campion al U.R.S.S. în 1987. Anticipăm, dacă ni se permite, o finală de zile mari între Daniel Mărcan și Mario Iribarren, învingătorul lui Kolesnikov. O prestație foarte bună a avut Viorel Mihailă, care l-a învins, în cadrul categoriei ușoară, într-o manieră entuziasmantă pe cubanezul Antonio Carerra Monedero, dar viitorul său adversar, bulgarul Boleslav Abagiev, s-a arătat a fi un boxer complet, ca să nu mai vorbim de sovieticul Erik Hakimov, campion unional în 1983. Oricum, la această categorie va intra pe turnantă, adică în semifinalele directe, și Giani Gogol, o altă speranță a boxului nostru. În fine, la semimijlocie, s-au impus în mod categoric Francisc Vastag, campionul mondial de juniori de anul trecut, de la Havana, bulgarul Hristo Farnicov, un puncheur redutabil, și Berto A. Hernandez (Cuba), cel de-al patrulea semifinalist fiind Aydin Kadir (Turcia). Regretăm, firește, că nu l-am văzut încă la lucru pe Rudol Obreja, boxer în care de-așemenea ne punem mari speranțe, dar sintem mai mult decît singuri că îl vom vedea în semifinalele competiției și, de ce nu, chiar în finala categoriei sale. Acestea fiind zise, să punem punct acestor prime consemnări de la actuala ediție a „Centurii de aur“.

VICTOR NIȚĂ

HANDBAL

Mult succes, Minaur!

Miine, echipa Handbal Club Minaur Baia Mare va susține, în deplasare, prima mînsă a finalei „Cupei I.H.F.“ în compania formației sovietice Granitas Kaunas. Competiția — am mai avut prilejul s-o spunem — este pentru handbal ceea ce reprezintă (ca participare și dificultate) Cupa U.E.F.A. pentru fotbal. Cu atît mai mare este, deci, meritul formației băimărene de a se fi calificat în această finală, cu cît este singura echipă românească, din toate jocurile sportive, care este prezentă într-o asemenea fază a unei competiții europene. Nu știu cîte probleme îi vor pune mine adversarii, dar se știe că problemele cele mai mari le-a avut Minaur pe plan intern, în această perioadă și în pofida (sau tocmai pentru că ?!) a reușit să se remarce pe plan internațional. Astfel, pentru federație prioritatea n-a constituit-o, totuși, facilitarea unor condiții optime de pregătire a acestei finale (care se susține, nu-i așa, și spre cîntea handbalului românesc, în general), ci preocuparea de a nu se perturba prea mult campionatul, date fiind cele două manșe din „Cupa I.H.F.“. Ca urmare, echipa băimăreană fusese obligată să susțină în 12 zile nu mai puțin decît cinci jocuri: 24 aprilie cupă, cu Dacia Pitești (34-28) la Baia Mare; 29 aprilie, campionat, la Săvinești (19-21); 1 mai, returul cu Dacia, la Pitești (22-22); 3 mai, cu Dinamo, la București, în campionat (24-28); și mai era programat jocul cu Steaua, tot la București, pe 5 mai. „No-rocul“ (trist) a fost că, în jocul cu Dinamo, doi jucători de bază ai băimărenilor au fost serios accidentați: Maricel Voinea (imbrîncit de Dogărescu și călcat pe picior de Simion) și ales cu o entorsă la gleznă și cu o contuzie la genunchi, reluîndu-și antrenamentele abia luni; iar cu trei secunde înainte de fluierul final, cînd Dinamo era cîștigătoare sigură și clară, Cornel Durău cu o lovitură năprasnică telegrafică l-a năucit pe Nesovici, reanimat ca lumea abia la Spitalul de urgență.

Văzîndu-se lipsit dintr-un foc de doi jucători de bază și temîndu-se și de alte accidentări, antrenorul Lascăr Pană a făcut demersuri pentru amînarea meciului cu Steaua (ce urma să se dispute peste două zile), gest pe care conducerea clubului miînat, spre cîntea ei, l-a înțeles și l-a dat curs, astfel încît Minaur s-a putut întoarce acasă după zece zile de perin-

dări între Baia Mare, Săvinești, Pitești și București.

Tot spre a-și conserva o stare de spirit corespunzătoare evenimentului final, Minaur ceruse federației un observator și arbitri cu experiență pentru jocul de la Săvinești. Deși aceasta s-a disputat vîncea (în zi fără alte evenimente handbalistice), federația n-a trimis observator, astfel încît arbitrii (din Constanța) au putut nestîngerii să dea peste cap jocul, în favoarea gazdelor, desigur.

După cum se știe, în finala cupei s-au calificat Dinamo și Politehnica Timișoara. Aceasta din urmă a învins surprinzător Steaua în semifinale (la 7 goluri), pentru că, numai după o săptămînă, și tot la Timișoara, să piardă meciul de campionat cu stelistii deveniți, astfel, virtuali campioni. Dacă Poli va cîștiga cupa (pe deplin posibil, nu ?), ea va juca în Cupa cupei, iar Dinamo (jocul doi în campionat) va merge în Cupa I.H.F., Minaur, clasată a treia, nemaiavînd posibilitatea de a participa din toamnă în vreo competiție europeană.

Și totuși, băimărenii știu că ei vor putea să „survoleze“ aceste supoziii, obținîndu-și pe cont propriu dreptul de a reprezenta și la anul handbalul nostru într-o cupă europeană. Cum ? Cîștigînd „Cupa I.H.F.“ (pe care au mai cîștigat-o și în '85): ca deținătoare a trofeului, Minaur ar avea automat dreptul să participe la noua ediție a competiției! Am ajuns, deci, la adevărata miză pentru Minaur a acestei finale cu prima mînsă mine (returul — la Baia Mare, pe 22 mai). Întrul să mai precizăm că băimărenii sînt hotărîți și ambițioși să dovedească, prin ei înșiși, că prestigiul performanței din acest an merită cel mult o învidie colegială, dacă nu admirație totală, din partea tuturor slujitorilor handbalului. Chiar dacă — sau cu atît mai mult cu cît — Minaur este singura echipă românească de handbal care, din 1977 încoace, a reușit să accedă (acum, pentru a doua oară) într-o finală europeană. Antrenorul Lascăr Pană se întreba dacă măcar acest fapt n-ar merita mai mult respect și se mai întreba cu ce a ajutat, concret, federația, echipa din Baia Mare în realizarea (sau pregătirea) performanțelor sale. Dincolo de cunoscuta predispoziție spre polemici a antrenorului băimărean, înclinăm să credem că întrebările sale sînt justificate.

Deocamdată, să-i urăm succes lui Minaur în dificila partidă de mine.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Toată lumea face sport

● Cu exact patru săptămîni înainte de debutul turneului final al campionatului european de fotbal din R.F. Germania, organizatorii nu mai au deînt o problemă de rezolvat: o selecție riguroasă a celor peste 1.700 de cereri de acreditare a ziaristilor. În unele cazuri este simplu, intrucît cererea publicărilor unei închisori de a acredita șapte defuncti-redactori (!), precum și a unui gardian a fost respinsă de la început, cum și cea a revistei pentru copii „Penguin News“ din Insulele Malvine. În comunicatul comitetului de organizare se precizează că nu vor fi luate în considerare „cererile ziaristilor“ care nu sînt capabili măcar să completeze în mod corect formularele de acreditare sau cei ce și-au exprimat dorința să vadă pe viu două meciuri care se dispută în același timp în orase diferite. De unde se vede că și la case mai mari masa presei este populată cu neaveniți. ● După o lungă perioadă de incertitudine, baschetbalistul sovietic Arvidas Sabonis (120 kg la 2,20 m) va reveni pe teren, puînd chiar participa la Jocurile Olimpice de vară din acest an. Operația la călcîi, efectuată în clinica statului american Georgia a reușit deplin, scrie „Sovetskii sport“, astfel că Sabonis, scotit de mulți specialiști drept cel mai bun pivot din lume, va fi apt de joc în cel mult două luni. ● Campionatul elvețian de fotbal s-a relansat, o dată cu victoria, în deplasare, a formației Servette Geneva, asupra liderului, Neuchatel Xamax. Succesul, cu 4-2, al geneveților s-a datorat evoluției excelente a vest-germanului Karl-Heinz Rummenigge, în mare revenire de formă, (autor a două goluri și coautor la celelalte două). La 32 de ani, Rummenigge-senior se află din nou în atenția selecționerilor. ● Cei mai buni jucători de tenis ai momentului cer o reformă radicală a actualului sistem competițional, în care numai Marele Premiu are 75 de turnee pe an, la care se adaugă concursurile demonstrative, cele din circuitul WCT și meciurile pentru „Cupa Davis“, ceea ce face ca un tenisman de înalt nivel să joace neîntrerunt 40-48 de săptămîni pe an. Iată un exemplu: anul trecut, vest-germanul Boris Becker a fost prezent la 18 turnee de „Grand Prix“, la finala WCT în Dallas și la patru meciuri de „Cupa Davis“, fără a mai pune la socoteală întâlnirile demonstrative. Iar anul acesta, la programul deosebit de greu se adaugă și participarea la Jocurile Olimpice... ● După mai bine de doi ani, spaniolul Antonio Gomez și-a încheiat spectaculosul periplu, străbînd întreaga Americă Latină (27.000 km) cu o bicicletă, numită, cum altfel, „Fidella“. ● Presa chineză se arată îngrijorată de scăderea, cu 1,02 la sută, a numărului jucătorilor de tenis de masă din această țară, mulți tineri îndreptîndu-se spre alte discipline. Nu-i mult, veți spune. E-adevărât, dar este vorba de un procent din... 12 milioane! Iar actualul lot țeară a cucerit la campionatele mondiale din acest an de la New Delhi 6 din cele 7 titluri aflate în joc) are, o medie de vîrstă destul de ridicată. ● Internaționalul vest-german Olaf Thon (21 de ani, 22 de selecții) a refuzat oferte tentante din calcio (Verona și Juventus au fost cluburile cele mai insistente) rămînd în Bundesliga, dar nu la Schalke 04, ci la Bayern München, unde va evolua în sezonul următor. Întrebat de ce a respins eventuale transferuri în campionatul italian, Thon a răspuns: „Am stat de vorbă cu Rudi Voeller, acum la AS Roma, și cu Berthold, care joacă la Verona, și mi-au spus că nu se pot deloc acomoda, nu atît cu jocul propriu-zis, cît cu ambianța pur și simplu sufocantă din calcio“.

LUCIAN OPREA

Civilizația sportului

În preajma ringului

Duminică se încheie o nouă ediție a turneului internațional de box „Centura de Aur“. Prilej de a încerca să aducem în discuție cîteva din „durerile“ sportului cu mînuși de la noi.

Ce tablou ne oferă boxul românesc de astăzi? În evidența federației există 265 de antrenori și 7.840 de boxeri la care firește se pot adăuga și cei nelegitimați aflați în fiecare dintre cele 206 seții afiliate. Comparînd aceste cifre cu cele de acum 30 de ani, argumentul celor care susțin că nu mai vin copii la box, nu stă în picioare. Și totuși, batem pasul pe loc, așteptînd de peste 30 de ani (mai precis din 1956 cînd Nicolae Linca a cucerit titlul olimpic la Melbourne) ca unii din pugiliștii noștri să cucerească o adevărată „centură de aur“.

Centre, altădată cu tradiție, aproape că au dispărut. Spectatorii s-au împușinat. Poate măcar poimîine, Palatul Sporturilor să se umple ca altădată. Lipsa de apetit a publicului este cauzată de „scăderea de nivel“ generală a boxului nostru.

Intr-o discuție recentă cu cunoscutul arbitru Petre Epureanu, acest neobosit animator al sportului cu mînuși, ne-a convins că nu numai atitudinea ține de civilizația sportului ci și munca propriu-zisă. „Fără să se interpreteze că aș da sfaturi antrenorilor — spune fostul „om în alb“, acum cu părul alb (și dictafonul nostru înregistra, fiindcă de la înțelepții sportului avem întotdeauna ceva de învățat) — cred că ei ar trebui să fie mai atenți cu copiii care vin în sălile de box, în sensul pregătirii acestora cu mai multă pasiune și grijă. Începătorii să nu mai fie lăsați să boxeze decît după ce vor susține 5-10 meciuri de testare a calităților în fața unei comisii formate din oameni cu experiență și numai după avizul favorabil al acestora, tînărul boxer să aibă dreptul de a evolua în gale în fața spectatorilor. Ce serviciu aduc boxului, galele care cuprîd 15-20 și uneori chiar mai multe meciuri în care evoluează tineri ce nu cunosc nici ABC-ul boxului? Sau meciuri în care tinerii începători cu 2-3 întâlniri la activ sînt opuși unor adversari cu 20-30 întâl-

niri în palmares? Dacă vrem să avem boxeri valoroși, federația trebuie să insiste asupra calității și nu a cantității pugiliștilor trecuți în evidența secțiilor, fiindcă numai astfel putem face să se vorbească din nou despre școala românească de box. La ultimele două campionate mondiale de tineret, s-a demonstrat că avem rezerve mari de talente care trebuie pregătite cu multă atenție“.

În ceea ce ne privește, credem că în galele, puține cîte sînt (asta-i o altă poveste), se simte, din ce în ce mai mult, lipsa unor virtuozii ai boxului care atrăgeau spectatorii. La ora actuală, marea majoritate a boxerilor sînt stăpîniți de dorința de victorie, fără a ține seama de felul în care este ea obținută. Utilind de tactică și de rațiune, ca să nu mai vorbim de subtilități tehnice, mulți dintre pugiliștii noștri vor să-și învingă adversarul prin K.O. Adversarul are același scop și, deci, în loc să vedem o adevărată artă pugilistică, avem în fața ochilor o bătăie vulgară. A nu se înțelege că pledăm pentru diminuarea forței loviturilor care face și ea parte din arta boxului. Dar, publicului românesc, ca și celui european de altfel, nu-i plac disputele sîngeroase, „distrugerea“ adversarului. El preferă meciurile frumoase între pugiliști de valoare, posesori ai unui bagaj cît mai complet de procedee printre care la loc de frunte se află eschiva. Utilind eschiva, rămîne doar deprinderea de a rezista la un număr cît mai mare de lovituri. Desigur, că sportivii mai vechi, ajunși la apogeul carierei, cu greu își vor schimba stilul de a boxa. În schimb, tinerii care se află abia la începutul drumului în sport ar trebui instruiți în acest sens. La „mondialele“ de tineret s-a dovedit că o asemenea instruire este posibilă.

Și ar mai fi ceva. Boxul este un sport foarte greu. Tocmai atîteori cînd crezi că l-ai învățat, un pumn pleat din senin poate anula totul. Antrenamentele sînt istovitoare. S-ar cuveni ca și boxerii să beneficieze de condițiile celor ce practică ramuri de sport mai blînde. Ei merită mai mult. Nu intrăm în detalii. Poate o vom face cîndva cu concursul oamenilor din box. Deocamdată, încheiem cu o întrebare: știți cîte lovituri primește faza cranială, plexul, ficatul unui pugilist în 10-12 ani de box? Vreo 200.000!

CRISTIAN ȚOPESCU

Din nou copiii noștri sînt cei mai buni!

„Care este secretul pregătirii elevilor dumneavoastră? Pare pur și simplu un miracol. An de an, rezultatele lor sînt tot mai spectaculoase!“.

Acesta a fost „refrenul“ celor șapte zile ale Balcaniadei de matematică, desfășurată între 1 și 7 mai în Cipru, de unde copiii români s-au întors cu cinci premii I și un premiu III, așadar cu lauri pentru fiecare din membrii echipei.

Însoțiți de profesoara Liliana Niculescu, de la Liceul de matematică-fizică „N. Bălcescu“ din Craiova, una dintre cele mai valoroase „antrenoare“ în domeniul matematicii de performanță și de decanul Facultății de matematică din București, prof. dr. Nicu Boboc, cei șase balcanici s-au confruntat în această V-a ediție cu probe

de o exigență fără precedent. Cu toate acestea, Adrian Vasiliu, clasa a XII-a de la Liceul de matematică-fizică nr. 2 din Cluj-Napoca și Andrei Moroianu, clasa a XI-a, Liceul de matematică-fizică nr. 1 din București au obținut punctajul maxim. Și pentru ceilalți membri ai echipei — Adrian Barbu, clasa a XI-a, Liceul „Gh. Șincai“ din Baia Mare, Andrei Rădulescu Banu, clasa a XI-a, Liceul de matematică-fizică „Mihai Viteazul“ din București, Octavian Halmaghi, clasa a X-a, Liceul „Gh. Lazăr“ din Sibiu și Daniel Beltiță, clasa a XI-a, Liceul de matematică-fizică „Traian“ din Turnu-Severin — balcaniada din Cipru a fost o experiență deosebită, ale cărei achiziții vor fi probate la Olimpiada internațională de mate-

matică, organizată în această vară în Australia.

„Pare un miracol!“.

Este un miracol, un miracol de muncă și talent, de pasiune și dăruire, în ultimă instanță de competență. În acești șase băieți, în care copilăria se luptă încă de la egal la egal cu tinerețea, crește viitorul inteligenței românești. Înconjuși de grija și prețuirea pe care o merită din plin (întîlnirea pe care au avut-o în chiar dimineața sosirii lor în țară cu ministrul învățămîntului, Ion Teoreanu, cu directorii ai M.E.I., inspectori și cadre didactice a fost doar una dintre dovezi) ei alcătuiesc, de cîțiva ani buni, o carte de vizită cu acoperire în aur.

TANIA RADU ■

„Luna muzicii de operă și balet“

Unică în țară și printre puținele în Europa ca „vîrstă“ (ne aflăm la a XIV-a ediție) și ca amploare (17 reprezentații ilustrînd trei secole ale creației de gen), „Luna muzicii de operă și balet“ a debutat la Constanța duminică, 8 mai, cu un concert de deschidere cuprinzînd arii din opere celebre în interpretarea unor valoroși reprezentanți ai artei lirice românești de astăzi.

Vor fi aduse la rampă, astfel, operele „Amorul doctor“ de Pascal Bentoiu și „Înimă de copil“ de Carmen Petra Basacopol, „Bărbierul din Sevilla“, „Tosca“, „Lucia di Lammermoor“, „Madame Butterfly“, „Nabucco“, „Carmen“ și „Rigo-

letto“, balet pe muzică de Enescu, Theodor Rogalski, Mihail Jora, Ravel, Minkus și Prokofiev. Vor cînta reputați soliști români, de la David Ohanesian, Pompei Hărășteanu și Nicolae Urdăreanu la Daniela Vlădescu, Ionel Voineag, Ștefăniță Lascu, Emil Iurașcu și Gabriel Năstase ca și invitați din Italia, Bulgaria, Cehoslovacia, Uniunea Sovietică și Turcia, se va dansa în coregrafia lui Oleg Danovski, Alexa Mezinescu (30 de ani de remarcabilă activitate artistică), Ion Tugearu și Ștefan Bănică, se vor afla la pupitrul dirijorii Paul Popescu, Petre Șbârcea, Ion Baciu, vor fi prezenți muzicologii Viorel Cosma, Iosif Sava, Petre Codreanu, Grigore Constantinescu.

Într-un cuvînt, o mare sărbătoare a muzicii și dansului, sub egida Festivalului național „Cîntarea României“, veritabilă „uvertură“ a stagiunii artistice estivale 1988 pe litoral.

ARCADIE STRAHILEVICI ■

La mulți ani, iubiți oameni!

Ca de fiecare dată, ne-a întîmpinat, în pragul casei, cu același zîmbet larg, inundat de lumină și de bunătate: se bucură nespuns de mult cînd sătenii, rudele, prietenii și chiar necunoscuții o vizitează. Ei, cu toții, știu atît de minunat să-i facă zilele senine, să-i aducă în ogradă fermecata rază de omenie.

Așa s-a întîmplat și la începutul acestei luni (în 5 mai), cînd Măriuca Mărcuș din satul Căcuieu, de pe frumoasa Vale a Beicii din județul Mureș, a împlinit frumoasa vîrstă de 103 ani!

În urmă cu trei ani ne spunea: „Am o sută de ani... În tinerețe am avut parte de multe necazuri, dar nu m-am dat

niciodată: pun și acum, în urechile acului, ața, așa cum trebuie...“

În anul trecut, în luna mai, în jurul aceleiași mese, ființa dragă care vine de atît de departe, ne spunea că nu a apărut nimic nou în viața ei: vorbea cursiv, surprinzător de curat, făcea glume, ridea mereu și ne îndemna să gustăm din bunătațile dinaintea și cu grija pregătite. „Vă mărturisesc un secret — ne spunea, de la o vreme încoace am băgat de seamă că hainele mi-au rămas un pic cam... largi.“ Totodată, a ținut să afle ce mai fac ceilalți oameni din județ de-o seamă cu dumneaei.

— Au, cu toții, parte de sănătate, însă nu chiar ca Măriuca-

bătută niciodată, deși sînt destul de mititică, așa cum mă vedeți... De loc sînt din satul vecin, Nădășu: m-am măritat la numai 17 ani, aici, în Căcuieu. Am trăit două războaie mondiale, de le-ar pieri numele! Din primul, bărbatul meu a venit acasă rînit rău de tot și, apoi, s-a prăpădit... Am rămas văduvă, cu șapte copii, toți mărungi. Mai sînt în viață doar trei — doi feciori și o fată. De la ei am 13 nepoți, 21 de strănepoți și, pînă acum, 5 străstrănepoți. Pe nume sînt Măriuca Mărcuș, dar să scrieți că mă cheamă Măriuca Danciuș, că așa mă știe lumea mai bine.

M-ați întrebă de inimă: să știți, dragii mei, că nu mă doare niciodată și, drept vă spun, nici nu știu măcar în care parte a pieptului se află — în viața mea nu am folosit medicamente, nu știu ce-s alea...

Dacă văd bine? Chiar bine văd! Nu am purtat ochelari

ca Danciuș — am informat-o Benedek Ana, din Tîrgu-Mureș și-a sărbătorit, în 29 februarie anul acesta, ziua de naștere — a împlinit 104 ani; Nicolae Moldovan, din Nădes, se pregătește, pentru 1 septembrie, cînd va ajunge tot la 103 ani, iar Vasile Ivan, din Bozuga-Tîrnăveni, la 28 iunie atinge 101 ani!

După un zîmbet cu subînțeles, într-un tîrziu, ne spune:

— Să știți că mă bucur: cită vreme știu că avem în județ o femeie mai bătrînă ca mine, înseamnă că eu sîm tinără! Vă rog foarte mult să le spuneți din partea mea că le doresc numai bucurii și să aibă parte de o viață cît mai lungă. La mulți ani, iubiți oameni!

PETRE GIURGIU ■

Fotografie de
CONSTANTIN MIHU ■

VREMEA

cum a fost
cum va fi

CORNELIU POP

Limitîndu-ne la anunțarea unei săptămîni cu cîteva zile de instabilitate atmosferică mai ales pentru regiunile sudice, cu cer noros și temperaturi nu prea ridicate vă oferim în acest număr al rubricii de meteorologie date privind evoluția vremii în lunile iunie și iulie 1988.

Intrucît caracteristicile prognozelor pentru una sau mai multe zile, pînă la o săptămînă, vîs sint familiare prin difuzarea lor largă, este necesar să dăm cîteva noțiuni despre natura prevederilor de vreme pe termen lung. Acestea estimează valorile medii ale parametrilor caracteristici vremii (temperatură, precipitații, vînt și altele) și amplitudinea cu care oscilează acestea față de medii. Prin urmare posibilitățile de detalieri scad cu creșterea duratei intervalului de prognoză. Chiar și în acești termeni generali, posibilitatea de a da prognoze reușite pentru un sezon, a fost probată doar pentru areale restrînses de pe suprafața globului printr-un ingenios experiment ale cărui rezultate au fost publicate în 1986. Conform rezultatelor amintite, România se situează într-o regiune în care prognozele pentru iarnă apar ca posibile. Chiar dacă în mod obișnuit prognoza pentru vară are șanse mici de realizare, „riscăm“ publicarea, încurajați

de coerența argumentației. Metoda de prognoză operativă pentru 3 luni utilizată de specialiștii noștri, care a dat rezultate pozitive, este fundamentată, de principii analogiei. Se admite că atmosfera în interacțiune cu factorii de mediu ce întregesc tabloul climatic, evoluează asemănător în urma unor stări inițiale analoage. Drept condiții inițiale se consideră o serie de parametri determinați pentru intervale cuprinse între 30 și 90 de zile, prîvind stratul cuprins între sol și înălțimi de 5,6 km, pe arii de la scara teritorială a țării noastre pînă la cea a emisferei nordice. Analiza realizată pentru prognoza de la începutul lunii mai a indicat drept analogi 1987 și 1982. Natura maselor de aer ce au imprimat nota dominantă a vremii din cei 2 ani, deasupra Europei, se află în acord cu evoluția constatată în studiile din literatura internațională de specialitate în anii cu „Oscilație Nord-Atlantică“. Fenomenul a avut loc și în iarna care a trecut. Conform studiilor, în primăvară banchiza arctică diminuează în estul Groenlandei și se dezvoltă în sectorul Islandei. Analiza stării banchizei la data de 2 mai 1988 indică depășirea limitelor maxime de extindere în sectorul Islandei. Documentația disponibilă precon-

zează pentru lunile de vară o temperatură a apei, mai scăzută decît în mod obișnuit în bazinul central al Atlanticului de Nord, fapt ce coincide cu situațiile din anii analogi.

În luna iunie masele maritim polare evoluînd dinspre nord-vest vor domina centrul continentului, afectînd și regiunile vestice ale țării. La sud de lanțul muntos alpinocarpatic vor persista mase de aer de origine tropicală. Prin urmare, vremea va fi mai rece decît normal în vestul țării și în jurul noriei în rest. Cele mai ridicate temperaturi vor urca pînă la 28—31°C în jumătatea nordică a țării și între 32—35°C în sud. Maxima absolută lunară pe litoral se așteaptă în jur de 34°C. Cele mai coborîte temperaturi nocturne se vor situa în limite obișnuite și pe alocuri sub mediile lor climatice, fiind cuprinse între 4 și 9°C. Pe litoral minima nocturnă cea mai scăzută va fi de 11°C. Se prevede un regim pluviometric excedenlar în vest și nord, iar în restul teritoriului distribuția precipitațiilor va fi neomogenă spațial. În regiunile vestice și nordice se așteaptă un număr mare de zile cu ploaie, iar în rest numărul lor va fi normal (10—14 zile).

În luna iulie masele de aer maritim polar vor invada și

sud-estul Europei. Vremea va fi mai rece decît normal în cea mai mare parte a țării. Maximele absolute ale acestei luni vor fi cuprinse între 28 și 36°C, valori situate sub mediile climatice cu aproximativ 2°C. Posibilitatea unor zile cu arșiță, ca și cele din anii secetoși 1985 și 1987, cînd mercurul termometrelor a urcat pînă la 43°C la Cernavodă și respectiv la Tr. Măgurele, se elimină și prin re-

facerea în acest an a rezervelor de apă din sol. Umezeala solului, contribuie la mărirea evaporației, o parte din energia radiației solare se transformă în căldură latentă a vaporilor de apă în loc să contribuie la încălzirea atmosferei. Pe de altă parte, sporirea evaporației diminuează indirect încălzirea de la Soare prin creșterea nebulozității în cursul zilei, micșorînd radiația solară directă.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 12-18 mai 1988

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	21÷25	9÷13	13÷17	37,0	Bechet 1969	-1,8	Arad 1978
Deal și podiș	19÷24	7÷11	14÷21	33,4	1991 1908	-1,8	Cluj Napoca 1980
Depresiuni	17÷20	5÷7	15÷18	32,6	1990 Secuiesc 1998	-5,7	Miercurea Ciuc 1978
Vi. Onu	3÷5	-3÷-2	22	16,2	1958	-16,0	1940
Litoral	18÷20	11÷13	8÷9	35,2	Constanța 1908	4,5	Constanța 1901

Pentru zicătoarea meteorologică populară „dacă iarna-i iarnă, vara-i vară“ analiza regimului termic la București-Filaret pentru perioada 1957—1985 confirmă existența unei corelații inverse între temperaturile depărtate în timp la o distanță de 6 luni. Statistic, ne așteptăm după o iarnă caldă la o vară răcoroasă.

Minimele nocturne absolute ale lunii se vor situa în general sub limitele normale, fiind cuprinse între 6 și 12°C. Pe litoral temperaturile nu vor depăși ziua, 28°C, iar noaptea, vor ră-

mine mai ridicate de 13°C. Cantitățile de precipitații vor fi excedentare în cea mai mare parte a țării, numărul zilelor cu ploaie va fi în general mai mare decît în mod obișnuit, ajungînd în nordul țării pînă la 17—19 zile.

Dizlocarea maselor de aer tropicale de către cele maritim polare va crea condiții de producere în regiunile sudice ale țării, în prima parte a verii a unor ploi cu caracter torențial, însoțite de căderi de grindină și intensificări ale vîntului cu caracter de vijelie.

Flacăra, Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 50 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Publiciști-comentatori: 25 60; Reportaj economie: 17 00; Știință: 21 28; Cultură-învățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățanești: 14 53; Sport: 17 00; Scrisori-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei“. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA“ — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Givitei nr. 64—66.